

A. hebr.

582

LB

קול מבשר ישע אִזְנוֹ בְּגִיל שְׁמֵעַת;
כִּי לִגְבוּלָהּ תָּשׁוּב, הִבַּת לֹא רוֹחָמָה
בְּאֵל הָאֱמִין — וְעֵינָיו תּוֹדָה דּוֹמָעַת.

עוֹד הַפַּעַם, עֲפָרוֹת צִיּוֹן יִחוּגֵן,
רִגְבִי אֲדַמְתָּהּ יִמְתְּקוּ לוֹ סֵלָה;
פָּנָיו יִנְהָרוּ, אֲמַרִי שְׂדֵי הַתְּבוּנִין,
וּבִתְקוֹה נֶאֱמָנָה הַלֵּךְ בְּבִלָּהּ. —

Inhalts-Verzeichniß des 22. Heftes.

Seite.	Seite
M. Weißmann: משפט חרוץ 2	J. Diamant: רחש לב 50
S. L. Rappoport: ליון 3	S. Bacher: שוע, סל 52
Dr. A. Sellinek: Lied 3	M. S. Landau: הסוד 53
Dankadresse an Frau Elise Herz- Lämmel — aus Jerusalem 4	M. Popper: מרי שים 55
מזכרת ליון 7	S. Ettlinger: לפורים 56
aus Jerusalem 8	M. Keller: כותרת פרחים 57
J. J. Pollack 13	J. Dessauer: קול נהי 58
M. L. Kohn: חרילות עבודה 15	M. Basch: חלקי נחיים 61
Dr. A. Ghrentheil: לעושי חדשים 16	A. Langbank: Beitrag 62
L. Gisler: חזרים אחרים 17	M. H. Enser: הגיון לבי 64
S. D. Luzzatto: תורה נדרשת 20	L. Winkler: שלום ואהבה 66
Ephraim Luzzatto: ספר 24	J. Grünberger: מעט מעט 68
J. Löwy: חולדות ר"ח הגדול 25	Herm. Bof: מכתמים 69
S. Fränkel: זקרת 27	J. H. Löw: חליהו ומנחם 70
S. Bundi: יורדי, הצערים 35	Moriz Kohn: מכתב u. Probe 71
Rachel Morpurgo: על הזרחים 36	J. Willheimer: החנין 74
M. Ghrentheil: שי דמעות 37	A. Jäger-Horowitz: מכתבים 76
B. Löwentritt: האסנה 38	S. Horowitz: Berichtigung 78
J. Fischer: הסקוה 39	J. D. Wiener: Exegese 79
St. Roiančić; לכבוד 42	S. Klein: עם החרץ 80
Dr. M. Friedländer: מכתב 43	M. J. Lawitz: הליר 81
A. Apfel: Beitrag 46	H. Beith: עלום, עולם 84
M. Bof: הדגל ש' נשק 49	J. H. Sperling: ירמיה 86

Nicht zu übersehen!

Die bedeutend erhöhten Druckpreise nöthigen mich den Preis der
"י" für's Inland auf 30 fr., franco 36 fr. und für's Ausland auf
40 fr. C. M. von nun an zu erhöhen. M. G. Stern.

עָתָה עַל מוֹתָהּ הָהָּ! יָרֵב תִּאֲנִיָּה,
אֶךְ בְּרַחֲשֵׁי לֵבָב, אֵין קוֹל, אֵין פֶּצֶח;
מוֹתָהּ בְּרַעַד יְפִיט, וְרוּחוֹ הוֹמָיָה,
תִּשְׁכַּח יְמִינוֹ — אִם יִשְׁכַּחְנָה נֶצַח. —

הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה הָאֶהְלָה נִטְתָּה,
נְגוּהוֹת קִרְנֶיהָ, עוֹד עוֹד יִזְהִירוּ;
חֵישׁ מֵאֲפֵלִית נִשְׁפָּה, תֵּבֵל עֲטָתָה,
יִפְעַת שַׁחַק, צִלְלֵי-שָׂאָה יִקְדִּירוּ. —

אִזּוּ פָּנֵי יִרְמְיָה, עָטוּ בִלְהוֹת בְּפָלִים,
לֵילָה פִּיּוֹם יָאִיר, מוֹל קִדְרוֹת לָבֶתוֹ;
אֶל הַרְרֵי-קֹדֶשׁ, עוֹד יִשָּׂא עֵינָיִם,
עוֹד יִקְרָא שָׁלוֹם לִירוּשָׁלַיִם תַּמָּתוֹ. —

גְּבַעוֹת הַיַּרְדֵּן, עֵינָיו עוֹד יִשְׁקִיפוּ
יִשָּׁק אֲדָמַת קֹדֶשׁ, מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ;
יִבְשׁוּ דַמְעוֹתָיו, — מִיָּם בֶּל יִצְיִפוּ
עַפְעָפִיו בְּבִזָּק, הוֹד גּוֹרָא יִגִּיהוּ. —

הַשֶּׁבִּי יתְמַרְמֵר, בְּלֵב רָגִז מִבַּעַד,
פָּנָיו כְּשֶׁלֶג — וּבִלְבוֹ שִׁלְהֶבֶת;
קִרִית צִיּוֹן יְפִיט, בְּתַגִּיּוֹן וְרַעַד,
יִרְאֶה חֲרִבוֹתֶיהָ, וְעֵינָיו דּוֹאֲבֶת.

וְהִנֵּה קוֹל מִמָּרוֹם, אָמַר יִשְׁמִיעַ
לֹא בְרַעַשׁ — אֶךְ בְּדִמְמָה דִּקָּה;
”כֹּכָה אֵל תִּבְכֶּה אִישׁ יִגּוֹן נְגוּעַ!
לְצִיּוֹן הַשְׁכוּלָה, בֶּל נִפְשֶׁךָ מִבְּכָה!

הַבֵּט הַחֲשֻׁכָה! עַת שֶׁמֶשׁ חָלְפָה,
עוֹד בִּקְרָ לֹא עֲבוֹת, בִּיפִיָּה מִבִּשְׁרֶת;
כֹּכָה אִם לְצִיּוֹן עָרֵב, נִגְהָה אֶסְפָּה,
לִבְקָר עוֹד רָנָה — וְשִׁמְחָה מִזְהָרֶת.

עוֹד אֲרַחֵם צִיּוֹן, אֲחִישְׁנָה בְּעֵתָה
בִּנְיָן אֲמִים תִּבְרִיק לְאֶבֶן הָרֹאשָׁה;
צִדְקָתָה לְפָנֶיהָ, אִזּוּ שְׁכָרָה אֶתָּה,
אֲבִיאָנָה בְּשִׁשּׁוֹן אֶל אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה. —

כֹּה יִרְמְיָה בְּחִזְיוֹן הַקָּשִׁיב נִחְמָה,

יְרֵמְיָהּ עַל חֲרָבוֹת צִיּוֹן.

על נהרות צל שם ישבו גם זכינו זכרנו חת ליון (תהלים קל"ז)

Bon Jakob S. Sperling.

עַל נְהָרוֹת בְּבֶל, בַּחֲשֻׁכָּה נֹרְאָה
מֶה יַעֲמֹד גִּבּוֹר, בְּאַנְחָה דְּמִיָּה?
פָּנָיו עֲטוּפִים, צִלְמוֹת וּבִלְהָה
לְבוֹ בּוֹ נִשְׁפָּר, אֵף נִפְשׁוֹ בִּכְיָה. —

פִּלְגֵי דְמַעוֹתָיו, יִפְרְצוּ מִבֶּת עֵין
יִזְלוּ מֵאֵין הַפּוֹגָה, עָלֵי לְחַיִּיהוּ;
שְׁבוֹר מְכוּס תְּמָרוֹרִים — אֵךְ לֹא מִיֵּין,
עַל עַמּוֹ עַל אֶרְצוֹ הָהָ! יְתֵם חַיִּיהוּ. —

אַנְחוֹת לְבוֹ נִשְׁמָעוּ, בְּרָגֶשׁ דְּמָמָה,
עֵינָיו נִשְׁוֹאוֹת מָרוֹם לְשָׁמַי־גְּבוּהָ;
שִׁפְתוֹתָיו בְּחִיל נָעוֹת וּלְשׁוֹנוֹ נֶאֱלָמָה,
אֵין אוֹמֵר וּדְבָרִים, אֵין הֶגְה וְנֶהָ. —

נֶאֱנַח, מִת־יַפֶּחַ, לֵב יִשְׁפּוֹךְ וְרוּחַ,
עַמּוֹ יִגְהוּ הַגְּלִים, עֲרָבִים יִבְכְּיוּ;
הַכְּנֹרוֹת יִשְׁמִיעוּ צִלְצֵל־מַר בְּרוּחַ,
גַּם שִׁרְעֵפִיָּיָה אֹתוֹ, קִינָה יִבְעִיוֹן. —

הוּא בֶן חֶלְקִיָּה, הוּא יְרֵמְיָה הַמִּקּוֹנֵן,
רוּעָה צֹאן קִדְשִׁים, בְּעִיר רַבָּתִי;
נִפְשׁוֹ הִתְעַטְּפָה הָהָ, יִבְכֶּה יִתְאוּנֵן,
עַל מוֹת תַּמָּתוֹ, בְּעַד־יָנוֹת שָׂרָתִי. —

הִיא בְּתוּלַת יְהוּדָה, בֵּת צִיּוֹן מְהֻלָּלַת,
רַעֲיָה יִפְה־פִּיָּה, תַּמָּה גַּם בָּרָה;
הִיא כָּל חֵן אֶצְרַת, כָּל יוֹפִי מְבֻלָּלַת,
גַּם תֵּם גַּם יוֹשֵׁר יַעֲנֹדוּהָ עֲטָרָה. —

אוֹתָהּ הוּא יֶאֱהָב, בָּהּ חַיִּיו תְּלוּאִים
בְּעִז רֶגֶשׁ־קִדְשׁ, לִבָּמוֹ קְשׁוּרִים;
לִפְנָיו בְּהוֹד מִשְׁחָקָת, וְתֵהִי שְׁעֵשׂוּעִים,
יֶאֱהָבָהּ נִפְלְאָה — אֶהְבֶּת־נַעֲוָרִים.

בַּל יִירָא בַּל יִפְחַד , מִכַּפֵּן וּפְרִץ ,
יַעַן הִבִּיא בָּעֵתוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ טָרָף .

אִסְפוּ גַם אַתֶּם הַנְּעָרִים וְהַבַּחוּרִים ,
בְּאַבִּיב יְמֵיכֶם הַדְּבָרִים הַבְּרוּרִים ,
אֲשֶׁר שָׁתַל בְּקֶרְבְּכֶם מוֹרָה אוֹהֲבְכֶם ;
כִּי הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמָה מְאִירוֹת עֵינַיִם ,
הֵן הֵנָּה הַמְּאֹרוֹת עָלֵי אוֹרַח הַחַיִּים ,
אִז תִּתְּעַנְּגוּ בַטּוֹב וְיִשְׂמַח גַּם לְבַבְכֶם .

מָה יִקָּר מַחֲכָמָה , מָה נֶחֱמַד מַדַּעַת !
וּמָה יִפָּה וְגַם נָעִים אוֹזֵן שׁוֹמַעַת !
בַּל יִגְזְלוּן , יַעַן הֵם אוֹצֵר סְתוּם ;
לִכֵּן בְּנֵי הַטּוֹ אֲזַנְכֶם לֹא מְרִי ,
שִׁמְרוּ לְקַחֵי מִצְוֹת פִּי וּדְבָרֵי ,
וְאִז יִהְיֶה כָּל הוֹזֵן יִקָּר תּוֹךְ לְבַבְכֶם חֲתוּם .

בַּל תִּירָאוּ מֵהוֹה , בַּל תִּפְחַדוּ מֵאֲסוּן ,
תַּחֲיוּ אַךְ בְּרִנָּה , בְּשִׂמְחוֹת וּבְשִׁשׁוֹן ,
אִם תִּפְּנוּ לְבַבְכֶם לְדְבָרֵי חֲכָמִים וְחִידוֹתָם ;
כִּי אֲשֶׁרֵי לַפָּנִים מִקְשִׁיבִים בְּאֻמוּנָה ,
אֶל מוֹסֵר נְבוֹנִים לַחֲכָמָה וּלְתַבּוּנָה ,
אֲשֶׁרֵיכֶם אִם תִּשְׁמְרוּ חֻקֵּם וְתוֹרוֹתָם !

עֲצַת אֲבוֹת .

מָה טוֹב וּמָה נָעִים הֶלְקָח וְהַעֲצָה ,
אֲשֶׁר נֹתְנִים לְבְנֵיהֶם אֲבוֹת יִשְׂרָאֵל ;
וְהִסֵּר לְמִשְׁמַעְתָּם בְּנִפְשׁ חֲפִצָּה ,
יִחְיֶה בְּנוֹעַם חַיִּים מְאוֹשְׁרִים .

וְאוּלָּם הַמַּמְרָה פִּיהֶם וּדְבָרָם ,
זֶה תַּחַת גִּיל , יַעֲדֵן וּשְׂמִחוֹת ,
יַעַן אַטֵּם אֲזַנּוֹ לְקוֹל מוֹסְרָם ,
יִשְׁבַּע מְרֹדוֹת וַיִּשְׁיג אֲנָחוֹת .

Poetisches von Hermann Reith.

אל האוסף.

לשוננו הקדשה לאלמנה נהיתה,
בזויה, שנואה, אין איש שם עינו עליה;
תפארת יפעתה מנה נשבתה,
והיא גלמודה, גרושה, בל קרוב אליה.

עד אשר מאפל יפתח אור ליהודים,
וכבבי יצחק כשמש להאיר החלו;
ואתו אחוזת נבונים במחוגה עומדים,
ולבבורי עטם איש וגבר ייחלו.

האיש מנחם בא עם הכוס הנחמה,
לסקל הדרך לשפה העבריה;
ואלמנה עזובה משפל מצבה קמה,
ולענבים נהפכו סורי גפן פוריה.

ידעתי גם ידעתי כי מאוד גדלת,
על כל משל, על מליצה, על חידה משלת,
ידעתי מסלולך, בו רבות פעלת,
הלא צדקה נטעת, לא לשוא עמלת.

תפארת התשבי הוא אך תפארתך,
בו אל שירי וויזל נטית פעמך,
ומעת שמת בין כוכבים קנהך,
תראה לכל הוד יפעת מליצתך,
אזי בכפלים תביע צחות קסתך,
ברוכים הכוכבים המאירים ואשריך!

דבר אל הנערים.

החפץ לשכון בסתיו בטח מסביב,
הוא יזרע בארץ בימי האביב
וגם יאסוף קצירו ושברו ליעת החורף,
אז יהיה האיש ההוא חפשי בארץ.

וּשְׁבִטוּ וּמִשְׁעֲנָתוֹ, מִקֵּל תִּפְאָרָה,
וְכִלְכְּלוּ הַנֶּאֱמָן, אֶחָד לְצָרָה,
מִיָּמִין וּשְׂמָאל בְּזִרְעוֹתָיו יְנוּחוּ,
סְבִיבֵיו, עֲדָרָיו, אִם עַל בָּנִים,
כְּבָשִׁים עֲתוּדִים, הַמוֹנִים הַמוֹנִים,
יִשִּׁישׁוּ, יִדְקְדוּן וַיִּרְעוּ בְּאָחוּ.

נְשִׁימָה נָא עֵין, נִרְדָּפָה לְדַעַת,
לְמִי הִיתְרוֹן וּלְמִי מִגְרַעַת;
שֵׁם הוֹד וְהֶדֶר, תַּחְבּוּלוֹת בֶּן אֲדָמָה;
פֶּה תִּפְאָרֶת הַטָּבַע, בֵּית הַשָּׁמַיִם,
שֵׁם מִרְאוֹת יִקְרוֹת, פֶּה נֶחַל מַיִם,
מִצֵּעַ דָּשָׁא, תַּחַת הַכֶּסֶּא שְׁמָה. —

שֵׁם מֶלֶךְ אֲדִיר אֶסִּיר לְרַגְלֵיהוּ,
פֶּה רָעָה נֶאֱמָן וְעֲדָרֵי צִאֲנֵהוּ;
שְׁנֵיהֶם הַצִּיר בְּעַפְרֵי יִתְאָר,
זֶה בְּהִיכָלוֹ לְבוֹשׁ עֲדָנִים,
וְזֶה עָלֵי אָחוּ מִרְעָה שְׁמָנִים,
וּשְׁנֵיהֶם תִּהְלֹתוֹ מַעֲשֵׂה יָדוֹ לְהִתְפָּאֵר.

בֵּין זֹאת בֶּן אָדָם, עָשִׂיר וְהֶלֶךְ,
מִחֲמַר קוֹרְצוֹ רָעָה וּמֶלֶךְ,
בְּרִצּוֹן אֱלֹהִים שׁוֹכְנֵי שָׁמַיִם;
לְכַבּוֹדוֹ בְּרֹאם בְּצִלְמוֹ, בְּדַמוֹתוֹ,
אֶת כָּל הוֹלֵךְ בְּגִדּוֹלוֹת וְעוֹבֵד אֲדָמָתוֹ;
אֱלֹהִים וְאֱלֹהִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים חַיִּים. —

וְאֲשֵׁרֵי הַגּוֹי נִפְלֵי חֲבָלוֹ בְּנַעֲיָמִים!
מִלְכּוֹ רֹעָה נֶאֱמָן וְאֲדִיר בְּלֹאוּמִים,
הוּא שׁוֹמְרוֹ הוּא צֵלוֹ, נוֹצְרוֹ לְרַגְעִים,
עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם כְּאֲחִים יִתְנַהֲלוּ,
בְּאֻמוֹנָתָם יַחֲיוּ, וּדְרָכֵיהֶם יַחֲלִילוּ;
כִּי שָׁבַת עַמִּים גַּם יַחַד מָה טוֹב וּמָה נָעִים!

וּמֵרָאוֹת יִקְרוֹת כְּבֹדָלָח מֵרָאיהֶם,
זֶר לָהֶם זָהָב, כֶּשֶׁמֶשׁ יִטְהָרוּ.

וְתוֹךְ שְׁנֵי הָעֲמוּדִים, בְּתוֹךְ שָׁמָּה,
יֵשֵׁב הַמֶּלֶךְ לִכְסֵּא עָלֵי הַכִּמָּה,
שֶׁבֶט מַלְכוּת בְּיָדוֹ, בָּרָאשׁוֹ עֲטָרָה,
סְבִיבּוֹ שָׂרָיו, פַּחֲוֹת וְסַגְנִים,
לְבוּשֵׁי תְכֵלֶת, שְׁנֵי וְעֶדְנִים;
וְלִרְגְלָיו אֲפִיר מִתְחַנֵּן בְּנֶפֶשׁ מָרָה! --

מִי לֹא יִתְפַּלֵּא עַל יָפִי הַתְּמוּנָה,
עַת מֶלֶךְ בִּיָּפִיו עֵינָיו תַּחֲזֹנָה;
מִשְׁפָּט וְצֶדֶק מֵעֵינָיו יֵאִירוּ,
וְשָׂרָיו וְעַבְדָּיו בְּדִמְמָה, בְּמִנוּחָה,
בְּנֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה, בְּתוֹהֲלֶת מְמוֹשְׁכָה
עַל מוֹצָא פִיהוּ יַחַד יִשְׁמֹרוּ. —

אוֹלָם, שׁוֹר נָא פֹה תְּמוּנָה אֲחֵרֶת,
אֲמָנָה זָהָב וְכֶסֶף בִּלְיָפִי נַעֲדֶרֶת;
פֹּה יִפֶּה נוֹף עֵצִים רַעֲנָנִים,
יַעַר צוֹמֵחַ, יִשְׁלַח דְּלִיּוֹתָיו,
תִּרְאֶה אֶךְ קָצֵהוּ קָצֵה מְקַצּוֹתָיו,
חֵרֶשׁ מִצֵּל, נוֹה שְׂאֲנָנִים. —

וְעֵמֶק הַשָּׂרוֹן, נְאוֹת דְּשָׁאִים,
חֲתוּלָתוֹ עֹשֵׁב שָׁלָל צְבָעִים,
יִרְקַק חֲרוּץ, צָבֵעַ רִקְמָתִים,
מִנְחַל מַיִם כְּסִפִּיר יִטְהָרוּ,
מִנְקֻרוֹת הַצֹּדִים הַלְּאָה נִהְרוּ,
כְּנָחַשׁ עֵקֶלְתוֹן יִחַצֶּה לְשָׁנִים. —

וּבְצֵל אֵלֶּה רַעֲנָנָה, בְּקָצֵה הַיַּעַר;
עַל מִצֵּעַ דְּשָׁא, שָׁם שׁוֹכֵב נַעַר,
מִצָּחוֹ כְּשֶׁלֶג צַח, עֵינָיו כִּיּוֹנִים,
תּוֹמָתוֹ וַיִּשְׁרוּ מִנֶּם יְבָרְקוּ;
צֶדֶק וְשָׁלוֹם עַל פִּיהוּ נִשְׁקוּ,
קוֹצוֹתָיו תִּלְתְּלִים עֲטָרוֹ בְּשׁוֹשָׁנִים. —

שלם וזנפם חפלה מלינו צפרי חל"ך דנקראו צפי נביאים הקדושים צני ישראל, זרע
אברהם, בית יעקב" להודיע כי חונכו בקדש וממקור הלך חלצו, וכי המה ההולכים
במקילה אשר נתיישרה מעקבי אבותם צחירי אל; או צשאר שמוות המתיחסין כמו"עם
קדוש, עם סגולה, בני אל חי, עדת אל, ממלכת כהנים" וכולם מורים להצדיל אומה
הזאת מיחר העמים אשר על פני האדמה למעלה לשם ולהפארת: אבל אם אומה
הישראלית בכללה הזניחה חלקיה ומלות ד' וחקותיו לא שומרה נקראת צש"ע, כי
צרשעה אין לה קרבת חלקי יתר על שאר העמים כח"ש ישעי' (כ"ד ז') אומללו מרום
עם הארץ וכו' כי עזרו תורות חלפנו חק. ויחזקאל (כ"ג כ"ע) עם הארץ עשקו עשק.
ולכן אם אחד מקהל ה' לאלחי קדש הלך על דרך לא עוז ויראת שדי עוז זר יחשב
בצחינת ישראל כי שינוי מערת חכלית גם צין אחים יפריד וצש"ס: עם הארץ יכונה כי זה
יכתוב ידו לעמי הארלות ולא ילוח אל בית יעקב. ונזהר נמשך כי נקרא בחלמוד החמים
דרך אשר לדקות עשה צש"ס ח צ ר כי זאת יורה בלדקתו וביושר לצו נפשו כלמדת עם
אמוני עם סגולה וכלם חזרו בעמק המישור והיו לאחדים.

הַצִּיר. *

Bon M. J. Latwik.

בְּחֶרֶט שֶׁעָרַ, בְּשֹׁשֶׁר מְשֻׁחַ,
יִיצֵר הַצִּיר עָלֵי הַלּוּחַ,
בְּמִלְאֶכֶת מַחְשַׁבֶּת, מִלְאֶכֶת יִדְהוּ;
בְּהֶמָה וְחַיָּה, וְצִפּוֹר שָׁמַיִם,
הָרָר וְכֶפֶר, וְאַגַּם מַיִם
אוֹ דְמוּת אָדָם בְּצֶלֶם דְמוּתָהּוּ. —

כָּכָל אֲשֶׁר יַחְפוּץ, לְבוֹ יִשְׁנֹה,
רוּחוֹ הוּא קִבֵּץ וְיָדוֹ תַעֲשֶׂנּוּ;
בֵּית וְאַהֲלֵה, זָקֵן וְנָעַר,
נָמֵר וְכֶבֶשׂ, תַּנִּין וְתוֹלָעַת,
כָּלֵמוֹ בָּרָאם בְּלִי מַגְרַעַת;
כָּבוֹד יַעֲשֶׂה לוֹ, יִהְיֶה לְבֶשֶׁר. —

פֶּה חָצַר מַלְכוּת רַב הָעַמּוּדִים,
עַמּוּדֵי שֵׁשׁ עוֹמְדִים בְּגִדּוּדִים,
וּבְחִבְלֵי בּוּץ עַל גְּלִילֵי כֶסֶף נִקְשְׁרוּ,
קִלְעֵי אֲרָגָמָן, זָהָב בְּשׁוּלֵיהֶם,

*) Ein Bruchstück eines größern Gedichtes: מורסי לבב על מלכות
הליוך

וליושני ירושלים, וכלם יכירו את יד ה' החזקה הנלחמת להם ויחמירו חכן אתה וכו' ועל הפסע לא יחכן שישוץ הנציח המצטר כאן ישועת כרם, אחור, לצטר מפלת סכרריצ אשר קדמה צומן הרצה לכרם, וכל המפרשים לא ילאו ידי חוצתם צציאור הפסוק חכן אתה אל מקתחר ולדעת הפעל ונקתחר יורה על המסתיר עלמו מאיזה לך ומגלה עלמו מלד מה כהוראת התפעל ומלת חכן הוראתה לשלול מאמר הקודם, (אדווערזאטין) ופסוק שלמעל' מוסב על כרם, ושעורו לפי שישלח את כל גלותי לא צמחיר ולא צסחד, לכן אתן לך למשכרתך יגיע מלרים וסחר כוש, ויחמירו לך אך צך נמלא אל תמיד לעזרך, ואין עוד קרוב לעם אחר, ואפס אלפים עוזר לעם זולתך, ועל זה יסיב הנציח צרוח נצואתו, חכן אתה אל מקתחר צפעולותיך! נשגבים כמה מחשבותיך מוחשנות כל חנוש אשר צארץ וקלרה עין כל איש לראות הכלית מעשיך, כי לא מאהצתך את כרם לצד נחת את כל הארץ לפניו כי אלפי ישראל ומושיעם אתה, ואך למענם נחתה אותו עליון על כל גויי הארץ.

(הושע ה' ע') צצצעי ישראל הודעתי נאמנה, לדעת כל המפרשי' לא יתחבר היעצ סוף המקרא לתחלתו, ולדעתי, הודעתי הוא מלשון וידוע חולי (ישעיה כ"ג ג') שפרושו נגוע חלי, קרוב לענין וידוע צהם את חנשי סכת (שופעי' ח' ע"ז) נאמנה, מלשון מכת גדולות ונאמנות (דברי' כ"ח כ"ט) ושעור הפסוק אפרים יהיו לשמה ציום החוכמה כי צצצעי ישראל הכתי מכות גדולות ונאמנות.

(משלי י"ד ד') צאין אלפים חזוק צר, כל המפרשים צארו כל אחד לפי דרכו ולדעתי: צאין, כמו צאין צחלוק חל"וי והוא שם מקרה נדף לשם כח, ושעורו צאון וכח אלפים יש חזוק צר, והוא כפל ענין של ורצ תצואות צכח שור.

(צבא צחרה פ"צ): וליחוש דלמא לאו צכורים ננהו, וקא מעייל חולין לעזרה, דמקדים להו, והא צעי מיכליהו דפריק להו, וניחוש דילמא לאו צכורי' ננהו וקא מפקע להו ממעשרות, פירוש וקא חביל עצל. ותימא דהא חנן צפאה פ"ד מ"ח המקדים פירותיו עד שלא נגמרו וגמרן הגזר, וחל"כ פדאן פעורין ממעשרות וחל"כ מאי קשה ליה דקא מפקע להו ממעשרות, הא ע"כ צעי להקדישן כדקאמר דמקדים להו, ואחר הולאתן מהעזרה ע"כ דפריק להו, חל"כ יש להן הקנה שיקדישון קודם שיגיעו לעונת המעשרות, ופעורין?

וגאון אחד ממדינת ליעל השיצני צמכתצו, דומן צכורים הוא מצכרה, כדחנן צכורים פ"ח מ"ח חאנה מצכרה, ואז כצר הגיע עונת המעשר, ואם יקדשם אז לא יפערו: חכן כצר הראיתיו כי שגגה היא לו, ולא מצעי לשעת הר"ש (פאה שם) שאף אם הקדישן קודם מירוח ומרחן הגזר פעורין ממעשרות, וחל"כ קשה קושיתי הנ"ל דיכול להקדישן קודם גמר מלחבתן למעשרות: אלא אפילו לשיטת הרמב"ם (שם) דחינו פעור עד שיקדישן קודם שיגיעו לעונת המעשרות, ויש לכל זרע וזרע זמן מיוחד למעשרות, מ"מ קשה דהא ע"כ צכורי' קדמו לעונת המעשרות, דהא צירושלמי ריש צכורי' קאמר אפילו צוסר אפילו פגין יכול לקרא להם שם צכורי', ועונת המעשרות חנן פ"ח דמעשרות מ"ג החלנים משיצחילו וכו' הענבים משהצאישו, והוא מאוחר הרצה מצוסר ופגין, כדחנן מס' שצעות פ"ד מ"ז הפגים משיצריחו וכו' ציחלו וכו' הצוסר וכו' הצאים וכו' וכצר הודה לי הרצ הנ"ל כי שגגה צזה וחל"כ קמה קושיתי, ולא אדע פשר דצר ולע"ג.

עם הארץ.

Bon Salomon Klein.

רצים נחנו לצם לדרוש ולתור על מה ולמה נקרא הרצה מאור צפי חכמי המושל' והגמרא כל שאינו צטהר הכפס ולא נאמנה רוחו את אל צסם ע"ה, זה אמר ככה חה אמר ככה, רמב"ם צפירושו על פרקי חצות פ"ה מ"ז אמר צז"הל איש שיש לו מעלות המדות ואין לו מעלות שכליות נקרא ע"ה ר"ל שיש צידו דרך ארץ ואין צידו תורה וטו הוא לישוץ הארץ. והחוקר הגדול ר' ילחק עראמה צספרו שער ל' חסצ כי ראוי ונאות לכל אדם כי כמקרה הגר גם הוא יקרהו, כי מלורת איש עלמה ותולדתה מצואר כי הכינה מושצה צעולם הרוחני לשנת שם צערקלין עד עולם. גם אצי תופש ככור יה אמר גר חנכי צארץ, וכל אשר לא כן ידמה ולהחשיצ עלמו הושב צארץ צלצצו ושם מגמתו לעשר נכסים וכבוד ויע שכומו לקבל מחמודי הצל נקרא ע"ה. גם חני אחוה מה שרוח צאר הציא צכליותי והוא, כי אם נתחזקו כל אחי דתינו לעבוד את ה' צלצ

die von mir dort angeführte Quelle ein Irrthum meinerseits ist. Dieses Geschichtchen dürfte mir in frühester Kindheit von einem Anekdotenfrämer erzählt worden und wird es dann meinem jugendlichen — und darum um so eher für Irrungen empfänglichen — Gedächtnisse vorgekommen sein, als hätte ich solches in der bekannten Geschichte des großen Kaisers von (glaube G.) Seine gelesen.

Bei dieser Gelegenheit ersuche ich Sie inständigst, mir zugleich die Bemerkung zu gestatten: daß sämmtliche von mir bisher im Druck erschienenen poetischen und exegetischen Versuche (mein nur in wenigen Exemplaren abgedruckter Commentar sammt Uebersetzung zu den Propheten כחם und שוברים nicht ausgenommen) *) in dem Zeitraume zwischen meinem 15. bis 17. Lebensjahre entstanden und in leichtsinniger jugendlicher Ueber-eilung auch gleich ohne der kritischprüfenden Feile unterzogen worden zu sein, in die Oeffentlichkeit hinausgeschendet wurden. Daß ich mir nicht viel auf dieselben zu gute thue, sondern im Gegentheil alle ihre Fehler und Mängel selbst einsehe, wissen Sie ohnedies längst. Ich wiederhole auch hiermit, daß ich diese Arbeiten insgesammt nur als Jugendsünden betrachte und sie als solche auch von Andern betrachtet wissen möchte.

Indem ich Sie nochmals ersuche, diese Zeilen zu meiner Beruhigung in Ihrem geschätzten Blatte geben zu wollen, zeichne ich u. s. w.

Tarnopol am 23. Mai 1856.

Saul Horowitz.

Exegese von Juda David Wiener.

עס זי ילדתי לי (ישעיה נ"ג כ"ח—כ"ז) לדעת המפרשים הוא ענין צפני עלמו יוכיח את ישראל על עזבם את ה' יוצרם, ללכת אחרי הצלי האלילי. ולא אחי קרח יעקב, לא התפללה אלי. כי יגעת צי ישראל, כללם מהר בעבודתו. אכן הוא דוחק, ולדעתי פעל קרח יורה פה על למוד והודעה בפרקם רב, כמו ויקרח צס ד' (בראשית י"ג ח') קרח חזרם להודיע לכל את ש ד'. וקרחם דרור צארץ (ויקרח כ"ה י') הודיעו והפרסמו דרור צארץ. יגעת, הוא פעל גזר משם יגע — מש"צ יגע ולא יצלע (חיוצ כ' י"ח) שהורחמו קרין ואסיפת חיל צעמל ויגיעה רבה. (ומה לדעתי להלן נ"ז ע"ו כן היו לך אשר יגעת, ושעורו כן היו לך כל יועליך ואוהביך אשר קנית לך) צי, הוא יחס העור אשר צאמלעומו בעלר כח לפעול דבר מה, כמו צאלהים נעשה חיל: (ההלי' ס' י"ד) צעורמו נעשה חיל: ושני הפסוקי' האלה נמשכים למעלה, חמר נחמי מים צמדבר ונהרות צישימון להשקות עמי צחירי, והוסף לצאר, הוא העם אשר ילדתי לי לקפר ההלתי, אכן אתה יעקב לא כן עשית, כי לא קרחת צממי להודיעו ולפרסמו צרבים, כי כל אשר יגעת ועשית חיל, לא כחך ועולם ידך הושיעך רק צעורתי צאו כל חלה לך.

(סס נ"ה י"ד—ע"ו) כה חמר ד', עיין רש"י שהפסוק הלזה יצטר חשועה חזקיהו ועמו מיד סנחריב, ואז כל השצי וכל המלקוח אשר יצו ממלרים ומכוס, יקצו והיו לישראל

*) Dringend aufgefordert, geben wir diese berichtigende Zuschrift wörtlich; erlauben uns aber zu bemerken, daß unser geschätzter Mitarbeiter hinsichtlich seiner frühern Arbeiten in seiner Bescheidenheit etwas zu weit gehe; indem unter denselben gar manches Werthvolle und Beachtens-würdige hervorzuheben; und dürften besonders seine uns vorliegenden, — ein bedeutend vorgerücktes Streben beurfundenden neuern Leistungen, worunter wir besonders dessen neueste Bearbeitung des „Nachum“ auszeichnungsgeweiße hervorheben — sowohl in exegetischer wie in poetischer Beziehung, uns hierüber mit ihm ausöhnen. Stern.

את לשונה! גם עתה רעיוני הרחקתם אתי מדוד ואנכי אך לגלות קלון האנשים האלה
אחפולה, וראה נא אחי, איך יעמדו האנשים האלה לפני ה', לא שיח ולא קיג לנו
וחסידים יכנו את נפשם, מכים הנה את עלמם עת ירקדו בחוך הפלחם ויתנוודו כמלונה
וכקול רעם קולם, ואת זאת יכנו: עזות ה', אך נצטרים הנה מדעת ולא לבז אדם
לנו, כי אך צרגש יתהלך איש לפני ד', וצרגדה יגיל עת ישפוך שיחו לפניו, ולא
כמוהם אשר צחין קדרים ידברו. עתה הראיתך את מעשי הגוי השכל הזה והגד אם לא
עליהם יחרה אפך על אשר צטם ישראל יכונן, הלא אך לדראון הנה ליעקב צעיני כל
הפמים. ועתה עוד את ראשם אראך ראש הלומי יין וצח אתי לבית הרב, וראו כלם שחו
עד שכורה ולשונם כל הוכל חוות, ועתה ראש מי האנשי הנקצלי"פה, רוצם ככלם פוחזי'
ורקים עוזי נשיהם ועפם צחין לחם למען יראו פני הלדיק, ועל כי הנשים חלעקנה
חמם עלי עזם אותם צמחקור למען הלוך להרב לנולאות גרונם יין, על זאת הכו נשיהם
צלי חמלה הכה ופלוע. וגם זאת ראה, אך הרב שכור מלונוד הכהו ואך הוא יערה כוס
כוס אל חוך גרונם, והיה צידעו כי שכרו יגיד לנו תורתו ויאמר רזי לי רזי לי! ושפתותיו
נעות וקולו כל ישמע, אך זעיר שם זעיר יענה ונלה אחת צקול רם ויאמר "יתצרך שמו"
למען יחשבו כי נפלאות הוא מגיד, וכאשר ישער ננפשו כי שכור הנהו, ילך לחדר מיוחד
ליחד יחודים, והעם צרחותם יחשבו, כי עתה לבאות מעלה אליו יקראו, וחי נפשי! כי
אחד מכם החסידים נשצע לי — למען הפוך לבצי להאמין דברי לדיקים — אשר
הוא עלמו כאשר היה חלל הרב מ"ס אחרי המעשה אשר הרב להוליא כל איש מעליו
וכן עשו, אך הוא נחצח צין הכלים, כי חכה לראות את חליהו אשר צעה לבוא כעת אל
הרב, אך זאת לא היתה, אך ראה את הרב נשען על כסאו ועיניו כאש יקדות ושפתותיו
שוחים וגם פניו האירו, ומי יוכל כזאת כחם, אשר כעת לא שכנו מלאכי עליון על
פניו! אך אשונה נא לדרכי להראותך את מעשה הרב, והנה מכל ארץ גאליליא, רוקיא
ומחלדויא ינהרו אליו — עין הסכלות כסתה צלעיף חלונותה את עין הארלות האלה
— לצקם מאת הרב צרכה, וצווא אליו חסוכה צנים גם פרי צען לא ימנע מנה, ויער
כדו מלא צרכות שדים ורחם אל השוקת, וה' יפקוד את רחמם ותלד. ואתה ראית אהובי
חכמת לב הרשעים האלה לד' ולאנשים ולמו קדושי עליון יקראו! עין מי לא תדמוע, ולב
מי לא ידוכה בזכרו, כי לצי תפארה היית ישורון ועתה נשית! אך מה ככה תשתוחחי
נפשי! עוד ימים יצואו עת לעין כל תראה שמש החכמה ועדי רום שמים יגיעו ארזי
הדרה וגם עתה יהלו כוכביה על מרום שמים, כי דרך כוכב מיעקב, על פני חבל הפיץ
חכמה זה מנחם צח ליון אשר צכצכים קנו, השם ישלם גמולו.

Berichtigendes Schreiben.

Herr Redacteur! Zur Steuer der mir über Alles heiligen Wahrheit, halte ich es für meine Pflicht, Sie, geehrtester Herr, aufmerksam zu machen, daß die in der Note zu meinem in dem 13. Hefte der „כוכבי יחק“ S. 57 abgedruckten Aufsätze sich befindende Angabe: „אשר צו צו חל וכו' כתב“ כחצ „נחלעחן ספרים לכל המלכים והסרים לצו ולשמות חו כי ישא חת הצחולה חלמיץ“ falsch und unrichtig ist. Zwar kann ich nicht mit Bestimmtheit angeben, ob diese Anekdote gar allen Grund und Boden entbehrt, und höre ich vielmehr auch jetzt noch so Manchen erzählen: daß Napoleon von einer Jungfernfestung (ihren Namen weiß man mir nicht zu sagen, ob jedoch Olmütz eine solche ist, bin ich im Zweifel —) *) statt daß er sie erobern, ironischer Weise, daß er ihre jungfräuliche Sprödigkeit überwinden werde, sich ausgedrückt, oder eine ähnliche auf den jungfräulichen Zustand der Festung sich beziehende Anspielung gemacht haben soll; jedenfalls aber muß ich das in der erwähnten Note Niedergeschriebene, als nicht wahr und somit als der Beachtung unwerth erklären. Es versteht sich nun von selbst, daß auch

*) Olmütz ist schon — u. z. 1642 durch die Schweden erobert worden; wohl hätte es aber von Komorn gemeint sein können. Der Red.

אליך, כי ראיתי אך אזניך פתוחות לקול המיית לבבי, אשר כשאון ימים המה אליך, לשפוך לפניך שיחי ולגלות לפניך מלפוני לבבי; ואל ידמה לבצך אשר רבים המה הנערים פה אשר צלל החכמה מהלוננים, ומדוע צאתי אך אליך? כי לא כן הוא! צאמנה לא כן הוא! אך כאשר ראית לילה צו הגדל החשיכה, צו הארץ צשמלת ערפל חכמת פניה, אך אז ירבו הכוכבים תחת אהל השמים ויעלמו צמאד על פני מלע הרקיע, ויחדיו צל יהלו חור כי מה המה? — ואך חשך יכסה פני האדמה, ככה הוא צעיר אשר אנשים לא נעו שכמס לקצול עול החכמה וכעוללים המה לא ראו חור, וימש חשך על פני חולות, כי שמה לא יגיהו קרני שמש החכמה; אך צעיר הזאת יתרחו רבים המתחכמים, כי כאשר אחד יצין צעיר זעיר, חכם יחשצ צעיניהם, גם כי יאמין בשוא נחמה וחכמה מה לו, ידיעות חכם כזה יחדיו המה מאפע, ולכן צאתי אך אליך! — ואם כי ידעתי ידידי, אשר אך לשוא חרבה שית, ודברי דברים לא יועילו ולא ילילו המה, כי מי אשר זרעוני הפתינה והחסידות הכו שורש צלצו, מלחו כנחשה לצלתי תת לחכמה חזון קשנה, וגם לו כחול ירבו מלי, מחמאות לשוני תחלק, ומנופת אמרי ינעמו — ומה גם אם אף אחת לא מלאה ידי — והיה כאשר אני שלום אדבר וצמתק שפתים אחפלה להטות לבצו, הוא למלחמה, וגם קלל יקללני, ואם כן למה זה אנכי אדבר? — אך מי יעלור צעד צרקים, אשר אך חש צעזים המה, מרדת צרעם אלי יושצי תצל? או מי צעד זרם יחתום מלפול מני הרים גבוהים צקול רעש יפולץ קלע? אשר אך למו רגשי לצ חנוש ידמו! ועתה איכה אחאפק? איככה מהפיק מלין מעלורה? עת על לצי נפלה שלהבת והגיוני כעשן יתאצבו. האם מעמודה נגד שטף רעיוני, אשר כנהר צחוק לצי ילפתו חרחות דרכם וישאוני הנה והנה? גם לו כח חזנים כחי, זאת צל תוכל נפשי! — לכן יקירי! צא נא עומדי, נלכה ונצקרה את מעשי האנשים אשר מאתם לדבר נפשי חפלה, ונראה יחד אם לך ידבר פיהם וידיהם יעשו אך משרים! קום צבוקר וראה את ציחם, אשר שמה צהלהצות מד' יצקשו רלון וצסם צית ד' אותו יכנו. אך ערם צואך אל חוך הצית מהר לשום ידיך על אפך כי נצאש רוח הצית יען גם שמה שוכצים המה ותעל לחנתם — וראה שמה איש זקן, ראה קרן עור פניו — כי אך כקרנים לו צוקנו אשר יפרד לשני ראשים אשר צמו ינגח כשור אל חוך הקפר אשר את דצרו כקום הוא כוהם, עת יחנוע כנוד הקנה צמים כי צשגעון ינהג — מה זה הקפר אשר לפניו? מחוך הקפר הזה דצרי זוהר יזהירו נגד עיניו, חולם שאלהו נא אם לבצו יצין אשר פיו ידבר? חי ראשי! כקפר החתום הוא לו, ואם צל תדע לך מדוע אך צו צחר מכל קפרי ישורון? ומדוע לא ילמוד את קפרי תורתינו? שמעני ואנכי אגדך! אכן צראשונה אשאלך: מדוע לצ העם אך אל אמונת השוא נועה? ומדוע יאהצו כעורים למשש צלהרים? אין זאת כי אם צראשון: יען יד שכלס קלרה מהצין נכוחות, ושנית: כי יאהצו את הצעלה ואמונת השוא תצטיח למו חלק אלוה מועל, גם אם לא יסקדו על דלתי התורה והחכמה, אך צזאת יתהלל המתהלל כאשר למען השם נעשה כל דבר, למען השם ישלח מאכל קרוח אל חוך גרונו, ולמען השם יצעיר צלצו שלהבת מיין השורף, אשר זאת יאהצו למאוד, ושלישית: יען אך על חדשות ואל צלורות נפסם תלמא, אך אותות ומופתים יצקשו וצמה זה ה' הוא האלהים אם לא יאמר לחשך ויזרח ואל מים ויבערו. כי עת מרחות עיניהם לראות מפעלות תמים דעים צלצאות השמים: וכשמש וירח וכל מזרות צחיים מן ראמים עד צילי כנים, וצלמחי האדמה מהארז צלצנון עד אצו צקיר כי כלמו הוים המה יחדיו, ואך חדשות ונפלאות אשר לא שזפס עיניהם יחפלו לחזות; וצאמנה צין הנפלאות, הגדול צין הפלאים, כי הפלאים האמתים לאין פלא יחשצו. אך אנה שרעפי אנה חוליכוני ותשאוני צחוך כנפיקם? שוצנה צנותי! ונראה למה זה הזקן וצער יחפץ קרות דברים לא יצינס ולא שערס חצותיו, אך זה הדבר אשר דצרתי כי לקצץ שכר מאת ה' צאין חונים נפשו חוחיל, כי מה מאוד תגדל הנפש צעיניו אם תקפור את כל לצאי מלאכי מעלה צשמותם, ומה מאוד תחכם אם תצין להציא את אליהו איש האלהי עלי הארץ. ועתה ענה ידידי! השקר עניתי צו? ועתה גש הלאה יקירי! וראה שמה איש אחד מוכיח את רעהו על אשר לא גלח שער ראשו, וישאלהו אם חלילה יחפון להיות ככל הכלצי אשר אך דצרים קענים כמו חנ"ך ולשון הקודש יצלו ימיהם על אפס ויחפלו לחקור צעצע אשר שם אלהים. ראה יקירי, אם דצרי האיש הזה אינס יורדים חדרי צען כמדקרות חרצ? ראה האנשים אשר עלות מרום יחפלו יקללו את האנשים המצקרים את אשר שם אלהים צארץ, האנשים אשר ידצרו צשפתם כי תורה אל חי יאהצו, מדצרים צו על השפה הנאמנה אשר צה הופיע ה' אם דת ואיככה צתורת ה' יצינו אם לא ידעו

Beiträge von Abraham Jäger-Sorowik.

מכתב א'.

אכרע צרך פעמים, ואשתחווה ארלה אפים, לפני פאר צני ליון הנשאים, כחורו צראש ההרים, אשר שמשו לנו זורח, וצסיר הוא נולח, פאר החכמים, ראש המלילים, החכם החוקר המליץ המפואר, חכו ממחקים ושפתותיו מחמדים, דובר לחות ומנעים זמירות, הרצ מהו"ר מנחם שעערן נרו יהל לנלה!

לצי יחיל צקרצי עת יערצ לצי לגשת לפני הדור כבוד אדוני! אם כי רבות עמלתי צחורת אל חי, ועזה מאוד אהבתי אל שפת ישורון וכל מגמותי אך להצין אורחותיה, וכעצד ישאף שאפתי אורחותיה כי מאוד נעמו. — אולם ידעתי גם ידעתי אדוני! כי אך כיונה קלולה כנפים, כאשר אך מעט מהארץ תשא פעמיה, צנפשה חדמה כי צאה אל מרום שמים, ככה אנכי כנפי שירתי קלולות ולצצי ידמה עליתי שמים כאשר אך אדדה. ואח אשר לי צשדה המלילה קטנתי אך צוקר הוא ולא שושנה. ואיככה אוכל לרהוצ צנפשי עוז, אנכי נולה, לגשת לפני אריות? — אך אדוני! לא צאתי הנה למען אחפאר לאמר: שאתי קני צחוק כוכבים, חלילה לי מזה! אכן חי אני, אך רוחי הליקחתי להפיץ מעינותי החולה אל צה עמי למען הרהות קלון צוגדים; כי לא אך אל רעי אשר אליו שלחתי אורחותי גם אך אליו אותם ערכתי, כי אם אל כל לצ רגש, אל כל עין רואה. אהה אדוני! גם לפניך חונם אשוע, כי ראיתי צני ארלי ישיחו ידם על עין צניהם מרחות עוז. ומי כמוני אשר צחוכם שכנה נפשי יודע תהלכות האנשים האלה, ולכן אהה! רוחי נצברה וקירות לצי הומה לי — וכאשר אם עלמו פלעי הגבור ציום קרצ אם הרצ אויב לשחת נפשו, אך אז מחדש כלציא יקום ויתמרמר אלי שונאיו; ככה אנכי יען מאוד רוחי נצברה צרהותי צה עמי, וגם פלעי חנם מאוד עלמו, יען אך קללו נפשי עת חפלתי חרפת עם לגלות, ולכן צנפשי עוז הרהצתי לפני גדולים להחילצ. וגם למען זאת צאתי הלום לפני כבודך, למען שפת עבר לשון חפארתנו, ולמען נערי עמנו פה אשר אך מעת פתחו עיניהם לרהות עוז, והיה כאשר יראוני דורך על צמתי כוכבים, גם הומה ידרכו קסת על מיתרי המלילה וישירו למען ינלחו והיתה מידי הצרכה. אחת ואחת, אם ימלאו דברי חן צעיני כבודך יאצה ד' אשר חלי לשוני יצואו המערה ותפי משכורתי שלימה, והיה אם יחנני ד' עוד אצוא אל מקדשי אל, ואם אין והיה כאשר העינים הרהות אור יראו כי אין שום להציא צענא הצבורים תכלח נא אדוני! על ערחתך וגם צי לא יהיה אשם, כי אשר לפניו מלפוני לצצ גלויס יודע אשר כל מגמותי אך לעוצת עמי היא ועל כי לעיר אנכי לימים מהרתי לצוא. דברי המתאבק צעפר רגליו ואומר שלום . . .

מכתב ב'.

אומר שלום לכבוד אהובי רעי היקר הנכבד, אשר נר החכמה על ראשו כה' . . . כ"י ולפני שמש ינון שמו עדי עד!

ידידי! אל יהי לפלא צעיניך ולצך אל יהומה מדוע אלו כה פעמי לצוא אליך? כי צחוק יער החושך אנכי נודד — כי אל איפה זה את העיר הזאת אדמה, ואם לא אלי יער שמה ילמה ללמות — צחוק יער אשר ערפל יכסה פניו וצקרצו תשכון צלה. יער צו תסקידות מלאה צית, צו פרתי האולה הגדילו וגם עשו פרי, צו משכן שודדים משציתי שלום החכמה; צחוק יער החשך הזה, ידי חסורות לצלתי אשלח את רוחי על שדה החכמה ללקע אורחותיה, ולשמת את עיני מני אור. כוכביה המפיקים נוגה — צחוכו זה כציר חפשתי אחרי אור נוגה ואהה, לא מלאתי; אך עתה ראיתי אורך מפין קרנים, ראיתיך כמוני רואה אשר אך צקנורים מוכה העם הזה אשר אנחנו צקרצו, כי מדוע זה יחצקי חיק נכריה וצילדי נכרים ישפיקו, כי מעשה התעושים ואמונת השוא וההצל אשר צקרצם מלאו קן להם, אך נכרים הומה, לא ישראל ילדם ולא יעקב הורחם, אך על שדה צצל ומלרים הצבילו אשכלותיהם וישתלחו נעישותם החולה ויטוכו על עם קגולה — ואחור נקוגו מני אשת אהבים ויעלת חן: החכמה, אשר עליה אדני תורתנו הקדושה העצמו, אם לא שחומי עין הומה. ראיתי אך אותך לועד על מפתן צית החכמה ועולה על הררי המלילה; ראיתי אך אותך שולח את רוחך החפשית לדלות פנינים מני ים החצונה צאין מחרידי, ולכן מחוך גיא ללמות על כנפי עונג עפתי צחוק רוח השמחה

נגינותם מלאה הארץ, אבל מי ישער רוב פלאותיך! מי יהיין לעוף לרדת ומחשבותיך? אם חגביהו לעוף עלי כנפי רוח, או צרק אם השימו למרכבותיכם, אם תרדו בתומוות אם ובקוסי אם חשועו עולמות אין מספר בחלף דור, בכל זאת לא תקרצו אף בנקודה אחת אל מקום חפליכם, לכן הם כנורי, כי רק דומיה נאזה לו להלה. —

אל יאור אחמד אשים פעמי להריח את ריח הלבונה, אשר רוח ים ישב מהאחר, השוכנת על יד שם אשכנז ואנוח, וארוה נפשי בחק העצב. — צואו אלי אוהבי החכמה, רעי ברזילי ורעי יפחה, השימו לי את החורף לעת הנלנים, ומשפתותיכם היזל השמחה ללצני, צואו הנה שכצו עמי, ותפכו לי את הככר הזה לנשכן אלהים: צואו ומספר תהלת בני הללני, נתבונן בתמונתם ובנראיהם, אשימם לעדי לראשי, ואצות לאנשי לוצשים צגדי שם וארגמן! שירו יופי הלקה, כרח בושני יהיו לי אמרי פיכם, פה מקום העונג ללצני השיר, ובגנים מיד העצב נעועים, חשז המנוחה והמרגוע, וצפלגי מים זכים תזל המושב בקרצני, נאות דשא מוליח חליר לבהמה, הטיפה זלילי וצפרחי, ורוח לח ירתיח את ריחי הניחוחי, מקציצ לאחר. אלפי חיות משונים צגודל ובקומה, שוכנים פה במקום הזה, שמה העבור חסידה צרגליה הארוכות צין העששים, ותצקש לאוכל כי חרעצ, שמה יעוף הפפור עלי ראש הנעה, אשר קרצ לקינו, ובקול נור ילריח, ירד לשפת היאור ידלג משיח לשיח ומעשצ לעשצ, כאשר אם לא ידע עוד לעוף, יעורר את הנער לילך אחריו, והוא זולע על ירכו עד צואו אל השדה, הנער עוזבו וילך לו. — לצאי דצורי מפוזרי ומפורדים, נודדים עד לב השמים ומהם יפולו עלי העששים ושיחים פורחי ויזהירו כעל צנוגה הירח — וימחרו לעוף העירה, אל מקום שבתם אשר הוכן להם מאת אדוניהם. — כן ארחות החכמים, עוזבים מקום מולדתם וילכו לארץ אחרת, לדרוש ולתור צשדי החכמי, ואחרי כן ישבו לביתם, נשואים צנכאות הדעת, וצלרי החכמה, ויתנו מהם ליושבי עירם, נודצש לקהם! —

עלי נאות דשא ירוומ אגם מים את גליו, ובתוכו יתנשא אי קעון את ראשו למעלה, מעוטר בעלי שיח ולוחי, וצעייני ידוה כאשר ישוח נגד שטף המים, ראו איך יתצבו הדשאי ופרחים יחדיו, מה הנעצ לנפשי הניצוכה הזאת! הפרחי החדשי ינשקו איש את אחיו צעדנה וצעונג רצ, עץ שחול עלי פלגי מים יליץ ליץ ויפרח כשושנה, יראה צמים עץ הדד כתצניחו וכללמו, עם עדי לונן ואוס, מי יתן והגשם ירד מן השמים, וישקה אותך מקום השופך שמה ללצני! מי יתן והשמים יריק את צרכתו עליכם שדות וגנות הלמאות למים להשיצ רוחכם מחוס הזה, ולא תשוכלו עדיכם ותקוה לאיכר! הרעיפו שמים מעלכם, וצעייצך הגדול שלח צרכותיך עלי הארץ! —

הנה צא! הנה צא הגשם צענן כצד וצחיקו ישא צרכה! רוח ים ישב בעלי העץ וקוער צקמה כשצולה מים! השמש תמהר להסתיר פניה צחידי ערפל, כוגה שמים יאסוף, ולללי ערצ וחשכת ליל תנוח עלי הענוקים וגצעות, נעפי מער כי יחוגו על פני המים יצטרו לך כי הגשם ימהר לצוא; עתה ירצ לירד, וכחושי אורג יסצך, ואהל עלי הרוחמי לא יוכל לסכוך צעדי, ממלוקה החזקה ידומו צנות השיר, אשר צקרוב מלאו עוד הרוח צשירותיהם, ויסתרו בעלי שיחים, צענוק יעמדו עדרי לאן סציצ העלים שדות וגצעות שמהמה הנה מאין יושב, רק גדודי עטלפים יעופו צזרם המער מעת לעת לראות צצריכות. — האדים הקוככים כעפעף את עין העולם, ינוסו ויעופו פתאום, אהל השמים ינולץ ויזהיר, העצים יצטרו, והענני יעופו, ענוקי צר ישמחו ושדי פרחים יעלתו כאשר ירד השמים על הארץ — אבל עוד מעט יתקדדו השמים צעצים, ויעלרו השמש מהאיר, יצטרו מער כנהרות, וייניקו את הארץ כשדים אבל אף הנה הריקו את צרכותיהם, עתה חפיץ השמש קרניה, וקשת נראה צענן, העצב כחדשה, וגצעות ושדות ישחקו לראות לפני, האחר תזהיר כנעפי יהלום, ושיחי ועשצי השדה השיצו נפשמ וריח ניחוחם יעלל את הרוח, שצלים משוקים ירימו ראשם, והלהת ד' יספרו:

אם שדות נעימות, הדשא! ונאות דשאים למחו! קתרו אותי, אם הרשעה והגאון יגרשו אותי מלהסתפח צחרמונים וצצתי העיר, היו לי למחסה, אם הרהצ יגלה אותי מחצורת בני אדם! עוד פעמים רבות מידי אצוא אליכם תשיצו רוח השלום ללצני, ושקוי לעלמותי, עוד אצרך ציפיתם, את אציתם מחוללכם השולח צרכות שמים מעל לכם צקרני השמש מקציצ, ובגשם נדבות, וכוכצי שמים יענו צקול דמוה לשירתי, ואם יקרצ קלי ונקררתי לעוז את האדמה הזאת, אז אנוח ואשקוע אחכם.

האביב +

Nach Kleist's „Frühling“, von Jonas Will-
heimer, öffentlichem Lehrer.

(המשך)

שמה יפול מהר כבוצ נחל מים צקול המון, ישעוף גזרים מכלע ועלי גצעות יעקור,
חיתו יער נבהלו מקול דכים, וימקרו חים לצרות מזה, מערי יער ישאו קול נהי
עליהם, גם צנות השיר עוזבות מקום שבתן כי נעלרו לשיר צשירי, ילכו לבקש מנוח
באשר ימלאו; ובקינן מעיט חולות מדוזק, תחודע בה השיר לחישה, חת אהובתה חליו,
יעופו עלי ענפי צרושים, ויענו צשיר לעונתם; חלך שנה וארחה שמחתם ושעשועם;
חזל צללע יאור מורגז, דומו סעיפי עץ ושיחי יער, ואשמע קול לחשיהם; שאו קולכם
יושצי אמיר, שאו קולכם והלמדני שירחכם! עתה ימרו — חלוני יער ישיבו קול נגינותם
וקול זמרים ישמע הכבר מקציצ, צעלי כנף משונים צתואריהם צמרחיהם וצמינם, יושצים
יחדיו עלי סעיפי לצנה יתענגו לצב חנוט צקולם הנעים מוזכך ומעוהר; חיל גדול צעלי
כנף יושצי עלי קימושים יעופפו עלי שיה חנה ואנה, ישיבו לרחות ולהתצונן עלי עלי
השית והדדרה, אבר צהרו למקום שצתם, צקול מר יתאונן לפור מלוח רקמה חת עלצת
רוחו לאהובתו, ומעץ תדער תלעק צקול כבוצ וממוך, לפור קעון, כולותיו שחורות כעורב
רק צת השיר הקטנה לא תצוה צקודם, ובקהלם לא תחד כבודה, תעוף קדורנית, וצעלי
צרושים — כזה התוגה לעד — תשנה צדד ותדום מקום שצתה כמקום חשכת ליל אשר
מסתחרת שם מנוגה השחר. — חשים מדבר ליה ושממה לבן נחמד, לשדי תרומות אשר
צרכו ה'; (שמה תשקה צריכה חת ערצי שיה העומדים מקציצ לה), עלי צדי העץ חנוט
חרימה קול הנעימה ותזמר ותלריח, ושדות שממות יענו לה, קולות מיתרי הכנור לא יערכו
לקול רנתה, עתה תהגה רכות וחלפי שירי נעימות ישמחו חת חזניו, חצל עוד פעם
חרימה קול כלוח ותזמר צעו, ופעמי' רבות שצתה כל שמחה וששון חת תצא צרשת
רגלי חשת צריחה, צקרצה לגשת לפח יוקם אכזרי, ולא תדע כי צנפשה הוא, כי לדמה
יחרוב, לנפשה ילפין, חז שצתה כל שמחה, ושירי ששונה לא ישמעו עוד, חז תעופה
מפחדת תקרח לששון חיתה מעשיפי סלעים מיער ומהר, עינה נגרה מעין הפוגות, תהגה
ותחנח צלי חשך, על רעייתה כי נשצתה ועל אהובתה כי נפלה צפח יוקם, ולא תשובה
לרחותה עוד עד עולם, וצעלצות רוחה תפיל צאחרונה מחגוי הסלע כמת חרלה, חצל
עוד נפשה צה, תקום ותמעד ראשה לארץ, וצרכיה כושלות, עתה תדמה צנפשה לשמוע
קול נהי רעייתה, השוכנת צלל ללמות, תראה חותה פלוע ומוכה מבוהלת צדמה וצקרוב
חרים זעקת יגונה, וצמר חיליל, כי גדול כים שצרה, וגם צלילה צכה תצכה עליה כי
רבות אהבותה, ולצה נשצר צקרצה, גם ההרים וגצעות נכמרו ניחומיהם על יגונה ויתאוננו
עמה, מיגון ותוגה נפחה נפשה ותלך גם היא לארץ רשאים לאהובתה.

חצל מה קול הלפלוף צאזני מנגד האלה צעליו כוצלים מושלך חרלה, גם צעלי
כנף לא ישכנו צו עוד? היתעולל צי משכית צצי? חז חושי ירימו חותי? חצל ראה!
יונה מעופפת צפתע פתאום לנגד עיני, עתה ידעתי כי מנען העץ צח קול הדממה אשר
שמעתי היא העופף צכנפים פורשות צגיל וצצקעה לבקש מזון לפיה, ותשמור צלכתה
כי פנתה כה וכה מקציצ לרחות חת חין יחרוב לה חויצ מאחוריה, יונקות יציות תשא
צפיה ותעל לארצתה!

חצל מי למד ליושצי עץ לצנות צתים למעונותם צדעת וצחכמת לצ, למען לא
יגורו מגור מקציצ, ולישצ צטח צחוכם, ולא יפחדו מלר הלורר? מה גדלה האהבה הנעוה!
צלצציהם! ממך הכל! העוז! אשר חין קלה לחכמתך, וצכל חכמתיו לא כוכל להשיג
חותך! מושל עולם וחציו חתה, שם תפארתך ידענו מלפור הקען אשר ירקד עלי שיה,
כמצרקיע השמים, מתולעת הרווש עלי האדמה כצכרובי חש!

מעין הכל! כל חיקווי' כוצעי' ממך, וחתה לא תלערך זולתך, ימי חש וכל
כוכצי חור המה רק כוגם השצ מנקודי חור לבושך מצוע האור! חגער צקערות וידומו,
חגע צהרי' ויעשנו, ירעם הים ויתגעש ונהרות ישאו דכים, המה שירי תפארתך תהלת
עוזך, הרעם והצרק יספרו צקול גדול מעשי גבורותיך, היער וכל עלי השדה ישתחו צירחה
לפני הדך כצודיך, וצרעזה יצטרו תהלתך, גודל חסדיך יספרו השמים וכל לצאם, קול

כפלים לחושים, כי ראשונה הגדיל תורה ותאריך, כאשר שהספר הזה הוא יקר מאוד ומעט המליחות ועמה יפולו מעינותיו חולה, ושנית חפחה שערי שפע לגזר נענה וכחלה, ותאריך נצבי חייו המקולרים, כי אם חמה חמה לי לפה ולזולץ וחלה ליסעי, מי לא יצא אחריו? אם חמה אחר אשר חפחן מלחכתי. ואשר תבחר תקריצ והנותרת חזרה הלחה — אם חמה חפחן לי עדיך וההללני צעירים, מי לא יעשה כמודך, ומי לא יענה חפחן אחריו? הא לך המפתח להחרת שאלתך: למה משכתי הפעם צעע סופר לצקרק צמחצ; וראה לא חיוני גם ראה, איך רק צידך עתותי חפחן, ואיך רק צד תקותי חקשור. לכן חושה לסמכני צדצר הזה למען חלע חת מעשי, וד' ישלם משכורתך שלמה ויוסיף שנים עלי יומך כתאות לצ צידך ועצדך. — כ"ע סיון לקדר ולפרט ואת אשר יבחר בו יקריצ חליו.

מאיר הכהן.

תבנית הבית. שער האיתן פרק ד'.

הבזאת תחפה. ומכלימתך תתיפה. כי תגביה קומתך בין אבות. ותשליך עבות. לדעת אבוס. וכי תתפאר בשלשלת היחס ומשפחת. הן לך שאת וספחת. ואם תפול באחת היצילוך מפח ופחת. או היפדוך מרדת שחת.

פרק ה'.

ואם געגועיך באשה. צחנתך תעלה באשה. כי עכסה תרבה כעסים. ולאוויל כעכסים. תצעידהו מבקעה לרכסים. למען הרבות נכסים. להביא צמר צחר. למען פניה ישחר. להתעלם באהב. ולא תשבע מאמור הב הב. והיא בת מטרד בת מי זהב. וקרן הפוך תקרעי בפור. ובעיניו תצפה לאחר. ותאמר אשמרו כאישון. אולי ייטב מראשון.

שער סור פרק ו'.

הן האדם הלז נבער מדעת. כי הוא כעץ הגפן הנתן בעצי היער. להתנווע מעצי היער. ופריה עליה תגן. כי יקחנה אל הגן. ואז תשלח שרשיה אל הנחל. ופריה יהי למאכל. ועליה ישירו שיר. איך לא הסתבכה בסיר. ויזמרו זמר. כי לא הפכה חברורותיה כנמר. וכי התערבה בקוץ. משרשים תיקץ. והיצלה עץ הגפן לכל מלאכה. ושוב אתה מעץ היבש.

שער החרסית.

דע כי זה העולם, כחלום חולם. לשוכב ומוטל כגולם. וכשוכב בראש חבל. והנה הכל חבל. ודמיונו גובר. כחכמת חובר חובר. וברעיונותיו כל טוב צובר. עד כי בפיו דובר. בהתגברות הדמיון. לבל יהי האוצר לטמיון. ויבנה כפות רעננות. בתים בצורות ושאננות. ועבדיו מימינו משנאלו עומדים. ולאמרותיו חומדים. ויתיצב כמו לבוש. והן הוא חבוש. בחזיון לילה מולך. וכמל משכים הולך.

Steinschneider, Geiger und sämtliche Literarhistoriker werden hiemit freundlichst um biographische Notizen über den Verfasser des „תבנית“ ersucht.

שנחתי כחותם על לבך ותנלור לי את צריחך. אכן גם זאת הראיתי לדוני כי לא לחנם נפלאת מדובר בך, ולא לריק אנשי שם למופת יליגור. זאת תקסינה שני מלשינים ויסקר פי דוברי שקר האומרים עליך בגאווה וצו: כי לא נאמנה רוחך עם הרמת קרן לשון עזר, וכי רק על הצלע לצלע חיל מגמת פניך קדימה. זאת תאלמנה חלה, אשר צילחך לישע המדעות בלב חמים, יקראו אחריו מלא: לא איש הדמים! לא ורש! צו זה! כסף! חנה מקלע לאספקוף ולערב רב, למען יקנו ספריך ויהסו ההב. כי מה יקחד לבך לדוני בערמה זאת, אם מעולם לא קניתי מומך מאומה ולא שחדתי מכםפי בעד חצוריד? הן כבר אל עם עומקי שפה כביר שלחה, ואני אף לא אחד במחיר לקחתי. — לכן גלות היום את חרפת המקנאים מעליך, יבשו יכלמו, ולא ירימו עוד מלח! וד' אשר רד אתה עמו יצרכך בגלל הדבר הזה ויעטירך רלון כל ימי היותך פה על הארץ. ועתה אם תשאלני לדוני: מה יום מיומים, ומה הציחך הלום במגלת ספר כחוצ אלי אחר אשר לי שנים אחדים דומיה שומרת ואין אומר ומלה צפיד? כתר נא לי זעיר, אחיר שאלתך ואענך צעוצ טעם, ציוס לרה וחוכמה, כאשר מרום מלצי פלאים ירדתי, החלה תשוקת המדע לפעמני ולגורני צחרמה כפלים. אם גם ציונים הראשונים לא שמת ידי גם כן בללחת ואשגה באהבה לשוננו הקדושה, בכל זאת עת החלותי לפול והיגון אשר עלי פיהו, התעורר רוח נשגב בחצי, וחרב נעימי אל הידיעות ציתר שאת כמקדם. קלה לכסף, קלה לחכמה, הניס אחי אל חלה החכמה. ציוני חשך ואפלה כאשר נחשכו כוכבי הללחתי, ותקדר שמש שפעתי, הקרה ד' לפני, ספר יקר מאוד צסם: **תבנית הבית יכונה, מחובר מאת מרדכי צמחור"ר מאיר ככד המפורסם יצחק קלמנש מלובלין, ומלד השני ממשפחת המפורסם ר' ליב ר' יעקב טעמרלש.** הספר הזה נדפס צפ"פ דאדרה צשנת תק"ז. רוח נא לי וכן עליו שפוכה, ומלא הוא על כל גדותיו מאמרים נשגבי' המשמחי' אלמים ואנשים, והנה כאשר הכרתי הוד וגודל ערך ספר זה, ואעטס ממתקן, אז נסקתיבו מנשיקות פי נשחתיבו צחקי ועשיתי מומנו העתקה חרות צלשון אשכנזי, מהוללה כבר למדי מאת כונה גדולי הדור, ויהי צכלותי את מללחתי ואשית לצי: למה יגרע מחצר הנכבד הזה מנחלת שאר מחצרים אשר לא הגיעו לקרסוליו? למה מכתצי קורות יקודון ויקגודון למחצרים קעני ערך, על שרשי רגלם יתחקו וכל לעדיהם יספורו, ונמכו יעלימו עין ולא ישאו שמו על שפתם? למה מאלה ימללו: אן נולדו, אן לעדו, איפה היו, איפה חיו, איכה ישנו, איכה דשנו וכדומה, ואת זה יניחו מוטל צההום השכחה מצלי הליצ לו יד ולהקים לו זכרון? תחת משה קעיפי חלה קרצתי אל המללחה ויזמתי לכחוצ תולדות וקורות המחצרים הזה; עודני צפתח מנימותי, והנה צרור לכגד עיני כי תכבד העבודה הזאת עלי, וכי תעלה למאוד על מפת כחי, כי איכה איש אשר צארץ לא זרועה יושב, ארץ אשר לא ללחם לצדה רעבה, כי אם גם לחורה לחכמה ולחכמה, איככה יעפיל לעלות אל הררי גבוהים כאלה? מי גבר — אשר לא קנחת סופרים תעוררנו ואין כתב וספר קציצ לשלחנו — מי גבר יהין לשאת את המשח הזאת על שכמו לצל ירצון תחתיה? — צראותי כי קלרה ידי מהפיק זממי, התחננתי צעת ההיח אל ראש המדצרים, ה"ה הגאון מוהר"ר שי"ר אשר ידיו רב לו צענינים כאלה, ותתפלל לפניו צאגרת מנצלה חן ונועם למען יחיש ויוסר למלחות צקשתי. אך ימים עברו גם ירחים חלפו, ואין קול ואין עונה על שאלתי העלומת, צלפיתי לפיתי עד היום הזה כי תשובתו תגיעני, אך תוחלתי נכוצה ונשארה מעל. מדוע? זאת לא ידעתי. או לצבת כי רבו עסקי האדון הזה משערות ראש עלמו, או לצבת כי פולניח הוא; ולכן ענקתהו גאווה וחופס מנהג אצותיו גם צארץ אשכנז במאמר: אל תסתיר פניך ממני, דייקא, ממני, והוא יסתיר פניו מאחרים. ואני מה אעשה איפה? אל מי אפנה ואל מי אשא עיני? האלך לנוע על עץ אחר אשר בגובה קומתו יבזה גם כן לאזוז שחות הלומח לרגלו? בללחתי נשוח זאת, וגבה עינים לא חוכל.

אליך לדוני, אשר שמת לך לחוק להיות משען ומשענה לחלה העומדים מומך צצחינת המדעות אשר מעלות אחורנית — רק אליך ארוץ וצך אשים משגבי. לצי יאמר לי, כי אתה תהיה לי לעינים לצקס לי איש יקר הערך ורצ הנולה, ואשר יכלה המללחה הזאת צכשרון ותצונות כפים; ונכון אני וצעות, כי רק אתה תדבר, והעניקים יאמס או צונץ חיש מהר ישחדו מכם צעדי ויכתצו תולדות המחצר הנ"ל. *) והנה צזאת תעשה

*) Die Herren Dr. Bunz, Sost, Fürst, Sellinet, Dufes,

גַּם נִפְשֶׁךָ תַּעֲוֶה עַל מַעֲמָקֵי בָּהוּ
לְהוֹרִיד טַלִּי שִׁשּׁוֹן אֶל בּוֹשְׁלֵי בָרֶךְ;
גַּם אַתָּה תִּשְׁרֹשׁ נִטְעֵי קוֹץ וְחוֹחַ
תִּרְפָּא לְשׁוֹן עֲלָגִים, תִּחְזֹק אֶת אֵין בָּח,
תִּקְרַב יְמֵי גְּאוּלָּה בְּסֻדְרִים וְעֶרֶךְ.

הֵן יְמֵי גְּאוּלָּה יָבֹאוּ לְשִׁפְת עֶבֶר,
עַד אֲרָגִיעַ יְקוּמוּ יוֹשְׁבֵי קָבֶר
יִחְיוּ דָגָן, יִפְרָחוּ פִּגְּפֵן פּוֹרְחַת;
אִם אִישׁ לֹא יֵאֱמִין לִי? יִקְרָא בַּסֵּפֶר
בּוֹנֵנוּ יְדֵי מַנְחֵם, מִלֵּא אֲמָרֵי שִׁפְר,
וַיִּרְאֶה שֶׁמֶשׁ גְּאוּלָּה בְּשִׁחְרָה זֹרְחַת.

Beitrag von Moriz Kohn.

מכתב.

ואפן כה וכה ואומר: האיש איש צצית ישראל על שפת עזר ירחם?
וחתו עיני בשמחה מרימה מעפר, כבֹּכֵב יאיר ושמו מנחם!

אדוני! ימים רבים החשיתי ונחצחתי אל הכלים, לא ידעו שזהבם נפשי מה היה ומה קרה לי העודני חי או דהתי חלי קצר והמחירי לארץ! והן גם לך — הישג ראשונה צין חכמי צריתי — גם לך לא גליתי חזון ממעמדי ומלבי, לא דברתי עמך מעוז ועד רע, והמית ככורי עדיך לא נבעה, תחת אשר צימים הראשוני הסתופפתי בחלרות ציחך ולחענב מלוק דגש אמרי פיד. ואני אמרתי בדומיתי, כי כבר נשכחתי כמה מלכ וכאזדה מצעליה, מנחתי מזכרון מכירי ואין איש מנשים הגיוניו עלי. — חבל איך רחצ ורוח לבצי, צרחותי כי לא כן הוא, ותהי להפך חת אשר יומתי! חתה, אשר נעית שכמך לסבול עול חורת הקדש ולעצוד צעמל רב צכרס ד' לצחות, חתה, אשר הכך עמוס ציגייעה המורה להצר ולנקות האוכל מחוך פסולת לשון עברי, חתה, אשר מכתבים מכל עזר ופנה כפרץ רחצ חליך יחגלגלו ואינם מניחים לך לישון, חתה — הן חתה לא זנחת ולא שכחת חותי, רק שמת לבך עלי ותזכירני לעוצה! בגודל חסדך חפשת צלחתחתך ותוליחתי מעמק הנסיה, חפרתי ממעמקים אשר שכצת חצק על פניהם — ותחן לי מהלכים צין עוזרי המערכה מערכת הקדש. צכוכצי ילחק מחצרת י"ט מלחתי צן ילדתי ואמלתי, חז שמת לבצי וחגל נפשי; לא מאלחצת הכבוד והמהלל, על כי הלגת ילדי רוחי לעיני קהל ועדה, לא! כי מה יתן ומה יוסיף לבצר אשר דרכו נסתרה ואשר יהמה וילחח תחת סבל החלחות, חס ללכלי מיתריו צלחתי חדם תהימנה? או מה יתרון לחים אשר ראשו תחת משה הדלגות כפוק, חס לשומעי זמירותיו — לקוחים מחלק שפתותיו ומרגש פתחוס — כידודי שמחה מעין יתמלעו וצפה מלח חליו יקראו: העיק! העיק! כי לשמוע הננו! מה יצלע צמו חלה? הכי יכלכל צהם צניו אשר למו אוכל ישועו, או הילציש חשתו שני אשר עיניה על רעותיה לופיות? היחגור צמו עז נגד תמורדי יוס, או הישום חק וגבול ללעג לוצרי כסף? שוא, שוא הוא! כי צכל מקום מקטר מוגש לשמו, חס צלחמיו חזון יקונן. אך הצל הוא ולפע כי יודוהו צשער צת רבים, חס חצל יגונות כשעירים יסוצצנו. מדוע? צשגם הוא צשר, והצשר רפה. צטן רעצה ונקיון שנים צוח יצחו למור וללצונה הנגשים ללב. ולכן גם שמחתי — צחזחתי כי שמי צין כוכבים שמת — לא ממקור משחת זה נבעה, רק ממעין זך ועהור, על כי תזכרני ולא השלכתי צמלולת השכחה, על כי

אל משורר אליל.

כפליטי אפרים	כי תמיד תשמיע
נלעג שפתים	רק קול סירים
אמר לא תוכל הביע	תחת קול שירים.

אליהו ומנחם.

Von Jakob Heinrich Löw.

אחרי קראי ספר הפחרת הספצי החל רוח השיר לפעמו צי, אחרתי חספר מקלח מעללי המשורר הנשגב מנחם כ"י וירוח לי, כי נופת לופים יהגה חכו וצרוחו פי שנים, כל נפש רעצה השצע עונג אחד פעמים. מדצם וחלצ אשר תחת לשונו תרוה גם היא דעת לאמר כי חשוב לצלרון חסירת החקוה זאת שפתינו הקדושה אחרי צלותה, תעשה קליר כמו נטע גם היום מגיד משנה יהיה לה.

אליהו התשבי עליה השמים
ברכב אש לאור באור החיים,
אחרי עשה גדולות לעיני השמש;
הכה בשבט פיו מלך עובד פסל
מנע עמו מנפול במהמורת פסל
מהלוד בעור הרך בחשבת ליל אמש.

ואתה איש מנחם כתשבי היית
עקב על בנפי המליצה עליית
ברוח בינתך אל גבחי רקיע;
גם רכבך לשון אש משמי גבוה
גם פיה יאלף: "הוא אלה
והוא ואין בלתו אור במחשכים יופיע!

אליהו יתעופף בכנפי רוח
על אדמת חלד זאת, סיר הנפוח,
לערוף אנלי תקוה בנפש נעכרת;
לחזק נכשלים, ליסר אנשי רשע
לרפאות לב אנוש, למסוך לו כוס ישע
כי יבוא יום גאולה נאדר בתפארת.

ואתה איש מנחם, היית כמוהו

אל תבכי עיד מולדתי, אל תרבי צוּחה!
הסירי בגדי אלמנותך, מחי נא דמעותיך:
נר שלמה דעך, אף שמש משה לך זרחה.

משה מטה אלהים בידו ירעה בְּנִיךְ
לך יקרן פני משה יביא שלום לך וברכה,
ובבודו באור תורה יראה עוד על עֲנִיךְ!

מכתמים.

Vom Hermann Wof.

על פלדש השכור הנופל על ערש דוי.

מהוֹע אַתָּה חָרַד וְתַפְחַד עַל נַפְשֶׁךָ
אַל תִּירָא, אִדַּע רְפוּאוֹת תַּעֲלָה לְמִזְוֹרְךָ
רָדָה — אִם תִּשְׁמַע לַעֲצָתִי — אֶרְצָה מִצָּרִים
עַל יוֹשְׁבֵיהָ בֶן־בִּוְזִי חֲזָה חֲזוֹת קִשָּׁה
מִנִּי אֱלֹהִים אֲמַת הִיא לוֹ פִּרְשָׁה:
”וְהוֹרַדְתִּי אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר כָּל שׁוֹתֵי מַיִם.”

תהפוכות נראו בארץ.

ניקאלוים קאפרניקום דמה כי האיר לנו עינים
באמרו: הארץ תסב את צורה ואת השמש מרבה קרנים
אולם מי לא ידע בכל אלה? הלא אמת היא בטחנות
כי בכל יום נראה: על הארץ תהפוכות!

שמעו נא המורים.

חכמי קדם את עם ישראל
ליונה המשילוי.
בנים דבריהם, אם על מזרי ילדי ישראל
חכמה זאת השבילוי;
כי ביונה בימי נח
גם המה לא מצאו מנוח.

כִּדְגֵי הַיָּם אֲסֹפוּ אָדָם וּבְהֵמָה יַחַד,
וַיִּתֵּן אֶל לְבָבוֹ לָקוּם וּלְהִצִּילָנוּ
וַיַּעֲזֹז וְאֵת הַצִּפּוֹנִי הִרְחִיק מֵעֲלֵינוּ
לְמַעַן נִשְׁכַּב לְבִטָּח שְׁלוֹם מִפֶּחַד.

חֲכָמָה נָתַן בְּלִבּוֹ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
וּבְחֲכָמָתוֹ הִגְדִּיל מִכָּל גְּדוּדֵי מַחֲנֵיכִים
וּבְאַפָּס יַד הַקִּים שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ,
אֵת מֶלֶךְ הַצִּפּוֹן הִטָּה בְּאַהֲבָה מִסְתָּרֶת
לְשִׁבִּית מִלְחָמוֹת וְהִיטָה לוֹ לַעֲטָרֶת
וַתִּשְׁקוּט הָאֶרֶץ אֵין צוּחָה אֵין קָרָץ.

לִכֵּן הִרְיעוּ לְאֱלֹהִים כָּל יוֹשְׁבֵי תִבֵּל
זָמְרוּ לְאֱלֹהִים זָמְרוּ עָלֵי תוֹף וְנֶגֶל
קָרָץ מִצִּפּוֹן בָּא לֹא יוֹסִיף עוֹד לְהִכְנוּ
בְּרִכּוֹ בְּקוֹל תוֹדָה וּבְשִׁירֵי תְשׁוּאוֹת *
בְּרִכּוֹ אֱלֹהִים וּמֶלֶךְ הַקִּים לָנוּ יְשׁוּעוֹת
וְקִרְאוּ לְאֱלֹהִים: יְחִי לְעַד מִלְכֵנוּ!

מִשָּׁה מִשָּׁה *

לכבוד גבר הוקם על, היושב כעת על כסא שלמה, ה"ה הרב הגאון הגדול כמסור"ר
משה בלאך כ"י, רב ומגיד דק"ק לייפניק יע"ח.

Von Isak Grünberger, Rabbinats-Candidat.

בֵּית לֵיִפְנִיק קְדְרוֹת לְבָשָׁה וּבִמֶר נִאֲנָחָה:
גְּדוֹל כַּיִם שִׁבְרֵי עֲזָבָנִי אִישׁ שְׁלוֹמִי
בְּקִשְׁתִּיו וְלֹא מִצָּאתִיו — הֵחָ לְקִשָּׁה יוֹמִי!
אֶלְמָנָה הִנֵּנִי — אֲרוֹן אֱלֹהִים מִנִּי נִלְקָחָה!

חֲשָׁךְ יִכְסֵנִי עֵת שְׁמֶשׁ עִם גִּדְעָה
"לֹא נִוְחָמָה" נִקְרָאתִי, נִעְדָר הוֹד מְקוֹמִי
אִמֶר לְבַת עֵינִי יוֹמָם וּלְיַל אֵל תְּדוּמִי
אוֹי שְׁלֵמָה אֵינְנוּ נִפְשֵׁי מִשְׁלוֹם זִנְחָה. —

(* כמו תשובות חן חן לה, עיין הציור שם.)

רחם על בני תבל כי הוא ילדם
ופלאות לא קוינו ראו עינינו
ראה ראינו כי פתאום נהפכו האויבים
כל שנאתם אבדה והיו לאהבים
אין זאת כי אם אלהים ראה בעינינו.

בנהר שומם עלתה זאת המלחמה
שנואת אלהים ואהובת מלכי אדמה
באו אליה ומהר למרות עין כבודו
אך פה הראה אלהים עצם גבורתו
כי מבטנה יצא בן המשמח אדמתו
ויקרא שמו: שלום ויהי כזית הודו.

בהולדו שקטה אמו אין צוטה ואין פרץ
ראתה כי לא יבנו יחד בארץ
ותברח בצל ועקבותיה לא נודעו
והוא ישב על פסאה וחסיר כל במוותיה
טבעו בארץ עם כל חומותיה
וכל נשאי צנה אלומות דגן ישאו.

כי מלאכיו יצוה לו אלהי השמים
להרים גם הגלז על האש ועל המים
קשת ישר וקשתים יהפך חרבות
עלי שדמות קדרון בדם נגאלו
יפרה פרי תבואה מגד שמים יעלו
הנשמות יושיבו יבנו החרבות.

גם ילד יולד לנו בבית אוסטרית הנעימה
בן נתן לנו ואת בסאו למעלה הרימה
בן פרת יוסף שלום ואמת בימיו
ותהי המשנה על שכמו בשמש ברה
מכל בנים גדלח אך אותו בחרה
יברך אלהים ארצו אף טל יערפו שמיו.

הוא ישב מנגד הרחק ממטחי קשת
וירא כי על כל הארץ מזורה הרשת

קדם, ולהלמיח מולא חצונות זכרם גן אלהים, נרפים אחס להציח זרכה אל ציחו לעשות
מקעד צציה ד' למען יאחז לדיק דרכו וזר לב יוסף אומץ. — גם לשומר עוז מזקש
אמונה אליו פי קרחסי, גם מואת גרסה נפשו להאזה אל משפטי ה' בכל עת לא לחשוך
גם אנכי להכוחו צשצט אמרי פי. מדוע יריח לך למערה לירות חלי לשונך צמדעות, אהבה
לקשור חבל צחבל, צפלפול של הצל, חחחור כי חורך ימיך כורחות, צגדולות וצנפלות,
ופסק דפסקיה משה, חחרש ממונו וחחשה? — כלעג לשון חין צינה הוא יורה? אשר
לצו לב חצן, יחשוב לצחל חצן, ישא חצני חזר הדת מתנוסקות על לצו? החחוס ואח
המלות לופה ומציע והנרחס ואח הגלוי יהיו חליו כדצרי הספר החחוס? עד מחי פתחים
ההנלו? פחח חרלצות לצחך האמולה, אהוב חורה, אהוב מוסר, קנס צינה, ואל חחי
חכס צעיניך, כל ישע וחפץ ישר דרך למולא חכמה, ותהלת חלס הפיק חצונה, למד לשונך
דצר לחות למען חדע ספר כי שפתיך יענו צך כי השמן לצך.

כוחה וכוחה חכלה חרצ המהפכה — חרצ לא חלס. כן שטפו צזעס נחלי
צליעל תקופות הימים כל חלקה עוצה צעדן גן אלהים נעע מקדם. — כל עץ הדעת
הפילו לחרץ, וכל מזחז צרוש גדעו, ולא יגצו צקומחם אל כל שוחי מים. פרחי דעת
נצלו ופרי מוגדים לחדשים יצבר יקוסס הזמן צזעס חשו יצשו ערפי דעת למחי חצונה
קמלו שדמת קדם — כסו פניה חרולים; חין עוד תהלת שפה ציהודה ופרחי לצנון חמלל —
עדי יערה רוח ממרוס להרים צשדה חרומות והיה קדם ראשית חצוה שפה, חז יוצל שי
עס ממשך ומרע, חליה ינהרו כל יחר עמים אשר קרצחה יחפלו, חז עדי עד ישצו לכסא
לך שרים צחוללים, יגילו עליך צרכה כימי השמים על חרץ. —

כן צקדם חזיחך לרחות ערך וכצודך הכוח צשצעס לחדש הרציעי צשנה בצדקת
וציושר לצצ לפ"ק.

שלום ואמת (*) — מזמור לתורה.

Von Leopold Winfler.

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הַפְּלִיא פְּלָאוֹת
אַחֲרֵי אֲשֶׁר פָּגַעְנוּ בַּפָּרַע פְּרָעוֹת
נָחַם וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ: הֲרָף יָדְךָ!
מִצִּפּוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ רָעָה נִפְתָּחָה
בְּאַנְיָה סַעְרָה בְּלֵב יָמִים נִדְחָה
עַד כִּי נִגְלִיתָ אֱלֹהִים בַּהֲדָר בְּבוֹדְךָ.

רֹאיתָ אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה
עַל פְּנֵי כָל יוֹשְׁבֶיהָ כִּפְתָּה עֵיפָתָה
עָרוֹ יִסּוּדֶיהָ וְעִמּוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּ.
"חָרַב אִישׁ בְּאַחִיו!" עַמִּים הָרַ יִקְרָאוּ
כִּי שֵׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צָדֵק יַחַד נִסְעוּ
נִזְבְּחָה לְאֱלֹהֵינוּ אָמְרוּ קִרְבוֹת יִחְפְּצוּ.
אֱלֹהִים יוֹשֵׁב סֵתֶר, נִצֵּר הָאָדָם.

(*) השיר הזה יקודחו על השלום ועל הצרכים אשר כרה מלך רוקיח עם שאר מלכי
חרלנו בשנת 1856 למקדס, ותשועה גדולה הייתה לכל העמים.

נהרה, צמו אפל יצקיע כשחר אורח והארץ האירה מכבודך. אנוש יציע מרחוק כי לך כל יקר כל קבלה הסוד והתפארת. כלך אחר כבוד וכלילת יופי רק העטלף לא יראה אור נפל אשת כל החז עינו הוד שמש, אורח מאסו אשר ישופם חשך. כצער מדעת הוד ישיח אולת סתרו ושמש לדקה שית לערפל. כי איך תחזיקה עינים עלומות ציפעת הוד שמש? ואם און חרש תצחן מליס לאלוה — ואמרה לרופה? אעס אנו משמוע היקשיצ וישמע זמרת ים אשר כלללי שמע משמיע קולו קול ד' זהדר? לכן דומי צדודה, החרישי הרגיעי הרגיעי שכולה, השקיעי הוחילי! עוד ילאו צחורי' במחולת המחנים, עוד תעדי תפיך מתח שמים, יפרעו על פי כצליך עוגצין מקדם על קוי מיתריך יזמרו שירים מנעימי זמירות, תהלתך תצטנה שפתותיהם עוד כל ימי הארץ, הוד והדר ישוה לך למנלח צנגינותיך!

איך תשקועי? — אלה אזכרה ותשתפך עלי נפשי, צקראי הדורות מראש שנות עולמים, עת אעלה על לבי ימים מקדם, צערס התמוטטה כמלונה אדמת קדם ויהודה לא היחה לשמלה צקרב קמיה, צעוד לא חלו ידי זרים לצלע נחלת שפרה לה, וישצ ישראל צעח צדד איש תחת גפנו ותחת תאנתו צארץ אשר ד' אלהים דורש אותה. אז דוצרי לחות כלשון מדצרת גדולות גדלו והלליחו וירצו ויעלמו צמאל מאלד. עד לא היה ישורון לחרפת אנוש צקרב לריו ועוד לא נצלה שפתס לצעח צשפתים שפת עם נכר. אז מרצבות נחלי שמן נהרי איתן מזולו, יאורים גדולים צקעו לשעוף נאות חן ותמלל ארץ דעת ותושיה כמים ומקסים על ים ויפעת הוד שמשותיה המליץ מחרכה על דרכיה נגה נוגה האמת ולדק יפיץ ענני הצל ויהי אור. ציפי נזמרותיה תלעג לרועי רוח — תשחק להמון שרים מנלחים צנגינותם. לאור חליה הלכו עם ד' אלה, כשחר פרוש על ההרים נהרו אליה עמים, ותהי ראשית תצואת שפת קדם הלולים!

קבלת ים! חמדת ישורון! הלל את היל המנלצת רהצ ושעי כוצ שפת לשון שכניך אשר רמיה צפיהם יוליהו עתק לדצר חושה. — תצוי לשון תעגזה על רעותיה צנות אשר לא מצריהן, הן הנה יתנו את דודיהן וישפכו את תזנותיהן על כל עובר כל פה דוצר נצלה כי עגבים צפיהם המה עושים. את היל החודרת קרב איש ולצ עמוק צחלי חושיה ומזמה. אהבת לירות מוסר שדי, לפתח חרלצות עמל ואון, תפרחי לדק, תפרי ישע כגשם זרזיק ארץ מעין מצית ה' ילא. והשקה את כל הלמל לשמוע דצרי אלהים חיים. מים טהורי' מים נאמני' אשר לא יכצו מימיהם מנחל עדניך תשקי. תשאי כוס תנחומות לתת אחרית ותקוה אל כל מצקשי ה' עד צלתי שמים. — את היל יוללת צלצוש מלכות עז והדר לצושך, ומחללות קדם מעטה תהלה ותצואי צעדי עדים, עטרת תפארת היית ציד עמך ולניף מלוכה צכף שוחרי חורה ומוסר השכל: ומאל פקו מדצרותיך ישראל מארלס הלכו, עם ה' ילא צגולה צארלות לא להם נדחו, גם שמש לדקה אפקה ומרפא לשון חין. מומעון קדם צול לו כצה הקהר נשקף מקדם מארצות שמיו, הילל צן שחר אסף נגהו ורצבות מאורי אור ירדו אהו פלאים ציוס מפתחו — אכלה אש מקציצ ותלהע מוקדי הררי עד. מתהפוכת רגע — שוף העת, היחה לגלים ושוממות כלת הצת יהודה. גם כצוד ניתן לה דר כצירי כח הלשון פקו גם תופשי החורה לא ידעוה, אפקו דוצרי לחות המו דורשיה. והנה כמעט היחה תחנה מאת ה' להשאיר לה פליטה ולהרים קרנה צכצוד, לדק משמים נשקף ורוח ומרוס הופיע לרוסס מעפר אמרתה תלפף: קמו נדיצי עמים כרוה צמחוקק שכלס צמשענת צינתס. ערו עד היסוד צה וכעל רציצים חלו נחלי עדן, ונהרות איתן כשמן הוצילו, חכמי לצ עצלו צקלה המעה ותאורנה עיניהם. צרי לצ לקחו מיערת צשה וממתק שפתיה ויוסיפו לקח ותכון שפת אמת לעד, כל צאיה ישימו כצוד תהלתה יפארוה צקהל נצונים קלה! — —

נחל שועף! שצלת הזמן! זרס העת! איכה תשעוף צזעס כל חלקה עוצה. איך תרפוש נהרי איתן גאלו מימיהם, תדלח מים נאמנים מצית ה' יקרו. העוז לך כי תעשוק נהר מימיו ומי יהודה ילאו ולהצקיע צישימון נהרות? — צה הלשון! היפה כחרלה! איכה גוים צאו שערך ועיר תהלה עוצה מצניה? אנשי מוסר לא יצואו צקהל לך חליך ידרשו, וצניך צצצי הלכו? הגלת יהודה הגלת שפת אמת. נאות צחרחים — איך חשך משחור תארה! אור זרוע לישרים איך קדר עליו היום ויהי ערפל סתרו! — צני ציון היקרים חשצו לכצלי יולר חצני חז מאחוסקות, האמונים עלי חולע ילללל צאזניהם לשון עם לוועז, צגדו ציהודה — ותועצה נעשתה צישראל כי חלל את קדם ה' אשר אהצ. העת לקחת מומורת זר ירעו לאמים ואדמת יהודה קון והדר תלמיה? כרס כפן שרשו ישלח דליותיו להשקותו מערות מעטה הייתס לנוטרה, וכרמי קדם יצלו צשמי חנוצה אמרות עהורות אמרת אלוה לרופה שמתס לחועצה? גם לאשר יעמולו להוליל פרחים צשדמות

הגיון לבי. *

B o n M. S. G u f e r.

אל לשון עזר שפה נעימה, ירדה פלאים שכנה דומה. ועוד תפרח כחצללה לפני שמש
שמה ינון, יהי כזית חודה זכרה כיון לבנון!

לשון מדברת גדולות! עד לא עזים שמי בינות הקדירו, וכוכבי המדעות ערס
חספס נגהם, אז מקדם נשקף הקהר — צית קציב לו כעין חשלמה חרשים שהם וישפה
משכלים במשכלות המלילה צעדי החן רבה הפארת, ספיר גזרחם כדכוד שמחותיהן שערי
חזני חקדח כליל הפארה. — שם מהררי עד גצעות בלדקה שחו כל בני השיר ידמו
שפתי הגיונם, נחלמו לכלח צנגינתם, תשכח ימין הפורעים על פי נצל. — על שדמת
קדש רפד ילוע שלל לצעים רקמה: מעגליה ירעפו דשן מוגד חזולות שפה יפעת המלילה
ונעים זמירות, על נהרי נחלי דש וחמאה שתולה צוה גפן חדרת לעשות ענף ולשאת
פרי קדש הלולים. לשוא עמלו הצונים לצנות צית מדות כמוהו, לריק יגעו כורמים לקחת
מזמורה זר יזרעו נטעי נעמנים וגפן היין כמוה, לחנם נסו מנעימי שיר וזמר לנעים על
פי מיתרי כנורם כהמית נצלימו. חמנם הה! ארכו הימים עתות ירחי קדש חלפו, כצו
הכוכבים ממשילותם, והירח — לא יגיה אורו, נתקו מוסרות — קוי כנורם לא ישמיעו
בחון קולם, הכה הצית רסיסים ושערי חמללו, גם חומת צה ליון לארץ הפילו, ועל
שדמות קדש קוץ שמיר העלה! —

יפעת הלשונות! גברת השפה! ימים רבים לישראל קדורנית הלכת מעוכרי הדעת,
חומת צה ליון! ימים חין מקפר משגב חומותיך השח השפיל אשר דבר ה' צוה. כל יודעי
שמעך הזילוך, כל משהבין מקדם אותך לא ידעו, ומיודעיך בגדו כך כי קמעו פניך
מזקן, ליון דורש חין לה. עדי צאה הלפירה, זרחה שמש לדקה, עד אשר קרצו ימי חפץ
— אשר היו עוצים מאלה — לדורש ולחור בחכמה; גם אל חרמנות קדש צאו מחקרי
חרש — ושפה, גם צעירותיך ישכנו חלירי כח לב, נפשו יקירי רוח — על הררי
קדש — לקבץ על יד מפרחי המלילה, ללקט חורות מגצעות עולם — הטבעו מקדם
— צמיתרי כנוריק ינעימו זמירות, וצהמית נצליך משמיעים קול נגינתם. ולי מה עלמו
עלמות שיריך צאהצחן חשגה חמיד, דש וחלצ חחת לשונך, דצריך מסיקים חן ומדצרך
נחוא. עורי הצה ליון היקרה! התנערי מעפר שרתי צנעימות! שובי השולמית! חספי
מארץ כנעתך היעיצו נגן, הרימי קול צחרועה. עורי לצשי עז, והפורעים על פי כנוריק
ישמחו כך יחרועו יסירן, נשירה וכומרה כצורך ונעימות זמרת נצליך סלה! —

כן עגמה נפשי ועלמותי יחד ירופפן, כן חתעלצ אל לבי וכל עלמותי נחפו,
צרחותו כי אזלח יד צונים חומת היכליך אשר נעו קו למצנה חן להחיות חזני קדש
השרופות, ואפס עלור יעלור צעמך גם עוזב חין לעמוד צפרץ מהשחית חומת יקר וסגלה
— לא עלו צפרלות לגדור גדר לצלל חומת צה ליון הנהרסה, בגדה יהודה, הורידו עדים
מעליה ויכללו חלי כחם חכנית היו לה מקדם והיא — ערום ועריה, הרימו עטרת
הפארת, הסירו המלנפת לנפה לראש מגצעת ללפירת הפארה וראשה פרוע. פעמי שולמית!
ישו פעמיה צנעלים מיטיבה לעד צמעגלי לדק חפלק ארח חיים חלכותיה צקדש —
הוי הוי חיכה נחמסו עקציה! —

אך לא אותך מרתה הצה יהודה, כי חס אותה, לא אותך מאסה, נר חלמים
ערס יכזה, שציצי זהר הגהת אור עולם לישרים צלצותם, עודם יזהירו ככוכבים לעולם
ועד. אך עחי עינים מכה עורון לא יוכלו הצע אל מאורותיהם. — הן באשמנים תופיעי

(* נעתק מאגרות חלחסף. קצלתי על יד קצולות חמרי נעם צמלילת חידות או
צציחור מקרלות סחומים או צמר"ל אשר השיצותי לשואלי דבר. והוא המכתב הע"ז
צקפרי זה אשר כחצתי. —

רשע היא נעכרת, וה כל פרי הקר תבואתך זהשיצך פרי תבואתך אל האלהים אשר נתנה כי נמנו פרייך נמלא: זאת שמע קדוש עליון הצינה וגם חקרה, ויגזור אומר לכפר פני ד' במנחה כי אל קבול ונוקם ד' ובשלב קלב ירחיק כסיר מלולה להודיע אפו כי עז ועצרתו כי קשתה; ולא אחר האיש הקונה גם הוא לשמוע בקול דברו, (כי מדברו פחד לבו ותאחזהו זלעפה) וימהר ויקח את התבואה ויזר על פני המים וישוכו המים. — אשרי האיש שככה לו, אשרהו מה עוז חלקו ומה נעים גורלו ומה יפה ירושתו! צניחו חין לחם ואין שמלה וגפש בניו ברעב תתעטף, הנה בן יצורך גבר ירא ד' כי ילי עניותה לישראל והדר הוא לכל חסידי. — זו שכרו צעולם הזה ולעולם הבא חיי יודע כמה. —

קום קרא את הקריאה הזאת בחולות * חולי ישומו מדרכם הרעה ויעו שכם אחד לעבוד את ד' ציראם ופחד ואזנו וחקרו לעשות אונים לחורה ולגדור גדר עד חין קץ, לחסור אסר על נפשם אשר לא כתוב בספר התורה, ואשר לא שיערו חכמי התלמוד והגאונים ז"ל, ולקדש עצמם אפילו במותר להם; או אז חתם חלחלם וסרה מאליהם הרוח הרעה, אשר תעלם עיניהם מראות המון נספרות דברי התורה שכתב ושנע"פ וספרי תוספתא ומתניתא, ויזכו בהאי זכותא, למהוי משושביני דמערוביתא.

ועתה אחת צריך ד'! הנה עיניך חודרת עמוק עמוק ולכל תכלית אחת חוקר וחדע וצחנת כי גם כל דברי האגרת הזאת רמו חין מספר עמון ללפניהם ומשכיל על דבר ימלא עוז כי יש בהם נבלה ונסתר והדברים עתיקים. — *

הנני ידיך אהבך מכבדיך ומוקירך

אלכסנדר הלוי לאנגבאנק.

(* צעת אשר כתבתי האגרת הנוכחית זה בשנתיים ימים, נשארה צידי העתקה אחת ממונה, ובהיותי אז בלבוז הראייתיה לרבים וכן שלמים אשר כבר עשו להם שם בתבונות כפיהם כשם הגדולים אשר בארץ, ובתוכם ידיי החכם הנכבד והנעלה המליץ הנעים מו' אברהם נאעקיש דאקטאר מעדיליני, והחכם המפורסר מו"ה יל"ר ותמלא חן צעיניהם עד מאד ויהללוני על פני; אולם אחד החכמים אשר הראייתיה להם העתקה הזאת לקחה מידי לשום אותה למשמרת בתוך קבולת המכתבים אשר לו, ותאבד ממנו ולא ידע איה מקומה עד היום הזה; על כן שצתי לכאוב אותה שנית עלי ספר כפי אשר היא שמורה וערוכה עוד בזכרוני מלא, ודמיתי היות תהיה העתקה הזאת כמו הראשונה אשר נאצדה כמעט בכל חלקיה, ואם נחקרו או נשתנו איזה מלות אל זה לא אשים עוד לב. — ועתה אבקש מאת הקוראים הנכבדים לבל ישיאו אותי עון אשמה כי ח"ו ללון חמדתי לי ואקום ללחק צשומרי תורה ומדקדקים צמלות, חלילה לי מזה, כי אני אהבתי פקודי עליון אהב ואה יראי ד' אכבד, אולם רע עלי המעשה אשר ראיתי מחקרי לב עמי הפל החועים מדרכ האמת ואה כל הישרה יעקשו, כי צענם חבין תעוועי שוא למען לדה חוק אשר לא כדה לצרוא להם הורה חדשה ומשפטים חדשים לא יחיו בהם, הן המה יולרי עמל עלי חוק ופקודיהם לא להועיל כי אם לצושה וגם לחרפה. חוקקים חקקי און האלה שצתי למערת אמרותי, ואחריהם קראתי מלא דברי חזוים צועים כמדקרות חרב, כי צכונה מיוחדת צחרתי לשון ערומים ומלים אשר יכוננו ציוחר להחל בהם, למען יהיו לשחוק בתוך קהל ועדה, ולא יוסיפו צית ישראל לשגות מאמרי דעת ולהפוך דברי אלהים חיים, והעם ההולכים בחושך יראו אור וישכילו בכל אשר ישכון. —

לִדְעַת מַה לְמַעַלָּה תֵּאֲוֹתִי.
מַה לְמַטָּה — נִפְשִׁי בְּשִׂאלָתִי.

אֲכֵן פֶּה עַד מָאד יִמְתֵּק לִי עֶצֶב לִבִּי.
תִּשְׁקָתִי עֲזָה וְנִזְרָאָה וְהִיא תִּמְשֹׁל בִּי;
אֲךְ מִמְּשִׁלָּתָהּ יִפֶּה אֶף נָאוֹה,
צִיץ יִצִּיץ עָלַי קְבֵרוֹת הַתְּאֵוָה. —

כֵּן תִּוְנָה וְשִׁמְחָה יִחְדְּיוּ תָּמִיד יְסֻבְּבוּנִי,
אֶל תַּעֲדָתִי — תַּעֲדַת הָאֲנוּשׁ — יִנְהַלּוּנִי. —
יבֹא יוֹם — יִדְעָתִי נֶאֱמָנָה,
אֲךְ גְּעִימוֹת עַד יִהְיוּ לִי לְמָנָה. —

Beitrag von Alexander Langbank,

beeidetem Translator.

שִׁיל"ח ז' ליומי ההגבלה חרי"ד לפ"ק:

יֵשׁ אֵל פָּנָיו חֲלִיךְ וַיֵּשֶׁם לָךְ שְׁלוֹם יְדִידִי הִיקָר וְהַנְכַנְד!

עַלֶּךְ לְצִי צִהַרְתָּךְ מִיּוֹם ג' שְׂבוּעַ הַעֲצֵר, וְגַם הַיּוֹם חֲנִי מִגִּיד מִשְׁנֵה חֲשִׁיעַ לָךְ
חֻדָּה וְצִרְכָּה עַל מִכְתָּבְךָ הַקָּטָן רִנּוֹךְ צִהַרְתָּ הַגְּבִירָה * * חֹלֶם מַלּוֹת רְצוֹת נִכְחָדוּ
מִמֶּנִּי צִהַרְתָּךְ הַרְאִשׁוֹנָה עַל יְדֵי הַחֹתֶם אֲשֶׁר דָּבַק צִהַרְתָּ, וְלֹא הָיָה לֹאֵל יְדֵי לְצַלַּע פָּנֵי
הַלּוֹעַ הַלּוֹעַ עֲלִיהֶן. חֲצֵל עַל דִּחְצִדִּין! וְעַתָּה הִנֵּה כֻלָּה הִיא מַעֲס * * לְשִׁנָּה פֶּה עַד
אַחֵר חֵג הַשְּׂבוּעוֹת וְלִנְסוּעַ אַחֲרֵי כֵן לְלִצּוֹב, עַל כֵּן רִאִיתִי וְנִחֲוֹן אֵל לְצִי כִי עַתָּה לְכַתּוֹב
לָךְ עוֹד עֵרֶם לְכַתִּי צִדְרָךְ, לְמַעַן יִצְוֹאוּנִי דְּצִרְךָ עַל יְמֵי הַחֵג וַיִּשְׁצִיעוּנִי שְׁמֵחוֹת צִיּוֹם
שְׁכֻלּוֹ עוֹב:

וְהִנֵּה יָדוּעַ חֲדַע כִּי מִיכָאֵל מִיִּמִּין מִהֲלֵל, וְגַבְרִיאֵל מִשְׁמָאֵל מִמְּלַל: צִשְׁעִים חִין
כֹּחַל וְצִהַרְתָּ מִי כִּקְהֵל עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹשְׁעִים צִעִיר מִלְּעַר * . הֵעַ אֲזִנְךָ וְשִׁמְעַת אֵת אֲשֶׁר
קוֹפֵר לִי, אֵל חֻדָּה כִּי יָצַח יַעֲקֹב הַשּׁוֹכֵן צִשְׁאֵר עֲרֵי הַמִּדְיָנוֹת וּפָנָיו יִסּוּרוּ צִרְאוֹתָיו זֶרַע
יִשְׁרוּן הַיּוֹשְׁעִים צִעִיר קִעְנָה יִקְדִּישוּ אֵת שֵׁם ד' לְצִהַרְתָּ וְאֵת קִדּוּשׁ יִשְׂרָאֵל יַעֲרִילוּ לְהַהֲלֵה
לְשֵׁם וְלְהַשְׁתַּחֲרֵת. —

אִישׁ אֶחָד מִדֹּלֶת עִם הָאֶרֶץ אֲשֶׁר צִנְפְּשׁוּ יִצִּיחַ לְחֻמּוֹ קִנָּה צִחוֹ"הּ פֶּסַח הַעֲצֵר
כּוֹר שְׂבוּלָת מִנְכְּרֵי יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ, וַיִּגַּד הַדָּבָר לְהַרְצֵ הַיּוֹשֵׁב עַל מִדִּין (ת"ח שֶׁאֵין צוֹ דַּעַם
מִחֻקְדָּשׁ וּמַעֲהָר לְמַעַן כַּחַשׁ) וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא לְהַאֲשִׁיחַ הַקּוֹנֵה וַיִּקְלוֹף עֲלָיו צִחְמָת אִפּוֹ, שִׁפְתָיו
מִלְּאוּ זַעַם וּלְשׁוֹנוֹ כֹּחַשׁ אֲכֻלָּת כִּי אֲוִרִיתָא הִיא דְּמִרְתָּחִי לִיה, וַיִּלְוֶהוּ צִדְרָךְ ד' לְאַמּוֹר:
הַכּוֹר שְׂבוּלָת אֲשֶׁר קִנִּית הַיִּחְוֶה חֲשִׁלִּיכָהוּ, מִהֲרָה חוֹשֶׁה אֵל תַּעֲמוּד כִּי אֲסוּר צִהַרְתָּ
וְחִעֲמָתְךָ כִּצְדָה מֵאֵל. וַיַּחֲרֵד הַאֲשִׁיחַ וַיִּלְפַּח וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת כֹּחַשׁ לְוֶהוּ רְצוֹ וַיִּשְׁקַע כּוֹר הַצִּהַרְתָּ
בְּמַלּוֹת הַנֶּהָר, וַיִּחְשַׁר עֲלָיו פִּיהוּ — וַאֲיִנּוּ. —

כֹּמֶה יִגִּיעוֹת יִגַּע הַזּוֹרַע צִדְמָעָה עַד אֲשֶׁר אֲסָף עֲמִיר גּוֹרְנָה, וְלֹא אֵתָה וְלֹא
שָׁחִים צִלְפִּיתָיו לְפֶה צִכְלִיּוֹן עֵינִים וְדִחְצוֹן נֶפֶשׁ לְוֹלֹחַ פְּרִי עֲמָלוֹ חֲלָף יִגִּיעַ כַּפִּים, וְצִרְגָּע
הַצִּיחַ הַלְדִּיק פְּרִי הַצִּוְאוֹתוֹ קִדָּשׁ הַלּוֹלִים לַד'; כִּי לֹא אִישׁ עַח עֵינִים וְעֵרֶל אֲזִנִּים כִּכֵּל הַמּוֹן
בֵּית יִשְׂרָאֵל פְּלִמוֹנִי הַקִּדּוּשׁ, הוּא רֹאֵה צִחְסִפְקִלְרִיא הַמִּחִירָה רוּחַ אֱלֹהִים מִרְחַפֶּת עַל פָּנֵי
הַמַּיִם קוֹל ד' לְעִיר יִקְרָא, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף: חֲרָם צִקְרָנְךָ יִשְׂרָאֵל וְהַעִיר הַזֹּאת צִהַרְתָּ אֵת

הילילי בית יעקב! איך היתה לשמחה.
אבדו וכו'

חוא הרב ר' יעקב שאג זכרו לברכה!
בקהל "באהן" שם כבוד תורתו נחה,
ספדי עמי אל עבדי אל פי נאספו
עמודי התורה והיראה פי ירופפו,
על הצדיק מה"ו דוד בר"ג עלה למרום.

קהל ווערבויה! איך היתה יחף וערום!
עליו נפשי תאכל אשיחה ואהימה,
אבדו חסידי אל ויאבדו כלי מלחמה:

חלקי בחיים.

Son wandl Sach.

מדי יום ביומו אתה לך בחצר החכמה,
מזון לרוחי, מחיה לנפשי אמצא שמה,
עין הדעת לי עין החיים,
בצלו אחזה נועם בפלים.

רק על החכמה — אם כל חי אשליך יחבי,
לקח טוב ומוסר השכל כספי וזהבי;
יקרבו ימי אבל! פיד ופגע,
אני לבינה — ונרפא הנגע.

סגלות החלד יאבדו פח חיינו,
כאשר ירבו בן יפרצו משאלותינו,
ותאות נצח אחרי ריק ותהו
תורידנו אל ירפתי בהו.

אמנם גם בצל המדע אין לי דומיה,
גבהו ונשגבו מאד מפני דרכי יח;

הוא הרב הנאון, החכמה תאיר פניו
פאר צדיקים איו? אי חסיד? אי עניו?
שם למרומי נצח, שם עלה לבמה:
אבדו וכו'

הרב יחזקאל בנעט עלה לשמים,
מי ישאב החכמה? ידלה לנו מים?
מי יעלה על הסולם? כמוד בן יעקב?
מי ידריך התועים? מי יישר העקוב?
על שבר בת עמד את קולך הרימה
אבדו וכו'

השתברי מיתרי זמירות! גילה, הסי ודומי!
על שבר בת עמד, תראי אף השתומי!
מאתך בת גייטר א הושלך גזר אורה
ספדי עדתי אל הלךח ארון התורה!
הלילי בית יעקב, וזעקי אדמה.
אבדו וכו'

גם משנהו הרביב עמו — ויאסף,
הנמצא כזה איש חכם ונבון כיוסף?
הוא הרב הצדיק, פאר חכמים וכבודם,
כלכל אחיו במשפט, הוא זיום והודם
ספדי עמי על שרי החכמה!
אבדו וכו'

הוא הרב יוזפא פלעש זכרו לנצח!
הרביץ חכמה ותבונה חקוק על מצח,
אשריך בן שלמה במלכותך תופיע
שם במרומי אל למנוחתך תרקיע,
שם אלומת חכמתך תסובבך גם קמה.
אבדו וכו'

אף לזאת הנה דמוע תדמע כל עין,
צדיק תמים כי אפס התעיה — ואין
היה רועה צאן נאמן ואביר הדעת
יחרד כל לב יודעיו כל אוזן שומעת

קדשים צק"ק נייערע וועגלעך. וועטווערע הערע העלדיק מו"ו יוזפה פלעש זל"ל חצ"ד
 ורועה נאמן צקהל וועספערס; ואחריו הרב החריף העלדיק מו"ו יעקב שאאג זל"ל
 חצ"ד דקהל באנאוויטץ. ואחריו גוע העלדיק מו"ו דוד בר"ג זל"ל איש חס וישר היה
 יושב ועוסק צתורה יום וליל נאסף אל עמו קהל ווערצויל ללצון כל יודעיו. והנה
 פלגות ומורא אחזו כליותי לשמוע רעה כזאת! ומיד נדרשתי מאחד ממיודעי וריעי נאמן
 להשמיע זאת לכל העם הנמלאים על יום ההספד. וצקול מר ולעקה ויליל השמייע את
 הקינה הזאת לעיני אחינו צ"י יום ה' ל'ס' ואחרי ער"ח שבע יום חצ"ל ווענייה שנת
 תרמ"ו לפ"ק:

הַתֹּאבְּלִי בֵּית יַעֲקֹב! עַל שְׁבָרְךָ שְׂאֵי קִינָה!
 יְדָמוּ כִּינֹרֵי הַשְּׁמַחָה, שְׁבַתָּה הִרְנָה!
 אֲהָה! שֶׁר וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם בְּיִשְׂרָאֵל,
 נִגְדָּע קֶרֶן יִשְׁרוּן, נִזְרָךְ בַּל יִהְיֶה —
 נִגְדָּעוּ אֲרָזֵי תוֹרָה, נִגְדָּעוּ הָאֲרָזִי בְּרָמָה,
 אָבְדוּ חֲסִידֵי אֵל, וַיֵּאבְדוּ כָּלִי מִלְחָמָה.

הַתֹּאבְּלִי בֵּית יַעֲקֹב! עֲפָר הַתִּפְּלָשִׁי!
 עַל גִּאּוֹן יַעֲקֹב בִּי הוֹרֵד, אֲבָל תִּלְבָּשִׁי,
 קִרְאִי צוֹם וּמַסְפָּד, שֶׁק וְאַפָּר תַּצִּיעִי,
 שְׂאֵי נָהִי וַיִּלֵּל קוֹל דְּמָעוֹת הַשְּׁמִיעִי,
 הָרִימִי קוֹלְךָ, הַיּוֹם הָרִימִי קוֹל דְּמָמָה
 אָבְדוּ וכו'.

גֵּר צַדִּיקִים כָּבָה, אֹרֶם בַּל יִהְיֶה,
 הָהָה, שׁוֹשְׁנֵי תוֹרָה! פִּרְחֵי הוֹד קָמְלוּ!
 הָהָה, אֲבִירֵי חֲכָמָה! שְׂרֵי מִדָּע גָּוְעוּ —
 נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל יַחֲנוּ — וְכֵן יִסָּעוּ —
 נִגְדָּע קֶרֶן חֲכָמָה, מֵאֵין רוֹחָמָה.

אָבְדוּ וכו'.

הַזִּילִי עַפְעַפֶּךָ דְּמָעוֹת, יִגּוֹן וְתַמְרוּרִים,
 בִּי פֶסוּ הָאֲמוּנִים — רַבָּנִים וּמֹרִים!
 מִי יִרְאֵנוּ דַּעַת? מִי יִשָּׂא כָּלִי זִיּוֹן?
 מִי יַחְמוֹל עַל אֲרֻצֶּךָ? הֵישׁ בָּהּ עֵץ אִם אֵין!
 בְּרָמָךְ יִשְׂרָאֵל הוֹרֵם, וּלְבָעֵר דָּמָה.

אָבְדוּ וכו'.

הֵנָּם מְאוּרֵי עֵינֵינוּ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַחַיִּים,
 חֵלְקָם בְּגֵן אֱלֹהִים בְּמָרוֹם שָׁמַיִם

אך הלבנון לא זע מני עמדתו,
לא מט מרעש קול תרועת מלחמה;
עדנה היתה לו גם אחרי זקנתו,
יצוק ביצקתו במעבי האדמה.

הנה זה גרל השפה היקרה
בעת מרב עוני גלתה בת יהודה;
אבדו מחמדיה, כבוד ותפארה,
חבקה אשפות בת מלך הכבודה.

אין לה מלך וכהן, אין נביא וחזן,
ומאנשי הקדש סר הרוח —
אך שפתה אהה, במשמניה אין רזון,
ועד דור אחרון עוד בחיקה פגום.

ימים עברו, עתים חלפו וכלו,
ועם עמה היא נדה, לא מצאה מנוח;
אך טעמה עמד, פרחיה לא קמלו,
ועוד במקדם יתנו ריח ניחח!

וכגרל לשוננו, גרל כל צדק,
כל טוב וחסד, כל תם וישר;
נצח לא יכסו במשויבת חדק,
פגעי הזמן לא ימנעו מהם אשר.

לכן ידידי! הנה נכון בטוח,
כי סער מתגרר לא יחול עליך;
ואם ארח חייך לענה יפריח,
הנה יבא יום ותשלם גות צדקך!

בספן אובדן . . .

קול נהי!

Bon Julius Deffauer.

על מות ישרים וגאונים ארץ לדיקי יסודי עולם ה"ה צראשם האי גברא קדישא הגאון
האמתי, ומופת הדור הרב מה"ו יחזקאל בנעט נשמתו צגן עדן; היום רועם לאלן

Beiträge von M. Keller.

בִּזְרֵת פְּרָחִים .

חֲרַגְתִּי לַכְּזוֹד אֶחָד מִיָּדֵי אַחֲרֵי קִרְאִי סֵפֶר „פְּרָחֵי לְבָנוֹן“ אֲשֶׁר אִתּוֹ
זִכְרוֹנִים *

אֶל גִּפְת פְּרָחִיק, אָחִי, יִרְדְּתִי
לִרְאוֹת בְּאֵבִי שִׁפְת עֵבֶר הַנְּחֻמָּה —
רַעֲיָתִי, מִנְעֵר בְּצִלָּה חֲמֻדָּתִי,
בְּעִבּוֹתוֹת אֶהְבֶּתָה נִפְשִׁי נִצְמָה —

וְהִנֵּה, הָאָח! כָּל יָקָר רֵאֲתָה עֵינִי,
שׁוֹשָׁנִים יָקָרִים עִם נִטְעֵי נְעֻמִּים,
רֵיחַ גִּיחוֹחַם בְּשִׁמְחָה יַחֲדָנִי,
יָזְלוּ בְּשָׁמַיִם, יִשְׁקוּנִי גַחַל עֲדָנִים.

„פְּרָחֵי לְבָנוֹן“ שֵׁם סֵפֶרְךָ קָרָאת —
שֵׁם נָאוֹה לְשִׁפְתֵינוּ הַיִּפְפִּיָּה;
אֵךְ בְּצֶדֶק לְלִבָּנוֹן הִיא דְּמָתָה,
כִּי בְּמִקְרָה הַלְבָּנוֹן קָרָה הָעֵבֶרִיָּה.

רַבּוֹת מְסֻבּוֹת עַל אֶרְצֵנוּ הַתְּהַפְּכוֹ:
בְּתִיָּה חֲרָבוּ, הַמְּסֻלּוֹת נִשְׁמָו,
בְּנִיָּה חֲשׁוּפֵי שֵׁת בְּגוֹלָה הִלְכוּ,
מִקְדָּשׁ וְקִדְשָׁיו מִן פְּלָהוֹת תָּמוּ;

(*) שם האיש הזה מו"ה פייבל גולד שטחן כ"י ומקום מגוריו בקראקווא, איש
נגש ונענה מתגרת יד המקרה כפלים, בגופו וזממונו, והוא אחד מן השורדים אשר
ה' קורא להם גודרי פרץ חומת צה ליון, היא השפה הקדושה; ידיו רצו לו
להעוטה אל כל אשר יחפוץ ולכתוב זה מלילה פשוטה (פרחיה) כשפה חיה
ומדוברת צפי המון רב. בין מכתבים רבים ושונים הנמלאים צידו מלחתי ראיתי ספר
אחד נכבד מאד, והוא ספר „קורות העולם“, כולל ספורים יקרי הידיעה מראש
ימות עולם עד ימי עתהנו חלה, נחלק לשני ספרים: ספר ראשון מן תחלת
ידיעתנו עד מליאת אנציקלופד, וספר שני מעת מליאת אנציקלופד עד העת הנוכחית;
כתוב צלשון לחה וקלה, ומי יתן וילא לאור עולם, אז מלאו זו תועלת רבה ילדי
ישורון השוחרים לשון אבותיהם! ויען אמר לי מחברו כי צרכנו להזיל כסף מכיסו
להולילו לאור, אמרתי אספרה נא לחסי אהבי לשון עבר ואעיר אזכר להציא
הצרכה הזאת אל צחיהם, למען ימלא המחבר פרי בעמלו:

מִמֶּנֶּה מוֹסְדָה הַנִּשְׁקָה מֵעַבְר לְנֶהֱר *
זֹאת תָּשִׁיב סֶעֱרַת נַפְשֵׁינוּ לְדִמְמָה
וּפָנִי לְהַבִּים יִהְיֶה לִירְקוֹן
הַתְּשׁוּקָה הָעֵזָה תַּעֲמִיד בְּמַרוּצָתָהּ
וְכָל פֹּעֵל יִקָּר יְהִי לְאַפֶּס וְאֵין.

לפורים.

Von Samuel Ettinger.

כָּל מֵר נֶפֶשׁ וְרוּחַ נִכְאָה
כָּל עֶצֶב לֵב סָר וְזָעָף,
יִסִּיר הַיּוֹם תּוֹנָה יִיטִיב גְּהָה
שָׁתָה יִרְבָּה, אֵל יְהִי זָעָף.

כָּל רִבִּי לֵבב הַמִּתְעַנִּים
כָּל שׁוֹנְאֵי יֵין הַנְּזִירִים
גִּיל יוֹם זֶה בְּכּוֹס מִתְנִים
בְּפָרִי הַגֶּפֶן בְּיוֹם הַפּוֹרִים.

וְהַשְׂמִיחִים בַּטּוֹב בְּכָל הַשָּׁנָה
בְּיֵין מִשְׁתֶּם וּבְמַעַדְנֵי בָשָׂר
בְּעֶצֶם יוֹם זֶה יִכְפְּלוּ הַמָּנָה
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַשָּׁנִים הָעָשָׂר.

בּוֹ גִבֹּר יִשְׂרָאֵל וְצָר נָפַל
יִשְׁרוֹן נִשָּׂא רֹאשׁ וְאִיבֵיו כָּפְפוּ
בְּזוּיִם נִכְבְּדוּ וְרוּם לֵב שָׁפַל
חֲרָדִים גִּבְרוּ וַיְדִי עֲרִיצִים רָפוּ.

(* לפי העתק המלות: כִּי טוֹב מִרְאָה עֵינַיִם בְּחַיִּי עָגִינוּ
מִהֲלֹךְ נֶפֶשׁ בְּלֶכֶת נֶגֶד הַחַיִּים.

צוה עונג הטעמם! להולכי בנתיב אמונה
נקיי חטא ופשע, בך יחסיון סלה. —

מרי שיח. (Nach Shakespeare.)

Von Naphthali Woper Krassensohn, Lehrer.

היות, או לחדל! זאת נחקורה!
השוב, לעמוד מול גלי חמת המקרה
ומרורת רשפי קשתה בהשקט ודממה,
או לצאת בפשק לקראת המון פגעיה
ולערוד קרב בגעל נפש עדי תמנו לגוע? —
לגוע? לישן! לא זולת! —
ומה מתוקה השינה הזאת אשר
תשלחנו חפשי מאלפי יגונות ומצוקות
גורל נחלתיהו בחיים חיתו!
ומה נכבדה התשוקה התמה הלזו
אשר תנהגהו אך על מות וגוע, ולישן!
לישן? בלי חלומות מבהילות? הן! פה
תמוט היתד! חזיונות אשר יבעתונו
בתרדמת המותה ביעת יכל הבשר
תסמנה שערות בשרינו. וזאת האלצנו
לכת שחוח תחת עול החיים ומשאו;
לולא זאת מה ימריצני לשאת על נפשי
בדממה ושקט, הלעג השאננים,
חמס הידונים, גאון עריצים,
פרצות חוק ומשפט, בגידת אהבה,
רהב נקלה בנכבד, גערת מושל ושבתו?
איה סכל יאנח מר תחת עול החיים
בעוד קרב קטן יקרא דרור לו מכל עמלו?
אך הפחד מהאורב היושב אחורי המות.
הארץ אשר לא שב אורח עלי חלד עדנה
תפתח אזור מתגינה ולבב גבור ימס למים.
כי טוב לנו משענת קנה רצוץ בחורף הזה

שם במעון תפארת,
בין צללי דומיה,

פה חרב המותה,
קנה הה! עוררה
שם מלחמה שבתה,
פתח שלח מזמרה.

פה גבהות עריצים,
תכריע גם שיבה
שם ענות חרוצים
שם שבתה מדהבה.

קנאה אשת לפידות
חציה חדרי גבר,
פה בהיכלי חמודות
רבים עלי שבר.

שם לימין תמתו
רועה עדרי נער
לנעים קול שירתו
לקולו הד היער

לקול בכי ונאקה,
שם ישליו יחד
האח! בנות צדקה,
שלו מבלי פחד.

אך לשריקת העדרים,
לקול משק העלים,
אך לרגנת הצפרים,
נפשו חדוה ממלאים.

הוי! נות גנים!
אלי לבות מאהביך,
עלי רקמות שושנים,
שם יפעת עיניך.

בדודה מה נעמם!
תפריחי למו ישע,

גפן חדוה פורחת
שמש צדקה מפעת. —

רבים חללים מפלת
זעקה עלי טרף;
שם שלוה מושלת
חרמש, תמור חרב. —

גאווה בת התופת,
גם יונק תחתיה;
תשביעמו רב נופת
האח! שבתו משבתיה. —

אחה! פה מושלת,
בחרבות שנונות יבתקו;
אש אבדון אוכלת
פה מרה יזעקו. —

הלוך ילך שמש
בחליל נעים יריע;
יען כל צומח
צלצל ערב ישמיע. —

לא תצילנה אזניהו
כל דשא ושיח;
שם בטח משכניהו
רק שם ינוח. —

רק לחמית המים,
לרוח היום הנושבת,
שם יטה אזנים,
וכן תנום העצבת. —

הוי! עדן החיים!
את נוחם מטפת,
עלי יבלי מים,
חן חן נשקפת. —

לחומי בצל התבונה,
עד שובתם האהלה;

א"ך ז"ה חלי ואשאנו! האם נחושא כחי? —
אבל אשה את שכמי תחת הסבל;
את נשיי ישרים י"י אח"ד נושי,
אז"כה ואבנה ממנו גם אנוכי. —

צע"ה כ' שנת שנת יראת ה' על פני.

הבדודה.

Bon Mosès J. Landau.

מה תוסיף נחת!	מה נעמה הבדודה!
ראש אנוש עברו;	עת משפרי התלאות
הוי מטח לשחת!	עת נפשו גלמודה.
את פניו עברו; —	ותמרורי רוב רעות
צרותיו כי רבו	עת רוחו נדעכה.
אלי הגרת הקרן;	ובשרו הוא לברות
עת אותו יסבו	עת נפשו נאנחה
פרץ על פרץ. —	שוד על עברות
יבחר לו שבת,	הלא אז בודד,
אז ימצא מנוח;	מכל פגעי התבל
אז ישחק לעצבת	אז רוחו יתעודד
אך ישמח שמוח!	חפשי מכל אבל
בין סלעי מרגוע	בין גבעות עדנים,
שם נצח שלטת;	במקום שלות דממה
שם ישבע שבוע	האח! חיים שאננים
אף שמה שוקטת; —	שם רוחו נחמה —
בנאות דשא נצבה,	תוך סכה קטנה,
נושאי פרי מגד;	סביבה עצי רענן,
צולח מני רבבה,	שם יפרח פשושנה,
המון קריה מגד. —	שם יישב שלאגן
הוי! עולתה צולחת,	פה במרומי קרת,
פה דמעה זורעת;	עלי אדמת שאיה,

Beiträge von Simon Bacher.

I.

שׁוֹמֵם לַגִּבּוֹר.

לחיש אחד הסחפס ולזש אפוד לן לחע ח כמגדנות
ושלח לי מ כנורו הכעים למשלוח מנות.

לִזְבוּב בְּאַבְרָת נֶשֶׁר נְדָמִית טַעַמָּתִי לְשׁ"ד הַשָּׁמֶן הִבֵּאתָ,
בֵּיעַת יֶאֱפוֹד לֹוצֵאטוֹ אֲזָרָתָּ, זֹאת מָנָה לַפִּנּוּרִים, אֲמָרָתָּ;
כְּגִנְבִי בַּמַּחְתָּרֶת נִמְצְאָתָּ רַק בְּכִנּוּ"ר הַפְּ"עִים נִבֵּאתָ
כִּי כְעֹרֵב בְּקוֹל עָגוּר שִׁרְתָּ: אוֹי לֵךְ! אֲמָרָתִי נִגְזְרָתָּ!

הֵלֵא בּוֹשָׁה תְּכַסֶּף וּכְלִימָה:
כָּל גִּנְבִי יִשְׁלַם שְׁבַעֲתָיִם
וְאִם אֵין לוֹ, בְּגִיבְתוֹ יִמְכֹּר;
וְאַתָּה! רִיקָה אִמְתַּחֲתֶךָ בְּלִי מָה
לְהַשִּׁיב מָנָה אַחַת אֲפִים:
לִבֶּן חֲרָפְתֶּךָ תָּמִיד תִּזְכֹּר. —

II.

סֵל חֲרִי.

(ציוס מלחח לי ל"ג שנה.)

עַל מִשְׁתָּה שְׁמָנִים רַבִּים יִשְׁמַחוּ
בְּהַתְּחִידֵשׁ הַשָּׁנָה תְּקוּפַת יוֹם הַלֵּדָתָּ;
לוֹ חֲכָמוֹ יִשְׁכִּילוּ רַק יִבְכוּ יֶאֱנָחוּ.
כִּי בְרֶשֶׁת הַחַיִּים רִגְלָם נִלְכְּדָתָּ: —

אַתָּה! שְׂרָשִׁי תָּמִיד יִזְקֶן עֲנָפִי יִשְׁחֹר,
תְּקוּת חוּט הַשָּׁנָה בְּכָל יוֹם נִכְחָדָתָּ;
שְׁבַעַת פְּתִילֵי הַמְּנוּרָה בְּעֶשֶׂן יִתְאַפְּכוּ
כִּי תִבְעַר בְּעֶצְמוֹתִי תָּמִיד כָּאֵשׁ יוֹקֶדָתָּ: —

עֲזֹבְתִי שָׁנָת בְּ"כִי לָבוֹא אֶל אֲבִ"ל,
גִּל מִי הַמָּרִים יִשְׁטוֹף עַל רֹאשִׁי;

רַחֲקָתִי מִמָּה, בְּעֵינַי בְּרַחוּק מִמְּזִרָה,
גֵּר אֲנֹכִי בְּאַרְץ מוֹלֶדְתִּי, בְּעִירָה הָיִיתִי אֲזָרָה.
הֵחָ! אֵיךְ אֲשִׁיר עִתָּה בְּאַרְץ מוֹלֶדְתִּי!
אַרְץ מוֹלֶדְתִּי? לֹא! מָנָה נְסוּגְתִי אַחֲזֹר,
אַרְצָה אֲרָצִי, כִּי שָׁמָּה, שָׁמָּה נוֹלֶדְתִּי (*)
וּבְלִעְדִּיהָ אֲרָץ מוֹלֶדְתִּי כְּעֶמֶק עָכוּר!

מוֹרִי! נִכְסְפָה נִפְשִׁי לְרֹאוֹתָהּ עוֹד פַּעַם אַחַת,
כְּעֶבֶד לְצִל אֲשָׁאף גַּם אֲנִי לְרַגַע זֶה מִלֹּא נַחַת.
גִּדְלָה וְנִפְלְאַתָּה אֶהְבֹּתִי לָךְ כְּאִישׁוֹן בֵּת עֵינַי
רַב מִכָּל סִגְלֹת מַלְכִּים וּמִכָּל מַטְמוֹנִים,
וְכָל עוֹד לֹא תִסּוּר נִשְׁמָתִי מִמֶּנִּי,
תִּגְדֹּל אֶהְבֹּתִי לָךְ מִיּוֹם לְיוֹם עֲשֵׂרֶת מוֹנִים.

וְלֹא עוֹד אִם עוֹדְנִי חַי הֲלֹא חֲלוֹם יַעוֹף חַיִּינוּ,
קָלוּ מִנִּי אָרֶג שְׁנוֹתֵינוּ וּכְצִל חֲלָפוּ יָמֵינוּ,
וּמִה־יִתְרוֹן לְאִישׁ בְּהִתְרַעְוֹתוֹ פֹּה עִם רַעִים?
מִה־תִּתֵּן וּמִה־תּוֹסִיף הָאֶהְבָּה בְּמוֹתָהּ עִם הַגּוֹיָה?
הֲלֹא יָמֵי שְׁנֵי מַגּוּרֵינוּ עָלִי תִבֵּל מַעַט וְרַעִים,
וְעוֹד לֹא פָנִינוּ כֹּה וְכֹה, וְאַנְחָנוּ בְּנִשְׁיָה!

אוֹלָם זֹאת נִחַמְתִּי, נִחַמְתִּי בְּקִשְׁיוֹת יוֹמִי
וְזֶה כּוֹס תְּנַחֲמוּמִים בִּיגוֹנִי, זֶה פִּתְרוֹן חֲלוֹמִי —
שֵׁם בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים בְּחִצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ אֲמַצְאָהּ,
שֵׁם אֲנִהְגֶּה אֵלַי חֶדֶר הוֹרֵי בְּצִל שְׂדֵי יִתְלוֹנְנוּ,
שֵׁם שִׁיר תּוֹדָה וּתְהִלָּה גַם הֵם לָךְ יִרְגְּנוּ
וְשֵׁם, צִדִּיק תָּמִים, אֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֹּתִיהָ!

וְעִתָּה אֲשָׁא כַפִּים, אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם, כִּי יִחַזַּק לָךְ יָדַיִם,
וַיֹּאמֶן לָךְ בְּרַכִּים, וּלְחַיִּים יוֹסֵף חַיִּים.

37 צרי מוקירך, חלמידך המשתחוה מול הדרכת פניך.

(*) כנחמך חז"ל כל מי שמלמד צן חזרו תורה כאלו ילדו.

לא נשקוהו בתחלה, אם מפני הזרות או מפני הכבוד, ולכן גם צעת פרידתם על הר הגלעד לא היתה זאת מדרך המוסר לנשק את אחיהן בתחילה עד שיחפץ, כי למה יאמר כי זאת שנית נכספה נפשו ללכת ממונו ולכן נאמר: וישכם לבן צדק וינשק לצניו ולצנותיו. — צהודע יוסף אל אחיו המה ראו כן תמהו על חמדת גדולתו ועל יקר תפארתו, כי ד' היה אתו והלליח את דרכו, ומאזני כסף אשר שמו צנתיצותיו נצנה היכל כבודו הנראה בכל הארץ, כי צחמתו הנשגבה אשר נתן ד' לצנו החיה יושבי כל הארלות וגם אל ארץ המצרכה ומגדנות ומחלצ בליות חטה שלח הרעצ האכזר את חליו השנונים, וד' גלה את קודו לידידו כאחד הנציחים, והראהו צחלום המלך, כי הנה העת הרה ויולדת צראשונה שבע צנות יפות מראה רכות וענוגות וכדיצות לצב הצאות אל פני הצל ארלה להניק יושבים משפע העוצ ומנחל עדני הצרכה; ואולם שבע אחיותיהן אשר תולדנה אחריהן תהיינה רעות הלצב והמראה, פניהן זועפים והשצורנה מעט לחם צאריך, אך עלת יוסף העוצה לותה את הצרכה צאסמי המלך, למען לא יתלכדו יושבי חלד צרשת הרעצ המכלה, והמלך צראותו את חמתו וצינתו נשאו על כל השרים, וכצוא האחים מלרימה ויצואו אל היכל תפארתו המלא פז וכתם וכל יושבי קריה עליזה וכל הצאים מאריך רחוקה צרך לפניו כרעו, וצפתע פתאם נודע למו כי הוא אחיהם אשר ענו צכצל רגלו, וימכרוהו לעצד אל קוחר ארץ לען, היערצ לצב צפעס ההיא לגשת חליו ויעפילו לעלות אל ראש ושר הארץ לנשקהו אם לא יכלו לענות אותו מאימתה אשר נפלה עלימו? ואולם יוסף אשר אהב את אחיו צאהצה נאמנה ועהורה ממקור לצבו חפץ צנשיקותימו וקדם פנימו צתשורה היקרה הזאת, ולכן נאמר: וינשק לכל אחיו. והנה אעירה עוד פה על: נשקו צר פן יאסף הקורא החוקר ותאצד דרך כללי, כי לדעת רש"י ז"ל איננו מענין נשיקה רק מענין כלי זין. —

מרדכי באם.

רחש לב.

אחרי עזבי קרית מושבי עיר התהלה והמעטירה צערתה ראש ישראל הוא מורי ורבי הווא"ה המפורסם החכם הכולל ידידיה מו"ה חיים יוסף פאללאק נ"י כלאת השמש צגצורתו אצ"ד לעדת ישורון טרעציטש צמדינת מעהרען יע"א.

Bon Ignaz Diamant.

אֵיךְ עִיר נְחֻמָּה שִׁשְׁזֹן נִפְשִׁי מְשֹׁשׁ לִבִּי?
אֵיךְ קִרְיַת מְשֹׁשִׁי בֶּךָ הַשְׁתַּעֲשַׁעְתִּי בְּמִוְרֵי כְּאֲבִי?
אֵיךְ פָּנִיתִי לִי עֹזְרָה וְתָהִי לְהַפֵּךְ, מָרָה כְּלַעֲנָה!
הַסִּירוֹת מִלִּבִּי חֲדָוָה מְשַׁפְּתִי צְהִלָּה וְרִנָּה,
עֵינֵי בְּלִי הַפּוֹגָה מְקוֹר דְּמָעוֹת תִּזְלַל בְּמַיִם,
בְּקִשָּׁה רוּחַ חֲסֵד-תִּקְוָה אֲבִיטָה הַשָּׁמַיִם!

שָׁנָה תְּמִימָה אִישׁ יִקָּר, נְחָה רוּחָה עָלִי רוּחִי,
שָׁנָה תְּמִימָה הִדְרִכְתָּנִי עָלִי מַעְגְּלִי יִשָּׁר וַיִּגְבֵּר כְּחִי,
תּוֹרַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְדַת שְׁפָה הָעִבְרִיָּה,
חֻכְמַת יְדִיעַת הַטֶּבַע עִם שְׂאֵר הַמַּדְעִים,
שְׁתִּלָּה בִּי כְּעוֹבֵד בְּאַדְמָה נִבְרִיָּה,
עַתָּה יִשְׁבְּתִי עִמָּךְ יַחַד, מִה-טוֹב וּמִה-נָּעִים!

מִיּוֹם שַׁבָּתָךְ לְמִשְׁפַּט הַשְּׁבֵת מִלֵּב עוֹלוֹת

אַךְ בַּצֶּדֶק חֲפִצָּת מַעֲשִׂיךָ גָּאָה גָּאָה

יָמִים לֹא הֶאֱרַכְתָּ וַיָּמִי אֵין מִסְפָּר הָיִיתָ

רַב שָׁנִים צְדָקוֹתֶיךָ פֶּה בַּחֲלָד עָשִׂיתָ

וַיְהִי ד' מִגֵּן לְךָ וַיִּנְחַמְךָ צָחוֹךְ חֲבִלִי לִי"וִיִּר.

Philologisches von Marcus Boß.

הבדל בשרש נשק בין הקל ובין הפיעל.

הנשיקה היא אחת מחמדות חיי חלד אשר הנחילה העצב לצני אדם, הלח היא קסם על שפתי ישרים צלצוחם, צושפע הידידות לח ימעלו פיו; היא חותמת האהבה העזה הצוערת צחדרי צטן כרשפי אש, כמו רוח לח ונעים עוזר ארחות גני חמד ונגע צכנפי שושנים ונעעי נעונים, המה יפילו ריח עדן קציבותיהם, ככה הנעם הנשיקה לשפתיים דולקות מחמדת רגש האהבה הנחמדה, כי הצוח צלצצ חנוש ונפש זכה. והנה המלך החכם אשר הראה לנו אח כל צית נכחת האהבה צשירו הנשגב ומאוד נעלה על כל שירי קודש, פתח את פיהו צחומר אין ערוך חליו: יסקני מנשיקות פיהו כי עוצים דודיך ויין, ואין לשפוט הנה אש על אהבת נשים או על ענינים אחרים ימים האיש המוכתר צלצי הפארת החכמה דברתו, כי סוף דבר תתעלם נפש אהב השיר צספר הנחמד הזה ותמתק המגלה הזאת צפיהו כנפת לופים, ושעשע יונק שדי המלילה על אמרוחיו. וזאת מודעת כי אין נשיקות אהב ואהובתו, אשר אין מעלור לפלגי לוף דצ פיומו ומתק שפתותיהם, כנשיקות שאר האוהבים הצלות צרנה רק לעתים רחוקות צעת אשר יפגשו אש את רעהו או יפרדו אש מעל אחיו, ואף גם צפעם ההוא לח ירהב האדם לנשק את רעהו אש הוא גדול ממנו צשנים צעושר וצכבוד וכדומה, אש לח יקדם פניו צנשיקה; וגם זאת אין מדרך המוסר לנשק את רעהו, אש הוא נכבד ממנו, צעת הפרידה צתחילה, ונשיקותיו ראשונה תסעינה, כי חולי לח יחפון עוד להפרד ממנו, וע"ז יוסד הפיעל צשרש הזה ור"ל הוא נושק וגם נותן רשות לחצרו לנשקו, וע"ז יורה קשורו חמיד ציחס שחליו, כי למענו ולתכליתו נעשתה פעולת הנשיקה. ועתה נדעה נרדפה לדעת המקראות אשר יתנו עדיהם לדבר הזה: התורה הקדושה ספרה לנו מאיש חס אשר נפשו קשורה צעבותות האהבה צנפש אבותיו היקרים, כי צרח צעלחם מציתם כלפור נודדת מקנה מחמת אחיו המליך אל שדה ארס אל צית אחי אמו הגדול ממנו צשנים וצעושר, וכאשר הגידה לו צחו הנחמדה את צואו, דומה דודו לצני וירץ לקראתו ויחצק לו וינשק לו — צפיעל — כי יעקב העני ונכה רוח לח הרהיב צנפשו עז לקדם פניו צנשיקה, ולא כאשר חרגם חלרפהי: et l' ayant baisé plusieurs fois כי אש תהיה פה הוראת חחק הפעולה כאשר אמר, למה לח נמלח צשיר השירים הפיעל, וצפרע צשיר האחרון אשר שמה כידודי אש האהבה מפי השולמית יתמלעו צאמרה: מי יתנך כחח לי יונק שדי אחי אמלחך צחוץ ואשקך גם לח יצונו לי, וכן צמקומות רצים צספרי קודש, אשר תתעורר הנשיקה מחוס האהבה הרבה נחמד הקל ולא הפיעל, גם הפיעל הזה איננו מורה פעולה היולחת לשלישי כמו שפפח כי כל המשבח איננו שוכח כמו שפפח ד' צליון מועד ושבה (איכה צ' ו') כי אין שכתה לפני כסא כבודו, וכן הוא צהפעיל הפועל הראשון איננו כפועל השני, כי המאכיל איננו לריך לאכול צעת האכילה הזאת, והמשקה איננו לריך לשחות צעת השחיה הזאת, ואולם הפפפח גם הוא נושק צעת הנשיקה הזאת. כאשר רדף הארמי את צן אחותו עדי הרי הגלעד זכר חללים את הלדיק, וכמו קרני שמש הנעימים אחרי קופה וסער ענן וערפל היה מחזה שדי צחלוס לצן לאיש חס וישר לצלתי שלוח ידו צו, כי מצלעדי זאת לקח ממנו את כל חמדתו וישלחיו ריקס, וצחוכחו עמו אמר הארמי: ולא נעשתני לנשק לצני ולצנותי, ור"ל למה לח חכית ועמדה על משמרתך עדי לויתי צנשיקותי ללכת ממני, כי צנותיו אשר כנכריות נחשצו לו

בְּגִדֶיךָ תִּפְאַרְתּוֹ, בְּרֶגְלֶיךָ בְּעוֹטָה
גְּזִי גִזְרֶךָ בִּתְתָם, יִפְיֶךָ מִגְּאֻלָּה.

"צָבִי" עֲדִיךָ נִצַּלְתָּ, בְּגִדֵי אֱלֻמְנוּתֶיכִי
לְבָשִׁי, כָּאֵב מֵאֶרֶץ קוֹלֶךָ הָרִימִי
חֲגִרִי שֶׁק־עָלִי אֶלֹוֶף נְעוּרֵיכִי
אֶל לִקְיָנִים וְנָהִי קִנְצִי תְשִׁימִי!

מספר המורורים עוד רב מזה בנצכי לצי חס עוררתי הגדילו אנוחותי כפלים (ז) כל תקותי נשבתו ולרות חין חקר כמים הזדונים הקיפוננו ששפחנו נחל צעתה, צשעף מרולת גבורה, ואני גבר חין-חיל מה כחי כי לעמוד הכן נגד מחי קצלי מכת צלתי סרה? נהייתי ונחליתי, את צדודה רעייתי, צמר נפשי צכיתי הרצה צכי בחדר משכבי עד כי חדלו דמעותי ולצי בקרבי היה לאצן, צלי הסך כמים שאגותי. ראות פניך לא פללתי, כי איכבה אוכל ורחיטיך אחרי אצדן אצדך, אחרי מות אונך צסתר עליון יחלוננו. כי על כל חלה מר לי מר, ואיכה אשא ואקצול הלח צשר אני? ואצדך לקצרות הוצל, והיה מנוחתו כצוד, שס יפחה לו שער השמים ועלי סלס מלאכי אלהים יעלה ולא ירד, כי צלל שדי נפשו חומדה לשבת, ויהי כמשלוש ימים, לצקר צהיכלך צאחתי. אמרתי אנוחך, מנוחתי עמל אהיה גם אני, נפשי ידעה מחד, כי אך לכאצך אשים עוד, ומה אועיל צאחרי נושא לקשה יוס כמוך? חס גם המה ממקור מעין נוצע מנעפי דמע ציגון כלח, יזולון, על ככה נאלמתי דומיה החשייתי ואהאפק.

שמה לדך פעמיך אחרי כל המהלחה אשר מלאחך לשוב למרגוע ציחך נוח שלו, ואנכי לעצרי פניתי מרחק רב ציינינו, ימים עצרו, אולי עתה תנחם, שוא! גם לעת הלאה אנוחך הצל, כי את מות הוריק כל יוני לצאך לא השכח, עד כי חסוב חחזה פנימו חשצע צחמונחם יחדו צשמחה את פניך, וכל עוד צחיים נוחם יסתר מעיניך, לכן שומתי יד לפה ואצליגה, כי גם עלי תאצל נפשי כל עת כל רגע.

וצזה הנני שולח לך ליון, אשר צרלונכי לעד צלור יחלצון מלי על עפרת קדש קצורת משכן כצוד עלמות אצדך נצ"ע החונה תחת כס וכנפי אל.

הַצָּבִי יִשְׂרָאֵל!

צִדְקָה תַּצִּיל נַפְשֶׁךָ צִדִּיק מַמּוֹת
בַּחַיִּים חִתָּךְ, גַּם בָּגִיא צִלְמוֹת
יַד שְׂדֵי תַנְחֶךָ גְּתִיבוֹת אֱלֻמּוֹת
חֲזִיתֶיךָ בַּקֶּדֶשׁ תִּדְמָה לְבָנֵי אֱלִים
יִשְׂרוֹן צֵאן מִרְעִיתֶךָ הִמָּה יִתְאַבְּלוּ
וְהִבֶּךָ נַפְשָׁם בַּמַּסְתָּרִים מִסֶּפֶד אֲבֵלִים
תַּעֲוּ בְּאֵין מְנַהֵל לְצֵאן אֲבֹדוֹת נִמְשָׁלוּ
בְּבֵית יִשְׂרָאֵל מִפְּלִיא לַעֲשׂוֹת עֲשִׂיתָ גְּדוּלוֹת
גַּם לְהַתְנוּסָם לָמוֹ, סִפְּרֶיךָ בִּי נִפְלְאוּ

(ו) ע"י שבת ק"ח כל המאמרים איך שחייצ אדם צהספדו של חכם וכשר.
(ז) כי צאם שיקפר האדם לרותיו לאחר יקל כמעט קט לרור נגעיו ומשחם מלצו, ואם יעמנס צחצו יגדלו והיו כמקוס נוקס והו שאמרו (סועה מ"צ) דאגה צלצ חיש ישחנה (משלי י"צ) ישיחנה לאחרים.

לי לך ואיך חידו. פה בקריה הומיה בשחון ורעש (3) מרכבה מרקדה, ירלדון האופנים וגלגלי אי-נחת על חזני השיש יהוללו הרב צחלות ישחקשקון, השקט לא אוכלת. ישנתי בדד ואדום, הוחלתי, כלו כליותי בחיקי אלולי זרועותי נפתחו, לאמר: לא שכן, אחי, על חזה חנופה קדש הרימותי לך תרומה צהבה לא נשכחה אף לא תחס לנלח — כי אין אחריה לאמון רוח — מנשיקות פי אנשקך — דעיתי — אך אז חתן את דודי לך, כך אשתעשע אחרי רב הימים לא שזפתך עיני, אז נדברנו יחד מקירות לב, אשירה לך שירה דודים, אשוב אהפלא על חכמתך וארוה נחת, אביע מני ימות קדש, ימי נעורינו איכה חלפו, הרעות והטובות מני עליון איך ילאו, ולשמוח עליך כמשוש חתן על כלה. מה נאוו רגלי הנוצרים, מה נעמו שפתי דווצות חן, באומרים לי: "קום מה לך נרדס? שחבה נפשך יצוח לך ודלג מעל הרי קארפאטען בעגלה לב וקוסים "קלי המרוץ" וחחרד נפשי חרדה גדולה, לקול השמועה השחומותי, מחרים משחאה עמדתי — לא ידעתי — נפשי שמתני לאיש נדהם, כגזר עצרו יין. שוחה ועלב ומחלת לב מחוללת ממשכה, ועלבון רוח בלי דעת כמו נכון לללע צערם הצוא עליו לרה דאיתעל כרוז לא ידעתי חנה — חויה! השמים לעוהר כסה אופל עננה וחשכה מנודחת, העצים התקדדו אימתה יריקו אור חשך בעריפיה, בעל יום נקם, בעל גמולות ישלם אל לקץ העלמות ויפג רוחי לצי יהגה חיונה: קרבה אל נפשי אנה. ויהי אך ילא ילאתי על מפתן בית מלוני והנה בלטה, בלחות ללמות. כחולס חלוס שויתי נפשי, אך כליותי יקרוני "היעבה לראות ועיניך יחזו לך". מראה נוראה! פניך זועפים נגהם חספו, איכה תועם איכה תועצ לא חאר לך ולא הדה, לחייך החדלו לדומדום, אכל צסרך מרחי, אש צבת עיניך שקעה, המה לא יוסיפו שנות צרקס, יציעו לא קדרים כועע נמקו צחוריהם אף ממלחותיהם גורשו, שערך חסמר פרע שלחה, נפרעו החלתלים לכל מקום הלחה יזרו, ומדאגה שחות קדרות לצשת כלה, גבה קומתך שפלה, על אזרועותיך עוד הפעם — ולא חוסף — ראש חניך נשאת (ג) עוד מעט תפעס רוחו ערס ימות (ד) השבץ לחזהו (ה) המות הרים פעמיו להשחית גלון עתו ותפארת חוסי צו, והניף ידו צעים רוחו והכהו ומת, אהה! על מות ישרים מני לא יצבה? (ו) מני לא יניע ראש בשצרון מחנים יאנה? אף כי אני מגרי ציתו הייתי, אור זרוע לי ומחמתו, בקשתי חורס מפיהו, וכל יקר ראהה עיני מעשי ידיו הפלא ופלא. אז אמרתי ציגוני:

קראו למקוננות בְּנֵיכֶם לְמַדּוֹ קִינָה
כָּל שׁוֹכְנֵי גְבוּלֵי אֶרֶצוֹ מֵרַב יִבְפִּיּוֹן
שָׁבַת מְשׁוֹשׁ אֶרֶץ אֶת־מוֹת רַב תְּבוּנָה
תּוֹפְשֵׁי תוֹרָה הִכָּרְעוּ בְּבָכִי אֲבֵל יִהְיִימִיּוֹן.

אם נפל שָׁדוּד בְּעַד שְׁלַח מְרוּטָה
יָתֵד הַנֶּאֱמָן בֵּית יַעֲקֹב עָלָיו תִּקְרָה

(3) צהיותי בלצוצ הגידו לי שהנהו צצית חציו הגלון המנוח זל"ה ולפיתי כי יצא גם הוא לצוצה, ואנכי מאומה לא ידעתי מהאסון אשר קרהו.
(ג) ופניו מול שמים שסימן יפה למתים כדאיתא (כתובות ק"ג:)
(ד) במלך הזה צא העירה הלדיק ה"ל נ"ע וידיו לחזות יחד ויקוים צו מעשה דרבי (ס) שנסח אלצעותיו כלפי מעלה וכו' עי"ש ומשם לקחוהו למלון האורחים ונועדו אליו כל רופא חכם ולא הועילו עד כי ילחה נשמתו בעשרה (צ"מ פ"ה)
(ה) צהיותו בעיר קאליש הוכח במכאוב רפיון איצרו (לעהמונג) ופה נתפשטה צכל גופו והיא הסבה אשר הסבה לתת חרב ציד המות לפגוע צו, וע"ז צכו כל בית ישראל ולא ספדוהו בעירות אצל צכרך מחמת יקרתו (כתובות ק"ג) וכיון שהכל היו כקרוציו (מ"ק כ"ה ושבת ק"ה) צכו כל בית יעקב על מותו וינהו אחרי עס כצד מחד ונקצר צכצוד גדול. ועליו נוכל לקרא הכחוצ (ישעיה כ"ח) ציום הסוא יהי' ד' לצלות לעשרת לצי, וללפירת תפארה לשאר עמו היינו יען שיהיה עשרת "הלצי" יהיה ג"כ לפירת תפארה לעם ישראל כי תפארת העם מנהיגס, כמו שאמרו ז"ל (מגילה ע"ו) עתיד הקצ"ה להיות עשרה צראש כל לדיק ולדיק, וצפרע להדן דין אמת לאמתו (ס).

דבר יונעני מדבר כאשר עם לבבי; ולכן גם עתה, אם גם עוזתי זה הדבר אשר חליו נשחתי נפשי, אם יהיה אלהים עמדי לא יצלר ממני לצוא צקוד האלשים המהחמלים לעבר מחנות ישורון מהצלי כוז ולסקל שדי הדח מקוץ ודדר אשר למחו על פני כלו, כי פני איש לא חכיר וחנק ודבר שקר שנאה נפשי; גם עתה לעמוד ליוני האנשים העומדים צדי המערכה נגד מורדי אור ומואסי דעת, גם עתה אהיה צין הנכספים להרים קרן ישראל ולהרחות תפארת דחו כל אשר צכתי לעשות. וזאת נחמה אחיד, מוקירך ואזהרך לכלח.

רצ עונג ועין שצעה נפשי צקראי צענין זה דברי פי חכם אהב צבונה ואמת: דוד שמו, צסיר החפשיית אשר צין כוכצי ילחק ינון, קרחו ממש, כי על פני כלו שפוך רוח הן והאמת יסודתו: אם על רעיון ורוח נשים דלתיס וצריח, הלחלה נקרא חיים? לא על המות, הרי נפשיך דואצת כי על חיים כאלו; להושך צלהרים דמיתי החיים לא לך יכלו וכו'.

Beitrag von M. Apfel.

מכתב לידידי אהוב לצי המשכיל השלם היקר כהר' שלמה צן הגאון המהולל צפי כל מ"ור אשר קנה לו שם עולם כלדיק המנוח מו"ה ררשכצ"ה לצי חיות ז"ל ה"ה.

נפש נענה מיחלת עם זרועות התקוה צה יתמכו, כמעט לרי מעט דצש לה יערצ, ונגה צרק החלת חשכת נצבים יאורו יגה שציב נחמה, וחקל משחת כצד כמעיל מעמקה מני לצ דכח ונכח רוח ותהי הרוחה. אוחז צחרע לא איש יחאר לו האדם צלצע רקמותיס עמות יאחיון, צראי חזיונותיו מחזות יחזה — צשוצע שמחות — לחפלו מחאימות, ציפעת חין אמון. ישים צנפשו שקר להמתיק חחה לשונו מרורות פתנים אשר משפת סף רעל שחה מלה. משורש משחות שוח ומדחים — לצ הוחל יעשו — יפרה מעה עוז על גל פארותיו יסצכו, ישלה צדים למרחוק. כה צהגיון לצ ישים צשמים מעון לו, ארמון נעש מעיר עלי כנפי רוח יצנהו, ונעה שפרירו על עז קל, ועל קנה רלוץ ילג אפדן ח) אכן כחלוס מהקיץ כלו. העת צגדה, כהפנותה שכמה ללכת רוח אחרת עמה. תכצד משחה לעיפה, משנה שצרון השצרהו, ותמונות הוד יפיץ תהעב, חשך משחור הארס, אך גלמס יראה מושלך ארלה, עת יציע אחרנית שורש מארץ גזעת חרש המלל אשר צו חסיה נפשו, וענפותיו נסעפו, הוסרו, הוחזו, עירותיו חרצות, גלים כלים, הורד לארץ גאון והיו כלח היו. —

כל זאת צחתי אחי! אחי הגבר מכה צשצע עצרה, ומצטרי אחזה כל חלה, כי צקראי פשה הנגע, והוא הוא ילמדני דעת מולח דבר, — כי המלוק אם המדעים — ורק עליך החליתי, מוכה ונגוע על שוחתך, כי מלחכי זעם איש איש צכלי מפלו אשר ירעו לשוכני חצל, עוד עדי לא נגעו, רצ ממני הרחיקו, וחלי שכוני העת מלחה אשפתה מהם, עוד לא נחתו צין, אחכי אחכי מחולל מפידך, מדכח משצרך גדול כים, הלח צלרתך

ח) רלוני צזה אשר נקרא (לופטשלאס) צל"ח ולפי"ד כיון צזה ר"י (סנהדרין כ"ח צ') צשעה שנשא שלמה חת צה פרעה ירד גצריאל ונעץ קנה צים וכו' ועליו נצנה כרך גדול שצרווי ואר"י מפני מה לא נחגלו עעמי הצורה שחרי שחי מקראות נחגלו נכשל צהם גדול העולם" ויען כי שני המאמרים הם צהמשך אחד מהראוי שהם משולצים לכונה אחת. והנה כאשר אמרתי שהתקוות הנכצות יחארו צדמיון ארמון גדול צנוי לחלפיות על צלי מה, אשר קל מהר יהיה לחין. והנה כשנשא שלמה חת צה פרעה שהיא היחה הראשונה מהנשים הנכריות שלקח ממשמעות הכהוצ (מלכים ח' י"ח ח') והמלך וכו' ואת צה פרעה מואצית אדומית וכו' צ"פ צתחלה; דמה צנפשו כי אמונתו שלמה ולא יעו אוחו מדרכו העוצ וזה הענין גצריאל ש"ל פרעי מרכצ משני שמות תוארים ששניהם לשון חוזק. (דאס פעקטע זעלצטעוואוסעזיין זיינער שטאנדעאפעגקייט, חצל צאמת היח' זאת דבר מדומה (איינציילונג) כאלו נעץ קנה צים והעלה שרעון ונצנה עליו כרך גדול שהוא דבר הוואי. "שצרווי" צ"ד כיון דמלינו (שצח כ"ו) "כרך גדול סהם ופרש"י (מגלה ו') של יון ולדעתי הוא רק לדוגמא על דבר גדול מאד (קאלאס, ריעזענווערק). ולכן אר"י צח וראה מה עוצ שלא נחגלו עעמי הצורה כי צשנים נחגלו ונכשל צהם שלמה. שצטח צעוז אמונתו, וצנה על חקפו על שהיה אך כקנה צים, שהקנה העץ היותר רך ולא יעמד כגד שאון הים כמעט. ולפ"י החכם הר"ר שלמה פרענקיל כ"י לא יחישצ מלה "גצריאל" וגם מלה "ונעץ" כי נעילה הוא שיעמד הכן ולא שילף ע"פ המיס כאניה (יעו' כ"י ח' כ"ח לך 35) ודו"ק.

פ"י שעה מקובלת צאו אחריהם ללקט ספית. ואם חונה לכנות כלם צעם, תצלה העת וחכונם לא יסוף. תפארת ישראל הרמז"ס צידו החזקה צנה צית נחמד, למען ימלאו כל דורש די לרכו עלי עונל רצ (כאשר כתב בהקדמתו) אכן גם תקותו נכונה, כי כמעט כלה מלחכתו, והצית עמד צהדרו ויקומו אנשים מארבע פאות הארץ וישליכו איש איש את ענף מחשבותיו על פתח ציתו, ויאמרו כי נמלאו מגרעות צציתו נקיקים ונקיעים ויתנו עליו חור חפה עד כי לא תואר ולא דר לו, כי מכף רגלו ועד קדקדו לא נשאר מקום צחצחית אשר ילא מתחת ידי האמן; המגיד משנה, לחם משנה, כסף משנה, משנה למלך, הגהות מיימוניות, מגדול עוז, הראש"ד ודומיהם כחרוהו, הקיפוהו מכל עבר ופנה ויעשו אהלם סביב לציתו, והצית נמלא עשן, אין יולא ואין צא; כן עמלו ויגעו לשוא הר"י צארבעה עוריו, וקארו צציתו יוסף, כי תחת אשר דמו להקל מעל מצקשי חורה את עול החפוש, היו להם למשא, כי על דגליהם יחנו נושאי כליהם, המוניס המוניס, זה צונה זה יהרום, זה על זה שואל, וזה את זה ילדיק עד כי ישכח הקורא, מה קול הלעקה אשר צחצחיו, ועל מה העצמו עמודי דצריהם. — ועזה את מי נצחר? צעקבות מי כלך? אככי צחצח לי אחד הנזכרים, על פיו אגיד דצר המשפט, על פיו אודיע חוקי אלהים צחצחי חפץ דעת, וצא רעי ואמר לי, "לא כן דצרת, שקר משפטך, קרא נא בצמר חיי אדם, חות דעת, צית יעקב וכו' מהם הראה כי הסכלת עשה, המחצר הלזה צעומק שכלו ירה חלי קושיותיו על האיש אשר לאורו חלך ואין מידו מליל, ומדוע העלים עיניך ממנו, אם לצך ככון טס אל?" מה חשיב לאיש הזה? ואם גם צזאת רוחך עוד לא שככה כי העניי" צחר לך את העוז צעיניך, אלו ואלו דצרי אלהים חיים, אשאלך אחי, הרק זאת יצוקש כעת מן המורה, כי ידין צין איש לרעהו, צין עהור לעמא, צין קדש לחול, הלא גם עדה קענה אנשים צה מתי מספר, תחפון צימיו אלה לשמוע אמרות עהורות נקיות דופי ומלחות חן ונועם מפי משר דרכם! ואלה מלין תצאנה פתאום חוך קרציו, מי ישים אדם דוצר משרים? מי ישפך רוח חן ונועם על שפתי איש, אשר מניחו מרחם הרגל לדצר צלשון עלגים? מי יצרא לו לצ חדש, למען ידע כלכל דצריו כמשפט, לדצר צנחה ולהרים קולו, והוא למוד לשלוח את לשונו חפשי צאין מתג ורסן אל אשר ישאנה רוחו ללכת שמה חלך, צלי סדרים, צלי ערך, צלי שים לצ אם ינעמו דצריו צאון שומע או ישרעו צה שרעת? והחכמה מלין תמלא חללו לדעת דצר צוקהלות עם, צפני רחמים ושרים אשר יש צינותמו מציני דצר וחיד מלין יצחן? או מי יפה צי אש חגצורת, לצל יאחזוהו חיל ורעע צין הנלצים לשמוע דצרו, מי יאסור דצני עשתנותיו לצל ילכו צחורו ויאצדו ממנו צעת עצי האומה יעשו את זכרונם צלצושי קדרות? עד הנה היו עיינינו חלויות אל צית מדרש (סעמינאריס ראציניקוס) אשר לו נוסד, כחפץ חכמינו ורבים משרי עמינו, רצ עוז האליל לצית ישראל ולנערי ישורון היתה הרוחה, כי צו ימלאו עזר לכל האמור וממעיו יכלו שאוצ למאי דעת מים חיים; אכן תקותינו היתה מאפע, צושנו כי חכינו לו מוכי סנורים, אזהצי חשך קראו לוס ואצל, שק שמו כקותם צשמעם פתגם הסעמינאריס, ולא שקעו ולא נחו וחנומה לא נחנו לעפעפם, עד כי צלעו מחשצתם ועלת עוצים הפירו.

הן אחת ראשי העדה ומרצית העם ישתוקקו כי יהיה מדריכם איש משכיל, יודע דעת, אזהב חכמה, ודוצר עוז, אכן על ידיהם מלאה העללה מנוח לה ואת ידי צחורי ישורון לא יתמכו למען יוכלו לפאר נפשם צמדעות שונות; אין גם אחד אחנו היום אשר לא תמלא נפשו גיל ועונג צשמעו דצרי חן ושכל יולאים כספירים לעוהר מפי איש דוצר לחות וצלצם יכספו למלא איש כוונהו לנהל עדתם, וצכל זאת נרפים המה נרפים ומחלומה לא יעשה עצור לעירי ישורון הנותאויס שכון צאהלי חורה ודעת; כל העם מקטנס ועד גדולם יתאוהו תאוה, כולמו ידצרו מן העוז לצית ישראל, אכן אך צציהם ידצרו וידיהם יעמנו תחת מדויהם, קול דצרים נשמע ופעולה לא נראה, כי כשל ישראל ויהודה נפל, על כן על צחוריו לא ישמח ד'; הנה, מה גדול שצרינו, מה עמקו חצורותינו! ועיינים לנו ולא נראה, לצ לנו ולא נצין, את החשך נשנא וממנו לא ננוש, אור החכמה נאהב וכירא מגשת אליו פן תאכלנו האש. — לא אופיף אדצר כי עעי הרת אש וכידודי המה מפייה יתמלעון.

אלה וכאלה מחשצות חוגה הדריכו את נפשי ומנוחתה, ויהי צראותי כי אין איש, ואין שם על לצ לחזק צדקי חומת ישורון, אמרתי לעצמה שיה קמטוניס, אשר לא יעבור צו רגל איש המים מצלי הנגף, ותחת רפאות תחלואי עמי ארשא עתה את גיוס, נפשי וחיתי המיד חצוקה ודצוקה צעמי, צשמחתו יגל כצודי וצלרתו לי לר; צקרב הימים אשר תצאנה גם אככי צעור אל, אהיה לאיש, ידי לא צנחשתים יאסרו מעמות עוז לעמי, אין

וצוהו, וכל הנמלא יתן אל כליו, והשתחם והנה אין כל, אך לל ורות, ושכנו הקרוב חליו
יצקר צכל יום צחי החפלה להעוט חזון לקול הדוברים ישיח עין על כל משלח ידם למען
יוכל לעשות כחצניהם, לחזות חת דרכם, וכאלה רבות רחמי וחה חת יקר! תשאלני,
איך תהאום נהפכו רעיוני?

ומלצד חלה אחי! השמח חת לצד לחקור, צעקצות מי ילך כיום האיש אשר עדת
ד' נחונה על ידו, ואל מי מהדוברים יעה החזון קושצת? היכול לו דרך כחותו וכחמונה
נפשו ולא יכיר פני איש? השמים! כי כן דרך איש ישר להציע הגיוני נפשו צפני עם
ועדה, ודבר חמת כלצצו, חכן שאל נח לחצונה חס חלה דרכיה, ותענד; כל לצו יוליא
חול, ונכון צדעת יכלכל חמרי, וערם יעצירם על דלתי שפתיו יציע לאחריתם לצל יתקוממו
עליו ילידי ציתו — ויהיו לו לשענה.

קרא נח לי צעס העדה, כי מדע, אשר חלצה ללכת לרגל איש הפושק שפתיו צראש
הומיות לחמור: רחקו מחשבותי מוחשצותיכם, כולכם כלחן העיתם, דרך ד' נסתרה מעיניכם
שוא וכחז הנחילו לכם חצותיכם, העמיטו על גביכם מאשר תוכלו נשוא, אשר ד' לח לזה,
אך זרות החזינה עיניכם, צולו עדי! חציעה לכם רוחי, מקוה פניכם חסיר וערלת לצכם
חמול! והיה חס כה יחמור, חס חלה דבריו, הלח ומקום הקודש יהדשוהו השומעים: לח
לח! יחמרו לו, חו ינלחו שחוק פיו, על דבריו אשר לח שערם חצותיהם. —

חו חולי חמור אחי, כי יעשה האיש צערמה, עשתונות לצו יעמון צחצו, ומחון
יתראה כחחד העם; אך צקרצו ישלח רעיוני לחפשי, ולא יתנס לחת החולה לעצור
פתחי פיו; ואם יליקו לו צחיק מרעיו, לרופה חמונהם, ישפך קודו, ולעיני כל יתראה
צחצות אשר הראה צהר החכמה, ומקוה יתן על פניו לצל חגלה מוחשצות לצו ערומה,
חס זחת עלתך, חלילה לך, חידל מומי, עוז לך סגור דלתי פיד, לצל חשכת כי צני חצ
חחד נחנו — מה נכמורו רחמי על חנוש, אשר למען כלכל צשרו יחסיור חת נפשו צנחשמים
— למען מלוח מחית ציתו יקצור חיתו, צעודה צחיים, חחת מעצה הדומיה. חו לך
חציון ושפל רוח, מה נצות צעיני, ונפשי צחלה מהציע צפניך. הצעצור פחותי לחס אשר
יזרקו לך, תחלל כבוד צת מלך, וצחלק חלום מועל חגוד? המירחתך, כי תחצד חבורת
כסף אשר יתן לך מכל נחת צשר, תכחיד חחת נשונך רעיוניך, חמונהך וכל לצד? החמור
חי חכני ולשונך חצושה צין שניך, ואך חת הדבר, אשר עם חרחות החנשים הנחונים על
ידך לח יעמד צפרץ חותו חדבר? התחשוב חנוש חכני, מנחר הילורים אשר נחן ד' לו לצ
לדעת ועינים לראות, וחחה כל מוחשצותיך והגיוני נפך לרדת צחרע וחמכרם ללמיתות
צעד ככר לחס, ולחשר חשצו חחרים חכרע צרך ותשצע? שעה מעלי חרפת, חנשים!
כי געלתך וחצחר רחות כל הועצה ושקץ מחחות חמונהך. ואם חלה יהיו דברך
חחי! כי אך לחנשים כאלה חחות המשרה, אשר עוד לח פדקו מעליהם עול
החלמוד, ורק הדבקים צחורה משה הכחוצה והמקורה, וגם הנוקפות אשר צדחו
מלצם מחעי דור דור תמלחנה חן צעיניהם, חמה ישצו על כס הרצנות, להורות לעם ד'
חוקיו ומשפטיה, גם אשר לח לזה; וחנשים כאלה לח יכחשו ולא יסקרו, אך הגות לצם
תצננה שפתותיהם, וממעין נחמן ישלצו דבריהם, לדקת אחי: חכן, מלצד כי חנשים חלה
אשר צחמונהם יחיו מתי מוסר הנמו, מלצד כי לח כציר נקוה לקרן ישראל כי יורם
ויחנשא מאלה, אשר לח ערצו לצם לחחור ולדרוש שורש כל דבר ואך כעורים ילכו על
משענתם, מצלי פלס מלעדי רגלם, כי קלרי יד וקעני לצ הנמו, מלצד חלה, הגד נח לי
צנפס חמה, חלה חומי דרך החומינים צכל לצ ונפס כל הכחוצ, וחל מנהג חצותיהם
צפה מלח יחמרו קדוש, לח חגע צו יד, היס לפניהם דרך סלולה להשיג המערה? העלה
על לצ איש מעולם. לסקל נהיצ העולה צית חל מכל חצני נגף ולהקל חלחות נערי צ"י?
הלח ידעת כי עלמו מוסר ספרי העברים אשר מני חז ועד עחה פרו וישרלו ויעלשו
צמחד על פני כל הארץ, וכלם אך דבר ד' שומה צפיהם על חוקיו ומשפטיה יקוצו גלגלי
מוחשצתם צלכתם, ועחה תצקש מוח עניי הלחן כי יצלו מיטצ שנותם צקרוח ספרים
חין קן? ואם שנות מחושלה ינחנו להם הימלאו להם לשועט צין צחרי חמון הספרים
הנעושים צין מחנותינו? ואם תשיצני כי אך על דלחות הספרים העוצים אשר על פיהם חנו
חיים יסקודו וצנותר לח ישימו עין, חנח אחי! הראני נח, מי חמה הספרים העוצים
אשר ישרו צעיניך, הגם צעיני כל המורים ינלחו חן? חורחיו הקדושה מלחה חן ונועם,
צלשון קל להצין חורה חותנו חורח חיים; רצינו יהודא הקדוש כחצ חת קבלתו צקסר
המשנה, ר' חשי כחצ פירוש המשנה ודבריו ימלאו שנים עשר ספרים (גמרא) רש"י צהתמדתו
הגדולה התחמץ להחיר עינינו וכחצ ציחורו, על הגמרא. חחריו קמו צעלי חוספות,
וצרלשם חר"י לישר הדורים ולהשוות כל הדעות; מהרש"ל, מהרש"ח חר"ם שיק ולוצלין,

von Dr. Nathan Friedländer.

חיי נשמת חיי!

שאלתי את יקר! חיה רוח עושים ענין כי פתחם עזתי אורח חיים, אשר הסכנתי זו מעודי, ללכת בדרכי לא קלולה לפני, מעולם לא דרכה עליו רגלי; ותחת אמרתי לכת דרך העולה בית אל שטימי מעליו ואחזח אורח מוליך חדרי שאל? ותאמר כי איש הפכפך אנכי, מחשבותי ימים רבים לא תעמודנה, ואשר זממתי היום, מיד ערב איש יחלוק, ורוח אחרת עמדי; ככה הכית בשבט פיך את אחיך מאהבתך אותו; ככה יסרתהו צמקל נועם; ואנכי מה אעניך או מה אשיבך? גדול כאב לבי מאשר תוכל עמי הרזה העצירו על פניך זהגות לבי בדבר הזה — אם אתה, אשר כל מלפוני לבי נגולו לפניך, תחשוב אשר לא כדת על אחיך, לא נפלתה היא צעיני אם יתנו אותי אנשים לא ידעוני לנחשו ושולל; אם אתה, אשר ארתי ורצלי, שצתי וקווי וכל מעיני ידעת לא תאמין בתומתי, איך לא ישים צי תהלה איש זר? אחי אחי! זכר נא, ההסכן הסכנתי לעשות כה, לכוד מרעיון אל רעיון, כדור מרחק מצד אל צד? מתי תפלתי עשות דבר ולא כליתיו, אם לא עמד שטן לנגדי? איפה דברתי ולא הקימותי, כי תאמר אלי: נעו מחשבותי? הכי אחי אתה ותצטרך לשית עלי חטאת, מנקה לדקי? או הכי קלרו עיניך מראות שועני הרבים, אצני נגף אשר קמו לנגדי ודיחוני מן הדרכי אשר הלכתי זו עד הלום? המכסה הייתי מאצרהם את אשר אנכי עושה? הנסתר מנגד עיניך כל התלחות אשר קציצו פחו עלי, ויטמנו פה ומוקץ לרגלי העולה בית אל? ואנכי בכל זאת לא נפל לבי, רותי לא נחבתי; כקלע מולך כלב ימים, ילעג למשצרי מים צפתחם עליו גרונם, וקול הנוון דכים משחק לו: כן עמדתי על עמדי, דלגתי על לורי המכשול, ורוכסי העת היו למישור צעיני, כפן וחוסר לא הלחוני, קור וצגד עדים לא הפחידוני; אתה קרחת את קפרי אשר כוננתי אל כבוד החכם השלם שד"ל יונן שמו, אודות צוהי בית מדרשו, ואת אשר השיב לי בענותו.

מכתבי אל הרב המפורסם הדורש קדמוניות שי"ר ראו עיניך, גם לא צויתי להודות לך כי נקלותי צעיניו לשלוח לי מכתב ידו הרמה, שקץ ענות עמי; כן גם את דברי אשר הרילותי אל האדון הנודע לתהלה פ"צ העצרתי על כור צחינתך לדעת היכשרו לצא פני כסאו, ועתה אתה תשאלני, מה היה לי? קלח אחי, קלח לאחיך, אם אולי צעת נשפכה מרחתו ודמו כסיר ירתח הרחה גם אותך את אשר הגדולה המתלקחת תוך קרציו, וידבר אתך קשות: לא עליך תלונתי, בשבתך ציתך, אתה לא יגורך רע, מומי עדת ישורון וחסרוניו נסחרו מנגד עיניך; צההלכך צין אחות מרעית, אנשים עהורי לב, אהבי שמש החכמה תשוב, כי איש איש מורע העברים לו לב כלצצכם, צעיניו יראה, וכלצצו יצין, וכמחשבותיכם יחשוב, והיה כאחד מכם; אכן לך נא שוע צחצח, שא עיניך ימה וקדמה, נגזה ולפונה או אז יאחזך השבץ ממראה עיניך, אז תאמר: איך נפלתי וירדתי פלאים משמים ארץ; ולא תאמין כי האנשים אשר צחת אליהם אחיך הנמו! — אנכי הגבר הרחה צלחת אחי ההולכים בדרכי ד' כמוני וילאו למלוא הפתח, כי מי זה יאיר להם, מי ילך לפנייהם לנחותם הדרכי, מי יאמר להם מה יעשו וצמה יצואו אל מערת חפלים? יושבי על כסא דין איש איש אל עני פניו ילך, זה ילצור כחול כסף המהול צזיעת אף, זה ידפוק את קסתו לעשות לו שם צהשר הקיאה, זה יהרום ויצנה צחומת הדת כעוז צעיניו, זה יצלה מרצית ימי חיהו צתפלה ותחן, ואין אחד בכל אלה אשר ישים את לבו לדור יצא, ואשר יעלה על רעיוניו כי חליפות שם אלהים צהצל ולא לעולם נשצ על כסא כבודינו, ימים כי יעברו צחיק האדמה ננוח ואחרים יירשו ארץ; כי לו השבילו על זאת מדוע לא ימלאו ידי הצחורים לשאת שבע הרצנות צידם, מדוע לא יאלינו מהודם וצינתם עליהם למען יוכלו שבת על כסאם, לשפוט צין לדק ורשע ולדבר עוז לעמם? אוי לי אחי! מה אומר לך ואספרה, עיני מוקור דמעה ורחמי יכארו צעת ארחה צחורי ישורון, שוחרי תושיה המשתוקקים לעלות אל הר ד', כעורים יגששו צאפילה ודרך המלך סגר צעדם. לא חדע אם אלחק או אצבה, דרכי עקש ופתלתול צי, צראותי אשר יצורו להם רבים מהצחורים להשיג המטרה: האחד צחין הפוגות צין משצרי ים התלמוד ישוח צאניות שכלו צחין משוע ומלח; השני צכל עוז יתאמץ להנחיל שפת רומי לו למורשה, ואך צה ידמה מלוא אורח עוז ומועיל — להשיג את אשר צקשה נפשו; השלישי כחשבה כאורה לא ימוש ספר הונגארי מפיו, ללשון עמו יגביר, היא תחן על ראשו כתר הרצנות. — וצחיותה אחר, דעת ומזמה וכל כשרון לא יצלר ממנו: שם ראיתי צחור, לעיר צימים קורא צלי חשך מודיעי חדשות, דעותיהם השונות יצלע צלי שים לב על תוכמו, ימלא נפשו תוהו

בְּשׁוּחָה עֲמוּקָה
בְּשִׁנָּה מְתוּקָה
יָנוּם וַיִּחַסֶּה בְּצִלִּי.

חֲנִינָה גְדוֹלָה
אִם אֶחְמוּלָה
אֶפְרוֹשׁ עָלָיו מְעִילִי.

לכבוד מורנו הנעלה הכהן הגדול כהן אל חי הנכונה ארכי-עפיסקופוס ומוטרופוליעל
צמדינת אילליריאה ושר משרי המלכות האיש הגדול והמופלל לדוננו

אנדרעאם גולמאיר

ישמרוהו הש"ת ויסקדוהו לעוז תמיד! ציוס צואו אלינו צעיר גוריליאה ושגתו צכסנו כצוד
יום כ"ד לחדש יוניוס שנת לדונינו ומשיחנו חתה"נה.

Von Stephanus Kociančič, Professor in Görz.

Mitgetheilt von Prof. S. D. Luzzatto.

וישח נשלו המשורר ויחמר:

אָבִינוּ אֵל רַב־עֲבִים
חֲנוּן קֵץ שָׁם לַמִּכְאוּבִים,
שָׁמַע שְׁמוֹעַ קִינָתְךָ,
גַּם הוּא מָחָה אֶת דְּמַעְתְּךָ.

הַשְׁקִיפִי הַצָּפוֹן, מִשָּׁם
יָבוֹא לָךְ, הֵן! גַּם בָּא אִישׁ תָּם,
מִלֵּאךְ, כֹּהֵן גְּדוֹל, אָבִיךָ,
נִגְעֵי לִבְךָ בָּיִם יִשְׁלִיךְ.

גּוֹלְמַאִיר הוּא שְׁלוּחַ לָךְ,
גָּלִי עָלָיו אֶת כָּל שְׁלָכְךָ;
יוֹצִיא בְּאוֹר צֶדֶק הָעִיר,
כִּי הוּא אָבִיךָ, הוּא הַמֵּאִיר.

עַל בֶּן קוֹמִי מִן הָעֶפֶר,
שִׁישִׁי הָרִיעִי בְּשׁוֹפָר,
רוֹצִי וְבָאִי לִקְרֹאתוֹ
לְשֹׁמֵר תָּמִיד אֶת מִשְׁמֶרְתּוֹ.

אֲשִׁירָה נָא שִׁיר הַשִּׁירִים
לָעֵת, בּוֹ תִּמּוּ תִּמְרוּרִים,
עֲתָה אֶקְרָא, אָרִים קוֹלִי,
לְכָל יוֹדֵעַ גִּילִי.

עַד מָתִי, בֵּית גּוֹרִיצִיָּא!
תִּהְיִי בְּאַפֶּר בּוֹכִיָּה?
קוֹמִי לְבָשִׂי אֶת תְּפֹאֲרֶתְךָ,
קוֹמִי אוֹרִי, כִּי בָא אוֹרְךָ.

מִי הוּא הָאִישׁ הַקּוֹרָא לִי?
מָה הַסִּפּוּר הַמּוֹבָא לִי?
קָשַׁח עָלַי, הָהָ! יָד אֱלֹהֵי:
אָבִי הַלֵּךְ, אָבִד גִּילִי.

הִטִּי אֲזֻגְךָ לִי, בֵּית עַמִּי!
שִׁימִי לִבְךָ אֶל פֶּתַח גְּמִי,
הִנֵּנִי קָדַךְ מִגִּיד שְׁלוֹם
מֵאֵל רַחוּם שׁוֹכֵן מָרוֹם.

בְּכָר אֶקְשִׁיבָה
לְדַבְרֵי מְרִיבָה.
בֵּין תּוֹנָה לְתוֹחֶלֶת,
זֹאת אִמְרַת,
גַּם אַחֲרַת,
”אֲנִי בְּאָדָם מִשָּׁלֶת.”

הֵן נִקְרָאתִי,
אֶף נִבְרָאתִי
לְהַשְׁקִיט רִיב וּמָדוֹן,
יָדִי לִקְחַת
מִכָּל אַחַת
אֶת שִׁבְט הַזָּדוֹן.

הַמִּשְׁלָה
לִי נִפְלָה,
עַל כָּל-אֲשֶׁר בּוֹ נִשְׁמָה
זָרוּעֵי גִטּוּיָה
לְפָדוֹת שְׁבוּיָה
מִכָּלָּא הָאָדָמָה.

אֲנִי אִיטִיבָה
אִם אֲשִׁיבָה
אֲנוֹשׁ אֶל צוּר מִחֲצָבוֹ,
שָׂרֵשׁ אֲשֶׁר־שׁ,
כָּלִיל אֲגַר־שׁ,
כָּל הָאָנָה מִלִּבּוֹ.

שֵׁם בְּקָכָר,
יִשְׁכֵּן גִּבֹּר,
יִשְׁקֹט בְּשִׁלּוֹת עוֹלָם,
נִגַּע וְסָבָל,
יָגוֹן וְאֵבֶל,
כָּל יִשְׁמִיעוּ קוֹלָם.

אֲזַנָּיו אֲטוּמוֹת,
צְרוֹת אִימוֹת
אֵלָיו לֹא תִגְעָנָה.

עַתָּה בְּגִדְתָּ
אֵין מוֹלֶדֶת
בּוֹ פָּרִי רוּשׁ וְלַעֲנָה.

יָד הָאָסוֹן
אֲפִיץ וְחָסוֹן
בּוֹ אֵין עוֹד פִּגְשָׁתָּ,
הַמִּית הַכֵּל
מִלֵּאת הַכֵּל
מִעוֹנוֹ אֵין מִרְעָשָׁתָּ.

הַתּוֹחֶלֶת
כָּל מְהִתָּלֶת
עוֹד בְּרוּחַ הַשָּׁחָה,
אֵין מַעֲצָבָתָּ,
אֵין מַכְזֵבָתָּ
תִּקְנָה הַמִּשְׁכָּה.

אֶת בֶּן חַיִּים
עַל פְּפִים
אוֹבִילָה לְקַכְרוֹת.
אִז אֶבְרִיחַ,
אֶף אֲשַׁבִּיחַ
גְּלִי יָם הַצְרוֹת.

בְּצַבָּאוֹת פָּרְעוֹת.
בְּהִמּוֹן רָעוֹת
רוּחוֹ כָּל נִלְחָמָה,
יַעֲזֹב מְלוֹנוֹ,
שִׁבְתָּ יָגוֹנוֹ
נָח בְּגוּהַ נְחָמָה.

אִישׁ גִּבּוֹעַ,
כָּלִב פָּצוּעַ,
וְלֹא יִשְׁיֵג מֵאוֹיָיו,
בְּחִבְלֵי דָחִי
תָּמִיד יָחִי,
נִכְסָף לְאַחֲרִית חַיָּיו.

למלאות כל תאוותיו בחורף מטררה, בנפש מרח יביט שוא תקנותיו.	בפחד ואימה את רוחו תשביעי.	
בפנים שונים אלף מונים תחדשי עשתונותיו בכה תכלי בכה תכלי את כל ירחי שנותיו.	תקוה רמיה! בלי דומיה לשונך תטיף קזבים. רשתך פרושה, את בן תמותה תלכדי בשפת אהבים.	סתוגה.
להאמללים, להנכשלים אני משען ועז, אותם אקומם, רוחם ארומם, אשבית שאון התלאות.	את שומחת תרוי נחת חזות לבות נשברים, את מרשעת, את מבעת מעניי מים מרים.	סתקופה.
כי יחי שלו אחד באלף ירבה חטא בגאווה אשפיל אותו ויפנה לעשו, ולא יפול בפח זדונו.	נחלי אמרים, מלאי שקרים, בלבב אנוש תסיכי, להכרית אבל רחמי הבל ברב חלקות תשיחי.	סתוגה.
בעברת מצוקה אל אל תוציא תלונה על בן ארחם, אותה אנחם, אשרישה בה אמונה.	באהלי עני את תשכוני עם מחנה עצבת, רוחות דוות לאלפי רבבות תאכל באש צרבת.	סתקופה.
המנגעים רק לרגעים אל קולך יאזינו בך משקרה מתנברה לא לעולם יאמינו.	סורי! סורי! לא תגורי בלב בריאה נבחרת, חיש מהרי הסתתרי תונה העזכרת.	סתוגה.
	לבן חנה תבשרי טובה.	סתוגה.

את פנינה יפתי ומשוש חיתי
שאל שאלתיני את שכית המדתי:
מה ירננו בין עלי עצים הצפרים?
ועל מה יתנו קול, בעלי הכנפים?
רק בגלגל ירננו בתולה נחמדה;
וכי את עלי תבל בעלמות היפה;
זאת ישירו בין עפאים וגם על שפים
מעט לאור עולם קדמוך הברכים.

למה מושב הפכב ברום רקיע?
ואורו רק ממרחק לנו יגיה?
מעמדו למה לא יקרב אלינו?
הלבשת יחשוב לו להאיר לעינינו?
הן זחרוך פנינה יקדירו אורו,
ומפני בדלח טהרך יאפיל זחרו.
לכן פרח הלאה לגבהי רקיע,
ושם מאור פניך גם הוא ישוביע.
שם יתעלם גם הוא בהדר מראיך;
ישקיק — ויתמה על שלהבות עיניך.

העלים למה קול דממה ישמיעו?
ומבועי נהרות מימם יביעו?
הלא תדעי יפתי כי רק בעבורך!
וכל מאויי חלד הנם בגלגלך.
הן לי רק בעבורך יקרה תבל,
וכל חמודותיה מפלעדך לי הבל,
עליך לבי ורוחי כל הימים,
ובאהבתך נכון ישעי לעולמים.
לכן עודני חי אל תזניחיני
ואהבתך גא אל תסירי ממני.

התקנה התונה והמנות.

Von Jakob Fischer, öffentlichem Lehrer.

את האנוש תכריעי,
בזעף וחמה.

המקור. למה תונה
מאין פונה

הוֹד קָלָם אוֹלִי אֲשַׁמֵּעַ מִנְקִיקִי הַקָּבֶר. —
 כִּיּוֹם כִּיּוֹם אֶתְנַדֵּד שָׁם בְּשִׁפְתַיִם נָעוֹת,
 וְרָגִשִׁי יִגְוִנִי יִרְאוּ בְּשִׁטָּף דְּמָעוֹת. —
 אוֹלָם הָאֵח! עוֹד נִשְׁאֵר נַחֵם וְתוֹחֵלֶת —
 מִנַּחֵם! עוֹדֶךָ חַי — חַי גֵּאֹל לְשׁוֹנְנוֹ!
 עֲדָנוּ חַי! — עוֹד יָדֶךָ נִפְלְאוֹת פִּעֻלָּת,
 עוֹד בְּכוֹכְבֵי נִגֵּה תִשְׁבֵּץ שָׁמַי שִׁפְתֵינוּ. —
 חֲזוֹן עֵדֶן נִפְרֵץ בְּלִבִּי — שִׁפְתֵי נָעוֹת —
 וְרָגִשִׁי שִׁמְחָתִי יִרְאוּ בְּשִׁטָּף דְּמָעוֹת. —
 אֲצִילִי עַמִּי אֶרְאֶה מִשְׁתַּחֲוִים לְפָנֶיךָ,
 בְּנִבֵּל וּמַצְלָתִים לָךְ שִׁיר־תוֹדָה יְרִימוּ;
 גַּם אֲנִי יֵצְאָתִי הַפֶּעַם לְשַׁחַר פָּנֶיךָ —
 דִּבֶּר לֹא אוֹכַל — רָגִשִׁי לִבִּי עֲצֵמוֹ. —
 רְאֵה אֵיפּוֹא אֲדָנִי, רְאֵה שִׁפְתֵי הַנָּעוֹת....
 הוֹאֵל נָא וּקְחָה מִיָּדִי שֵׁי הַדְּמָעוֹת! —

מִיד עֶצְדָּךְ, מִכֶּצֶדךָ וּמוֹקִיכֶךָ

הַעֲגָל.

עַת שִׁכְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל עֲזָמוֹ,
 וְלֵאלֹהִים עֲגָל מִסִּכָּה עָשׂוּ לָמוֹ;
 וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה, וַיִּטְחֶן אֶת־הַזָּהָב,
 וַיִּשְׂק בַּעֲפָרוֹ כָּל יְלָדֵי רָהֵב.
 מֹשֶׁה! לֹא טוֹב עָשִׂיתָ הַפֶּעַם,
 הַחֲטָאתָ רַבִּין לְפֶתַח הַזֵּעַם; —
 מֵאִז בָּלְעוּ עַבְדֵי הָאֱלִיל עֲגִלָמוֹ,
 עוֹד סָרָה הָעַמִּיקוֹ — בְּטָנָם אֱלֹהֵימוֹ. —

הַאֲהָבָה.

Von Baruch Löwentritt.

(Nach dem Ungarischen.)

בְּנִשְׁפָּה בְּעֶרְבַּיּוֹם בִּיעֵר בְּצִאֲתֵינוּ,
 וְהַדּוֹדָאִים נִפְחִי רִיחָם לְאַפֵּינוּ;

לִבְנֵי יִצְחָק אִישׁ עַל יָדוֹ
לְבַטֵּחַ יִשְׁכּוֹן יִבְטַח עַל יָדוֹ.
חֲנוּן וְרַחוּם חוֹסֶה עָלֵינוּ
מֵאֵף וְחֶמֶה רָפָא נָא לָנוּ
נוֹדָה לְשִׁמְךָ אֲשֶׁר הִצִּילָנוּ.
הַפֶּךְ לְשִׁשּׁוֹן יָמֵי אָבִלָנוּ
נִשְׁמַח וְנִגִּיל יַחַד כָּלָנוּ
לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ.
עֲשֵׂה לַמַּעֲכָד חֵם לֹא לַמַּעֲכָנוּ
עֲשֵׂה לַמַּעֲכָד וְהוֹשִׁיעֵנוּ.

רחל מורפורגו.

Poetisches von Moriz Chrentheil, Oberlehrer.

שִׁי הַדְּמָעוֹת.

הוצל לכבוד החכם המליץ הגדול כקש"ת מו"ה מנחם שטערן כ"י צעל המעריך ספר
בוכבי יצחק צעיר וויטן הצירה.

אם אֵל קְרוֹת בְּנֵי עַמִּי אֲבוֹנֵן שְׂרַעֲפִי
וְעָלִי מִצָּבִים בַּגּוֹלָה אֲשִׁים עֵינֵי;
רַק שׁוֹד וְשֹׁבֵר יַעֲמְדוּ מוֹל עֲפַעֲפִי
רַק פִּיד וּבִלְהוֹת, רַק מָצוֹק וְעוֹנִי.
נִפְשִׁי, נִפְשִׁי יִרְעָה לִי — שִׁפְתֵי נְעוֹת,
וְרִגְשִׁי יִגּוֹנִי יִרְאוּ בְּשִׁטָּף הַדְּמָעוֹת.

לֹא אֶרְצֶמוּ לְבַד, אֶרֶץ כָּל מְבָרְכָת,
עֲזָבוּ, עַתָּה בְּשִׁבִי הִלְכוּ לִפְנֵי עָרִים;
אוֹלָם גַּם שִׁפְתָם — הִנֵּה בְּשִׁלְכָת
מֵאֵז לְשִׁנְמוֹ לְמָדוּ דְּבַר שִׁפְתֵי זָרִים.
זֹאת זָכַר כִּי אֶזְכְּרָה — שִׁפְתֵי נְעוֹת,
וְרִגְשִׁי יִגּוֹנִי יִרְאוּ בְּשִׁטָּף הַדְּמָעוֹת. —

בֶּן-מִנְחֵם, וְיִזְלֵל, בְּרִי"ל וַיִּצְחָק שְׁמוֹאֵל
אֲחִים הַנְּעִימִים בְּמוֹתָם מִנּוּ נִפְרְדוּ; —
הַפְּרִטִּים עָלֵי נָבֵל הָהָּ חָדְלוּ בִּישְׁחָאֵל
וּמִבְּקִשֵׁי שִׁיר צִיּוֹן יְבוֹשֶׁה יִרְעֵדוּ. —
לְבִי לְחֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל — שִׁפְתֵי נְעוֹת,
וְרִגְשִׁי יִגּוֹנִי יִרְאוּ בְּשִׁטָּף הַדְּמָעוֹת. —

הַחֲזִים, הַמְּשֻׁרְרִים וְהַמְּלִיצִים כָּלֵמוֹ
אֶל עַמָּם נֶאֱסָפוּ, וְעַמָּם — צִלְצְלֵי עֶבֶר;
רוּחִי, רוּחִי קְדוֹנִית תִּרְחַף עַל קִבְרָמוֹ

לְשֹׁד מִשְׁדֵּי יִסֹּב לְאַחַר הַגִּבּוֹר
 רַפָּה יָד יִרְאֶה פֶּעַלּוֹ וְעַמּוּלוֹ
 מֵאֲכֻלָּת אִשׁ מִשְׁפֹּת לְהִבָּה גִרְלוֹ.
 אֲדַמַּת הַחֲלָקָה
 נִתְרָה רִקָּה
 בָּקָה וּמִבְלָקָה
 תִּשָּׂא שְׁמֹת
 לְמִרְבֵּץ סוּפּוֹת הַמּוֹת
 בְּנִבּוֹב חֲלָזִי שְׂאִיָּה
 קִנְיָה שִׁמְהָ וְשַׁעֲרוֹרִיָּה
 וְהַעֲבִים מִגְּבִיָּה מְעַנְתָּם
 יִשְׁקִיפוּ בְּעַד אֲרֻבָּתָם.
 אֶל מְקוֹם קָבֵר
 רְבוּשׁוֹ וְהוֹנֹו
 עוֹד פֶּעַם הַגִּבּוֹר
 יִשָּׂא עֵינָו
 וְאַחַר חֲלָף רוּחַ יִשׁוּב יִנָּחֵם
 טוֹב לֵב יִקַּח מִטְּהוֹ בִּקְשׁ מִשְׁעַן
 לֶחֶם.
 כִּי אִם חֲמַת לְהִבָּה כָּל חֲמוּדוֹ
 גִּזְלָה
 צוּף נָחֵם אֶחָד בֶּל מִנּוֹ שִׁלְלָה
 לֵב שָׁמַיִם שִׂיאָה שְׁחָקִים תִּרְקִיעַ רֹאשׁ אֲהוּבָיו יִשָּׂא כְּרַעַה עֲדָר
 וְהִנֵּה כָּלָם בְּחַיִּים אִישׁ לֹא נִעְדָּר.

סָפִים יִתְצוּ
 חֲלָזִים יִנְפְּצוּ
 עֲלָלִים יִתְמַרְמְרוּ
 אֲמוֹת נִבְכוֹת
 בְּהֵמוֹת גִּרְצָחוֹת
 מִתַּחַת לְבִקְיָעִים
 יִהְיוּ נִבְאִים
 הַכֹּל חָשׁ יִצִּיל יוֹשִׁיעַ
 אֲפִלַּת לַיִל כְּצִהְרִים תִּגִּיֵּה
 בְּעַד הַרְתּוֹק אֲלִפֵּי יָדִים
 שְׁקָדִים בַּעֲזוֹ וְאוֹן מִתְנַיִם
 כְּבָרֶק יִרְצִין הָלִי הַמָּיִם
 וּבְזֶרֶם כְּבִיר לָרוֹם שָׁמַיִם
 מִשְׁפָּרִים יִגִּיחוּ חֲמֹר מָיִם.
 וּבְנֵהֶם וַיִּלָּל
 הַפֶּעַר מִתְחַלֵּל
 וּבִזְעָף אָף
 הִלְהָבָה יִשָּׂאָף.
 עֲתָה תִפּוֹל מִתְלַקַּחַת
 וְתִלְהֹט גִּרְזָן וַיְבֹלֶה כְּאַחַת
 וּכְמוֹ עֲרוֹת יִסּוֹד אֶרֶץ מִתַּחַת
 עוֹד תִּגְמָא בְּעַיִם רוּחַ תִּגְבִּיֵּה
 לֵב שָׁמַיִם שִׂיאָה שְׁחָקִים תִּרְקִיעַ רֹאשׁ אֲהוּבָיו יִשָּׂא כְּרַעַה עֲדָר
 אִפְסֵם תִּקְוָה וַיִּחַדֵּל כָּל שֹׁבֵר

עַל הַבּוֹרְחִים מִקְטָב הַקְּאֵלְעֵרָא.

Bon Machel Morpurgo.

זֶה יִקְרָא חֲסִיד חֲלָזִים
 וְזֶה חֲסִיד כִּנְפִיד יַחֲסִיוֹן. (תְּהִלִּים ל"ו)

אֲרֹאֶה רֵץ לְקִרְאָת רֵץ, מִמֵּי יִבְרָח?
 גִּפְשָׁם בְּיָד אֵל כִּגֹּר כְּאַזְרָח.
 יִמְחֹץ וַיִּמִּית בְּעֵנָן אֲזָרָח.
 צָדִיק יִרְפָּא בְּתַמָּר יִפְרָח.
 לָנוֹם אֵין שׁוֹה מִפְּחָד יָדוֹ
 יִגֵּשׁ וַיִּקְרַב וַיִּחְזִיק יָדוֹ

Beiträge von Salomon Wundi.

(Nach Herder.) יורדי הים באניה.

פֹּגַג יפּוּג לִבֵּנוּ	מִסֵּעַ בְּאַנְיָה סוּעָרָה
זֶה בַּיָּם הַבֵּל	יָמֵי חַיֵּי הַבֵּלֵנוּ
גִּבּוֹר הִרְפוּ צִלְחָה	רַעַשׁ הָעֵת הַנּוֹרָא
וְזֶה בַּיָּם צָרָה וְאַבֵּל	מִדְּחֵי לְדְחֵי יִקְלַעֲנוּ
עוֹבֵר בְּפִיד וְאַנְחָה	וְהַצִּלְחָה רַב הַחֲבֵל
וְכָבֵל הַמִּסֵּעַ וְתַם הַחֲבֵל	בְּיָדָהּ תִּרְנֶן וְחֲבֵל
חֶף־מְנוּחָה אֶחָד	בְּאַוֹתָהּ לִנְחוּתֵינוּ
זָבֵל לְקָדְמוֹ יַחַד.	בֵּין תִּקְוָה וְחֲבֵל

(Nach Schiller) הַבַּעֲרָה.

גִּשְׁם נִדְבוֹת מְרִיקִים	רַבַּת הַתּוֹשִׁיָּה
אַף עָבִי שְׁחָקִים	הָאֵשׁ בְּפַעֲלֶתֶיהָ
יִזְרוּ זִקִּים	בְּעוֹד שְׁמֶרֶת צַפִּיָּה
יִרְבוּ בְּרָקִים	עֵין אָדָם הַלִּיכֶתֶיהָ
מָה הַקּוֹל בְּשֵׁאוֹן נוֹרָא	וּבְכָל מְלֶאכֶת עֲבָדָתוֹ
מֵרֹאשׁ הַמִּגְדָּל רַעֵשׁ?	כֹּל תִּיָּצֵר בִּפְהוֹ
אוֹת־רַעֵשׁ בַּעֲרָה	הִיא לוֹ בְּעִזָּתוֹ
הוּא, כִּי תֵצֵא אֵשׁ	לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂהוּ
הָהָּ בָּדָם אָדוֹם	אֵכֶן נוֹרָאָה וְאִיוָּמָה
מֵרֹאשׁ הַרְקִיעַ	הַבַּת הַשְּׁמַיָּמָה
אֵין זֶה נִגֶּה יוֹם	עֵת בְּיַד הַזִּקָּה
חֲבִלִּיל שְׁחַר מַפִּיעַ	מוֹסְרֶתֶיהָ גִּתְקָה.
שׁוֹר גַּם הַהֲמֵן בְּמִרוּצָה	בְּאַוֹתָהּ תִּהְלֹךְ צִרְבָּת
לְמַסְלָה הָעֹלָה נְחוּצָה	בַּת הַדּוֹר הַשׁוֹבָבָת
אַף גִּאוֹת עֲשֵׂן	אַהֲהָ לַיּוֹם וּבִרְחַת
יִתְאַבֵּד כַּמִּפִּי כְּבִשָּׁן:	הַלּוֹךְ וּגְדֹל בְּאֵין עֲצָרָת
פְּלָדוֹת תַּעַל הַלֵּהָבָת,	לְמֵלֵא תִשׁוּאוֹת רַחֲבַת קָרָת
וּבְסוּפָה חֵישׁ וּכְרוּחַ גִּשְׁבָּת	לַבַּת מְדוּרָתָהּ שְׁלַחַת
בְּתִי כָּל הַרְחוּב סִבְבָּת	כִּי הָאֲתָנִים בָּצָר
וּבְמַתְנוֹר יוֹקֶדָה יַעַל אֵד	לְכָל הָאָדָם יָצָר
הַרוּחַ מְסַבֵּיב לוֹהֵט,	עַנְיֵי שָׁמַיִם
קְרוֹת יִתְקַרְקְרוּ	בְּרָכָה וְחַיִּים

צקולר מלין: תן לי יצנה וחכמיה ור"ג וכו', הנני חומר לך כי התכוון ר"י צזה לחמר לצלי לכלול אותו צמעה חציו ולפקוד עליו עון אחיו, כי אין פוקדין עון אבות על צניהם, רק לצנים הגדולים, כי המה מקיימם ומחזיקין מעשה אבותיהם צדיהם חבל גמליאל זה אשר חכמי מצקש עליו לפניך, הוא עודנו נער ורך צנים ואין לו עוד שם להחזיק צדעת ומעשה חציו, זה לך האות כאשר חנו רולים לסונן אותו מוכרחים חנחנו לקראו ע"ש זקנו — ולחמר: כד ר"ג וצחקך אותו לי חמת השגחתי חטע צלצו חצנת הרומים ומלכס, אשר חנו חוסים צללס, וזהו מחמרו: תן לי יצנה וחכמיה ושושילתה דר"ג וכו', היינו חמת השגחתי. — וכאשר חסים חותי לנשיא עליהם (ועי"ז) אחז צמליה לשונו מלת: "שושילתה" כי היא שם חומר ג"כ על הכח וממשלה הנשיא) אז אין לך לפחד ממרידה. — ואחרי כל החומר צחנו לעעמי הדברים שנפקקה הנשיאות על חיה שנים מצית הלל, וכסא הנשיאות צח לריצ"ז, כי צעת אשר חספיינוס נשא פניו לדצרי, נשאו צזה ג"כ לנשיא על ישראל, ונתן השלשלת צידו, ומלך ריצ"ז מעעס חספיינוס ועיעוס לחחר החרצן כמו צ' שנים (עיין צר"ה ל"ח וצרש"י שם, וצחוס' שצת נ"ד צ' ד"ה הוא מעשר וכו', וציוחסין) ולפי דצרי הש"ק מלך ריצ"ז ג' שנים, והנה חף כי ריצ"ז היה נושא הנשיאות על שחנו לעוצת הכלל, וגם לעוצת משפחת הנשיא, לא הלך לצו צגדולות וצנפלאות וצנשיאות, כי חלילה לו מחטוא להצצרך צלצו לרשת הכסא לו ולזרעו, כי ידע צנפשו שכחר הזאת לא הולמתו, והיא ירושת צית הלל, רק נהג צה כמו חפוטרופוס עד שיתגדל ר"ג דיצנה, חו למרחת עין הרומים. והוא היה צחמת הנושא ולא הנשיא, והכסא היה חללו כמו פקדון עד לעת מלווא. — וצשעת פעירתו פחד לצפשו פן לחחר מותו יחללו תלמידיו חת כצודו צכצוד הנשיא, הכצד עליו מחוד גם צחיו, והוא, כאשר ירלו לנהוג צ' כצוד נשיא ולשרוף עליו כליו וכל תשמישיו כשם ששורפין על המלכים ונשיאים (חוספתא שצת פרק ח', ע"ז י"ח) וכמו ששרף חונקלוס על ר"ג, וגם לצחת היה ירא וחחד פן לחחר מותו יצואו צניו חו אחד מגדולי תלמידיו חל הנחלה, וירלו לרשת גם הכסא כסא הנשיא, אשר הוא חללו רק למשמרת, וע"כ לזה וחמר להם לפני פעירתו "פנו כלים מפני העומאה" חל חמרו, מה חכפית לך חח כחותי מכתת שיעורייהו, וחיה חק יהיה צעומאחם חלל לשריפה הן קיימין ועומדין? כי חני חומר לכס צמשרפות הנשיאים לא חשרפו עלי, וחני חניני חחוי לחותה חילטלח והכסא שחשרפו חותה עלי "והכינו כסא לחזקיה מלך יהודה שצח", כי צכסא חזה לא זכיתי מן הדין צה מעולס, כי הכחר וכסא הנשיאות זכה דוד ונעלו, וע"כ הכינו הכסא ליורשיו, והתכוין לר"ג דיצנה שהוא מזרע צית דוד "שצח" וישצ על הכסא. (ואפשר קרח ריצ"ז לר"ג לפני מותו שיקמוך ידו עליו ולהושיצו על הכסא צעודו צחיים, למען לא תהיה מריצה לחחר מותו. וע"כ חמר "שצח") וחחו צלחות לשונו חח "חזקיה" כי חזקיה מלך יסודה היה הראשון לצית דוד שהכין לצו ללמוד וללמד, וכמו שחמרו חכמינו ז"ל עליו (סנהדרין ל"ד) צדקו מדין ועד צחר שצע ולא מלחו ע"ה מגצת ועד חנטפירס, ולא מלחו חינוק וחינוקת שלח היו צקיאים צהלכות עומאה ועהרה, והתכוין צלוחתו לחלמידיו לחמר כי עליכס החוצ להחזיר העטרה ליושנה, וחף כי סר השצט מיהודה מעת החרצן ועוד זמן צצ קודס החורצן, ומעטים היו- השנים צזמן צית שני ששלע השצט מיהודה, צכל זחת נשחר המחוקק צין רגליו, מעת חזקיה מלך יהודה שצח חכה צה, וע"כ צזה שחנו מעמידין מזרעו חו מגוחלו הקרוב חליו חנו מקיימין שם חמת על נחלתו, ונקרח הכסא על שמו, כי הם צאים מחחו וחכותו, והרי הוא חללו חו חיי וקיים ויושצ על הכסא לפנינו. וע"כ צזה שהכינו הכסא לר"ג דיצנה הוא כהכנת הכסא לחזקיה מלך יהודה.. כנ"ל צצחור דצרי ריצ"ז. ועד"ז כ"ל ג"כ דצרי תלמידו ריצ"ח צקראו לר"ג דיצנה מזה צן מזה (צרכות כ"ח ח') "וצצן מזה" חתכון ג"כ לחזקיה מלך יהודה שהוא צח מחחו, והוא ע"ש מחמרו על הפסוק ישעיה ח' יען כי מחס העם חזה חח מי השילוח ההולכים לחט וכו' חמר רשצ"ל חזרנו על כל המקרח ולא מלחנו מקוס שחנו לחט, חלל זה חזקיה מלך יהודה שעיחר חח ישראל כמקוס שיש צה מ"ס סחה כמנין לחט, וכיון רי"צח צזה שר"ג זכה צהנשיאות עוד מחזקיה שהיה המחוקק חמה והמעהר לישראל, וגם הוא מזה צכרתו: "כל תלמיד שאין חוכו כצרו לא יכנס לצית המדרש (שם צרכות) כזה הוא מעהר. והזהרו צו שלח יחולו עלינו דצרי ישעיה ח' יען כי מחס וכו'.

טוואה פראנקען.

הלא יענו ויאמרו לו: רצינו למדחנו: כל מילתא דקני לך לחצרך לא תעזיב, אם לא
 כי צורך שמוליכין אותך, אחר כך כל אדם תמסוך. — עוד מכה אחת חזיא על דבריו:
 למאי כ"ו רשמו בעלי מקדרי החלמוד זאת לזכרון לדורות? ואם כי מלוה לקיים דברי המה,
 ודברי ש"מ ככתובין וכמסורין דמי, הלא לא נתקיימו דבריו לא ציני חלמידיו וחלמידיו
 חלמידיו עד הדור שאנו חיים היום, וכלנו עדים צדק, ואף הרב דרייפוס צע"כ יעמוד
 על רגליו ויעיד לשקר לוחתו על פי צאורו, ואדרבה היה צגרמי שפיכת דם נקי צומן
 צר כוכצא. ואם חסו על כבוד ר"ע לצלי לרשום אותו צכת המורדים צומן צר כוכצא,
 איך לא חסו על כבוד ריב"ז לגולל עליו כל הדמים שנשפכו כמים לרוב צהדורות שצאו
 אחריו, לאמר שהוא היה צעוכריהם? — ולמען לא נהיה מכת הנאמר עליהם: רצן
 דקרו — כי יש צוטה כמקרות חרצ — שמתי עיוני צמאמר הזה, וראיתי כי הכסא מהשלש
 רגלים לא כחון לחזקיה לשצור עליו מפרקתו כצן כוכצא — ועוד זאת ראיתי שלא עליה
 יש צריב"ז צמאמר הארחקעל שלו, כי לא פיתה או פטפוטי דברים דבר כמו פיעהיא.
 ומעולם לא עלה על דעתו שיכינו הכסא צירושלים או צצית הצחירה למען. יקיימו דברי
 השלש רגלים. — ומה שראיתי אני צחספקלריה המאירה אגיד לך הקורא למען הצחן
 וחראה כי נתחמתו דברי ריב"ז, כי גם לפני מותו חרת אחת היתה צפיו, והורה צזה
 צענוה לחלמידיו למי שראוי ונכון לשצת על כסא הנשיאות אחריו, ומקודם שנצוא לציאור
 דברי ריב"ז מוכרחים חנו לשנות דברים ה דועים מכתצי הקודש ומאמרי חכמינו ז"ל
 שצכח מלכות זכה דוד ונטלה, ואף מעת שנתמוטעה מלכות יהודה לא סר המחוקק מצינ
 רגליו, כי אף הורדוס שמלך ציד חזקה וצחיהמה שפוכה והרג צהחכמים, אחרי כל זאת
 למען אחריף ליחר הפליטה סמך ציד הלל על דאחא מצית דוד, והליצ לו יד צזה להיות
 נשיא ומחוקק צישראל, ונתמסכה הנשיאות צומן הצית כמו ק' שנה מאצ לצן עד רצן
 שמעון השני שנהרג צימי המלחמה והחרצן, ונ"ל צצקשת ריב"ז לחספיוס על שולשילחא
 דר"ג (גיטין כ"ו צ') החכוין לר"ג דיצנה, כי הוא הוא השלש לר"ג הזקן. ומה שקרא
 לפניו זכות זקנו ולא על שם חציו? כי ירא לנפשו פן יפח חמת חספיוס צזכרו לפניו רצן
 שמעון, כי הוא היה צראש הלווחים נגד הרומים, וכל העם כצדוהו, כי הוא היה הנשיא
 צחוכס, והוא הקים שרי לצאות למלחמת השם והמקדש ועל פיו ילאו וצאו צחחלה, ונהרג
 צומן הזה כמצואר צהיוספיון לרומים. ועי"ז נחצון צמאמרס (שם) להלין "קרי עליו ר"י
 ואיחיהא ר"ע משיצ חכמים אחר ודעתם יסכל, איצעי למימר ליה לצצקינא הדא זימנא
 והוא סצר דילמא כולי האי לא עציב והללה פורתא נמי לא הוי" ופירש"י: כולי האי
 דלישצוק ירושלים, וכל הקורא עומד ומשתומם, הכי עלה צדעת ר"י או ר"ע שחספיוס
 יליית או יעה חוץ לצקשת ר"י לקור מצצית ירושלים מכל וכל? — הלא כל חציצותו
 צעיני חספיוס היתה על כי חנשי חספיוס שצתוך החומה הודיעו לו שריב"ז מאוהבי
 הקיסר הנהו ומדצר על לצ ירושלים להכניע עלמס ת"י הרומים, כמצואר צחצות דר"ג
 (פרק צביעי) וגם צצואו לפניו ההנצא לו מקסרותו וכצית ירושלים צמאמר לו: "דאי
 לאו מלכא את לא מיוסרר ירושלים צידך" (גיטין שם) ואם כעת יהפוך צדבריו וכמהחל
 צו, הלא חחת כצוד קלון וצח יקח! ואם צראשית צואו לפני חספיוס אמר לו: "מחייצת חרי
 קעלח" הלא כעת צאין חומר ודברים יחרוך משפטו למות? ולפי דבריו נאמר כי ר"י
 או ר"ע לא החכונו לירושלים דלשצוק, רק על זאת קראו חגר על צקשתו על שולשילחא
 דר"ג, והוא ר"ג דיצנה, ולא ציקש על רצן שמעון צעלמו דלשצוק אותו הדא זימנא
 (ואולי צעת ההיא היה עוד צחיים ר"ש ונצצה ת"י חספיוס) שיושיע לו שרציע החסד,
 וצזה יקנה לצ העם צראותם כי מלך חסד הנהו ולא יחפץ צמיתת המורדים, רק צצוצס
 מדרכם וחיו. ואם היה מדצר על לצ חספיוס צדברי חכמה כאמרים האלה, לא היו
 הדברים שצים ריקס; כי כל מגמת הרומים ותחצולותם לא היתה רק לכצוש ולהכניע
 את ירושלים, וצערמותם היו פושעין העלפים, להראות חסד לחכמים הנכצשים ת"י, וללודד
 צזה לצ צהנשים, וכמו שמלאנו לחספיוס ועיעוס שצצדו מאוד ליוסף צן גוריון, אף
 שמתחילה לחס כנגדם, וע"כ יפה קראו עליו: "משיצ חכמים אחר וכו'" כי כשם שנשא
 פניו לחכמי יצנה ולר' לדוק, כך היה נושא פניו גם אל רצן שמעון אם היה מליץ עוצ
 עצורו, והוא סצר דילמא כולי האי לא עציב לפעור גם הראש ונשיא המורדים, והללה
 פורתא נמי לא הוי" ויפקיד צזכרונו לפניו גם להללת ר"ג, כי יעלה חמתו גם עליו
 צזכרו מעשה חצותיו, וע"כ החחכס ריב"ז ולעד לאחור דור אחד צשלשת היוחסין ודלג סם
 חציו, ועי"ז סכל דעת חספיוס. — ואם תשאלני אם כל החרון אף מחספיוס לא
 היה רק על חצי ר"ג דיצנה, ח"ב מי הכריח לריב"ז להשיצ פניו לאחור ולהזכירו צסם
 זקנו ולהציא את ספר היוחסין לפני חספיוס, את צחו הוא מצקש? והיה לו לאמר

ההיידענטהוס. וצערענילע להשתיק הקלח דלח פסיק ולזות שפטים שזיה עליה עם אחיה
אגריפס — נחמדה עם המלך מן לילייען, והוא גם הוא נחגייר עצורה, ואח"כ עזבה
אותו בקשרה קשר הזה עם אחר, וגם צוה לא נחה ושקטה עוד רוחה, ואכלה ומחמה
פיה באמרה לא פעלהי חון, ונעשית נזירה על זמן וישבה בירושלים, ודיממה צדעה שע"י
החזקה תחצצ צלצ העם, וכה הזה יהיה לה לעזר בהשקטה המרידה צלצ העם ולהציח
לוארס צעול רומי, וצוה יהיה לה מקילה בלצצ שרי רומי להצבה אותה ואחרי ראותה כי
לצ העם לא ילכד צלעישת עין וקריחל שפטים כמו לצ הנוחף, פנתה ערפה לעמה ולירושלים
וילאה הקדישה מעיר הקדושה (הערה צ') וצוה עיעוס לפני ירושלים לא היה עוד מעלון
לרוחה וגלתה לכל תאותה וזהצתה אליו, וחשבה ללכוד אותה צרשת הזהצתה ונלכדה. —
כי אחרי שישבה צפלעונו כמה שנים באהצתה וצחצתה רצה, היה מוכרח להוליח אותה, כי
היה למורת רוח צעיני הסענחט שקישרס ישח שצויה ושפחה — כי צחקותיהם נקראו
ככה כל צנות העמים שכצשו צחרצם. ומריאונע לא נפלה ג"כ צמודותיה, ועצבה צעלה,
ונישחת לדעמעטירוס אחיו של המומר אלכסנדר עיצערירוס. וצערענילע צסיוע אחיה אגריפס
השני והמומר עיצערירוס היתה צעוכרינו, כי תחת צעת ההיח שנתמועטה מלכות רומי
ואש המרידה להטה צינותם צפנים וצחוף, אס היו פושטים צעלי חשמונאי את ידם לימין
היהודים אז גם צדרך העצב היו נולחים להרומים הנפרדים צמלחמוחס, צרות האחדות
שהיתה שולעת באומה הישראליה והכתר מציח חשמונאי היה הולמתם. והמה לא כן עשו
ולא זאת אף זאת שהיו הראשונים שהכתירו לאספיינוס צכתר רומי, והשפילו עלמס לעצדים
אליו, וצחלקלקות לשונם אצדו הנפרדים, וצין אחים הפרידו. ומי זה הקורח צהתרגשות
הלצ לעלור צרות ולשום מוסקוס לפיהו מלקרות, כמה גדולים דצרי חכמינו האומרים:
כל דאמר מציח חשמונאי וכו' כי רוח הצפשיח מוחשמונאי הראשונים, אשר צו עתקו
וגצרו חיל צמתי מעע נגד המון עמים רבים, כי קול אלהים חיים מוחלך לרות הזה
— גוע צלצ האחרונים, ונשים משלו צצית אגריפס לרות התאווה (ההערות ח' צ' ג'
והמשך מהמאמר צמחצרת הצאה ח"ה) שלמה פֿרענקל.

הוספה לבקרת מהג"ל.

אס צכעסי ומורת רוחי לא מלחתי עד כה אדם אחד מני אל"ף (הוא צעל המעריך
מלין לאות אל"ף) לשום לצצו להצכורים וצקרת, אשר הצחתי צצעת אפי פעס אחר פעס
צכוכצי ילחק (19, 20, 21). ואס חעחתי ושגייתי להכות אותי צצצעו שצט פי יהודה —
והוא צגאוונו לא כן עשה, וכרע ושכצ ורצץ כארי — ושלמה משנתו באות אל"ף, עד כי
יכנים שצעים — וילח קוד שאין צציתו אות צי"ח ולא שס צגדולים לפי גדלו מוספרו
הגדול, ואמרחי לא אדצר עוד על חון איננה שומעת. — וגם היום צראותי מעוות
וחקרן דצרי חרצ החכם ד' מ'. דרייפֿאט אמרחי יפה שתיקה ועת לחשות, כי אס רלתי
עס צעל צ' רגלים צאלף, וילאו אותי, וקר המחוקק מציין רגליו, איך אחצרה עם
שלש רגלים? — אכן רוח היא צאנוש, ומי יוכל לעלור צעדו? וחורה היא
וללמוד אני לריך וע"כ נחמתי, אולי דר. דרייפֿאט יחונן אותי ללמודני תורתו על רגל
אחד הנותר לי — כי למדינת מייכינגען דיי והותר צ' רגלים ללכת צה לארצה ולרצתה
צלי פולה פה ומלפף. והאמת אגיד ולא אכחד, רעדה אחזתני פן צרגל השלישי יטרוף
וירמוס להמלפפים והמהגים נגדו, אך שצתי ונחמתי, עוצ לי להיות מדרס ולהתאצק צעפר
רגלי החכמים אשר פיהם כלצצם, מלהוליח כל רוחי לפני המחרשים הנחשצים לחכמים
צאין אומר ודצרים כי לו דומיה תהלה — וזה החלי:

היום צא לנגד עיני „איראעליטירער פֿאָלקסאָנהרער לשנת 1855, וצגללי צו
שנים ושלשה דלתות רלתי להר"ר דר. מי דרייפֿאט, יושב (על כסא הרצנות מדינת ארץ-
סען וייכינגען) ודורש דצרי ריב"ז לתלמידיו צצעת פעירתו (צרכות כ"ח פנו כלים
מפני העומחה והכינו כסא לחזקיה מלך יהודה שצח" לאמר שהחכון ריב"ז צלואחו שתלמידיו
יתאמלו לקרצ ציחח המשיח שכנוהו צצס חזקיה, ולפרוק עול הרומים מעליהם יעו"ש
שהאריך צוה. והנה מלצד שדצרין קוחרין דצרי עלמו צהוכחתו שמה שריב"ז היה מכת
שוחרי השלום ומלחמת דצרים היתה לו עי"ז עם כת המקנאים והעצרינים, ואיך נוכל
להעלות על רעיונו שילוח לתלמידיו מילחח דצחייו לא קצירח ליה? וצעוד שהיתה
ירושלים על חלה וציח המקדש צנוי, ואהצת העם להאריך והמקדש היתה תקועה צלצצם
וצוערת צקרצם למסור נפשם להרג חרצ ושצי, וצח הוא צמי החיים וכצת הצערת לצצם,
איש אשר למד ולימד לאהוב חיים כאלה. — יתאזר עח לפני מוחו לפקוד או לפחות
לתלמידיו להיות עתידים לקשור קשר נגד הרומים ומוכנים להכין כסא למלך יהודה?

ונלך להכפל שלח נעשה לשום הכתר על ראש בכרי (אויסלענדער) אס הוא רק מאחז וצאמה הוא עון פלילי, כי גם הוא יסיר את העם מחוקות החורה ללכת בחוקות העכ"ס ויפה אמר ר"נ: "צאמה שעה נחייצו כלים שהחניפו לאגריפס" ועי"ז גלו פנים צחורה שלח כהלכה, ועפסו לשון הרחשון צחורה צאמרס: אחינו אחת! "שדי אס הוא אחיהם ציחוק, וצאמה הוא צכ"ז אס בכרי — כי מנערוחו נחאמן ונחגדל צרומי והיה חצר להקיסר קאיוס קאליגולא המתועצ צמודתיו. ואס כי מלאנו לאגריפס שהיה אזהב הפרושים, זאת לא היה רק למראה עין, ואף צאמה טעמו ונימוקו עמו היה, כי לימוד הפרושים היה להכניע עלמו תחת המושל, יהיה מי שיהיה, ולצל להתודע לרשות, רק ליתן להקיסר מפרי עו"הו ולקצוב כל העתים להתורה, והיא אהבה התלויה בצדורס ודרכס אשר דרכו המה. — ועי"ז לא היו ידעס עם המורדים, אצל לא דרכיהם דרכיו ולא מחשבותיהם מחשבותיו, וגם אגריפס הרחשון היה אזהב ולהוע אחרי תענוגי ומשחקי הצל, והרצה לצנות צארץ הקדושה צניני שחוק עה"שער ואלעדן, ובהעיר צעריטוס היה לו לירקוס גדול ונחמד למראה, אשר היו יכולין חלף וארבע מאות מחויצי מיתה ללחוס שמה. ואפשר שלזה החכמו צהירושלמי המוצא צח"ס' קועה (שס) חני רחצ"ג אומר הרצה חללים נפלו צאותו היום שהחניפו לו" כי אס לא היו מחניפין לו ואדרבה צעת שזלגו עיניו דמעוה, ומזה נראה כי צא צלצבו הכהור השונה ואס היו חכמינו מפרשים לו הפסוק כאמור. — אולי צעת ההיא היה חזר מלמודו ודרכו שלמד והורגל צמו צרומי, והיה מחריצ ונחץ בית האילעדן שנהרגו שס גם נפשות נקיים המחויצין מיתה שלא כזה, וגם המחייצי מיתות לא נהרגו כמלות התורה צרור לו מיתה יפה, וע"י שלא מיתו צו צאותו יוס, כל החללים שנפלו על דרך וננהג האילעדן מאותו היום ואילך הם כאילו נפלו צאותו היום וע"י החנופה. — אז נאמר כי לפי המקופר צדצ"הי לרומים וצהיוסיפון כל נלחוננו של עיטוס היה ע"י צנו אגריפס האחרון וצתו צערענילע שהמה הרימו הנס (דיא פֿאַהנע מהרומים וקראו מי לבית המלך אגריפס והשלום יצא עלינו לחסות צלל הרומים, ועי"ז נחפרדו הלצנות וחלק לצס לצ ישראל האחים והיה חרב אס צרעהו, וכ"ז גרמה החנופה שהחניפו לו שהוא ראוי למלכות, וע"כ יד הרבים היתה אחס והחללים שנפלו צירושלים מעת המלור הם כאילו נפלו צאותו היום. —

וצזה נצוא לציאור "כל דאמר מצית חשמונאי מלכא קאחינא עזדא הוא", כי המקנאים וקלח מגדולי הפרושים קראו להאנשים שקיצלו עליהם עול רומי (די רעמערלינגע) צסס עצדי רומי, כי הרומים חסצו "כל העמים שכצשו לעצדים, וע"כ קראו גם להורדוס צסס עזדא צישא, וחכמינו ז"ל מודו לו כמדחו אחרי אשר נתן לוארו תחת עול רומי. והיה עצד רוס צגופו ונפשו. דנו גם הם אותו לפי חוקי רוס שהאיש הנכצש ת"י אחר דינו כעצד, ועל כי צית חשמונאי כצשו לחדוס, וע"כ החוצ עלינו לקיים דיני רוס להיות עצד לבית חשמונאי, וצעת שדכו אותו על הריגת חזקיה וסייעתו יקראו להורקנוס צעליו שיעמוד על עצדו. ושמו חכמינו ז"ל צפי מרים אשה הורדוס שהיתה מפליטת צית חשמונאי ולא רלחה לקצוב עול העצדות, ועי"ז נהרגה ע"י הורדוס צעלה לאמר: "דלא אישתייך חלל ההוא רצותא" כי היא צאה מאלכסנדר ואריסטובולוס, והוא הנלך חשמונאי אשר רוח החפשיה נוסקה צקרצס ומלחמת ד' לחנו כל ימיהם נגד רוס ואנטיפאטער וצניו עצדי רוס (דיא רעמלינגע) ונהרגו ע"י העצדים הללו והיא נשארת יחומה, וסליק לאיגרא כי נישאת לבית המלכות ונפלה ומתה עוד צרות החפשיה, אצל צניה אשר השאירה אחריה נחגדלו על מידת ותכונת הורדוס ושלת אותס לרוס ללמוד שמה, עכ"ל כל דאמר מצית חשמונאי קאחינא עזדא הוא. — ואמרו "כל דאמר" החכמו צזה לירות גם צלצ יוסף צן גוריון שאמר על עלמו שהוא מצית חשמונאי, ויוקטוס אס עצריה הוכיח לו שסקר צימינו — ואע"פ כן היה עצדא, כי היה רעמלינג צגופו ונפשו וגם שינה שמו צסס פלאפיוס ע"ס צית פלאפיוס ואספסיינוס ועיטוס, וע"כ אף לאחר שניתן לו מהס שכר כרמים ושדות צח"י. לא ילא צשפר זה לחירות כי גם העצדי מלרים לא היו יולאין לחירות צהרכוס הרצ לולי שינו שמויהם — והודחת צע"ד כמאה עדים דמו, כי צספרו שחצר צלשון רומי הודה ולא צוש, כי לא נאמנה מעולם רוחו עם הלוחמים מלחמת השס ואשר חרפו נשסס למות צאהצת הארץ והמקדש. וצספריו שמה הליצ ליון לנפשו ולנפשות משפחתו צני (וצנות) ליון, והס הצית חשמונאי האחרונים, אגריפס השני והשלשה אחיותיו: דרוזיללל צערענילע, מאריאמונע, אשר כל הקורא צמו יעיד וישתחוה לחכמינו, ששנו צלשון קלרה כל דאמר מצית חשמונאי מלכא קאחינא עזדא הוא. ולפי קפורו, דרוזיללל אחרי שנישאת להמלך מן מעמעזא, והוא צאהצתה נחגייר ליהודי, עצה אותו ונישאת להשר פֿעליקס מרומי שטאדעטהלעער צח"י, ועצה גם אמונת אצותיה והמירה האמונה לאמונת

צמגילה מעניח לחלחל צמשרי ליו"ט על צעילת חדרהא מן שטריח. וכפי המצואר צד"ה
 לצ"ח לא היו כותצין צשטריח רק צשנה כך וכך לכ"ג שמעון. (זיהע גרעטן נאטע 1)
 אין זאח חלחל כי היו מעוררין על ירושה הכהונה צמשפחה. וגם לפי דברי חכמינו (ר"ה
 י"ח צ') שהיו כותצין צשנה כך וכך ליוחנן כ"ג לחל עליון, הוא ג"כ על שהיה רע
 צעיניהם להזכיר שם שמים על צני צממונאי על שלקחו הכהונה צזרוע, ואם כי אמרו
 (שם) "כששמעו חכמים צדצר אמרו למחר זה פורע את חובו ונמלא שער מוטל צאשפה
 וציעלם" עכ"ז מי הוא הקורח עם התרגשות הלצ שלח ירגיש כי לשמחה זו לא העעם
 הזה עשאו אותו ליו"ט; כי הלח גם צאגרות ומכתצי חול היו מזכירין שם שמים, וכן
 כוהגין גם היום ואין מוחה, וגם מהר"ש חיי"ל'דן הרגיש צזה חס שכח צאופן אחר ח"ל:
 "ונזהכי ניחא דנחשצ להם לנס לפי שיוחנן זה הרב ת"ח על שא"ל הנח כחר כהונה והיו
 ירחים גם עתה שיחשוב המלך שלכך צעלו החכמים דצר זה לפי שהוא פקול לכהונה,
 ונעשה להם נס שלא כעס עליהם צדצר זה ועשאו יו"ט" — וכדי שלא יסחרו דצרי
 חכמינו לדצ"הי לצ"ח וגם ליצצ פליחא המהרש"ח שלא כעס עליהם יוחנן ואם כי אמר
 שהיה צדרך נס הלח אין סומכין על הנס? נאמר כי צ' זמנים היו למנין השערות לצית
 צממונאי, צראשונה היו מתחילין לקצור לזמן כהונה שמעון כמצואר צד"הי והיו הולכין
 וקוצרין ככה עד הורדוס, וצח הורדוס וציעלם, ולא עשאו יו"ט, כי היה קשה להם עולם
 האחרון מהראשון. — ועת השנית היתה ציוני אגריפס שהחזיר העטרה ליושנה למשפחה
 צ"ח, והתחילו העם למנות ליוחנן כ"ג, כי יונתן ושמעון היו עוד נכנעים צמעט תחת
 היונים, ויוחנן זה הרים קרן ישראל. וע"כ כצוד גדול עשה לו העם והתחילו למנות
 ממלכותו וכהונתו — וכששמעו חכמים צדצר צעלו מעעם האמור ועשו היום שהוא ליו"ט
 ואגריפס הראשון לא כעס עליהם צזה, כי אגריפס היה מוכנע לחכמים כמצואר צכמה
 מקומות. — ואפשר להנתיק עוד דצריהם לאמר צדרך מליה "כששמעו חכמים צדצר"
 היה רע ונר צעיניהם המעשה הזה לחלוק מכצוד השם לצ"ד ששפך דם נקי לרוב והרג
 צהחכמים, וכדי לשכך חמת המלך אגריפס, אמרו והראו לכל שלא צזה יתכצד המלך
 הכשר אגריפס ולא יעלה כצודו צזה, ואדרבה עי"ז יהיה נזכר חובות ועונות הראשונים
 ולמחר רוח המרידה יעה לצ ההמון לפקוד עליו חוב אצותיו ולצקש ממנו הפרעון, ויורידו
 את כצודו — צהשער - לאשפה.

ונחזור לעניננו שע"כ קראו תגר מה שהחניפו לו צזה דאחא מצית צממונאי ומגיע
 לו המלכות. וצזה נחצונן גם צהמשנה (קועה שם) "והמלך עומד ומקבל וקורא יושב,
 אגריפס המלך עומד וקיצל וקרא עומד ושצחוהו חכמים" — וצמסכה שמחות שנו:
 המלך והכלה מעצירין את הכלה מפני כצוד המלך, ואגריפס המלך עצר לפני הכלה
 ושצחוהו חכמים" והקשו צגמרא קועה (שם) וצכחוצות (י"ז) מכלל דשפיר עמיד, והאמר
 רב אשי אפי' למ"ד נשיא שמחל על כצודו מחול, מלך שמחל על כצודו אין כצודו
 מחול" ולפי דצרינו לא קשה מיד, כי מן הדין לא הגיע לו המלכות, ואחר שהראה לדקתו
 שאין גאות וגאון מלכות צו והוא מחל על כצודו ואיננו חושב את עצמו רק לנשיא
 שצחוהו חכמים ז"ל, כי מעשיו מוכיחין על גודל ענותנותו והוא נכנע ומודה לדצריהם
 (ואפשר גם צמאמרס לו: אחינו אחת, אחינו אחת! רמזו צזה, אחת מתנהג עמנו כאח
 וכרע ולא צגאות מלך) ואם כי צגמרא (שם) חירלו צאופן אחר, אך כצר הרשה לנו
 (החוי"ע צחיר) ליצצ המשנה גם חס הוא קוחר לדצריהם, וצשרע כי חירולס צכחוצות
 "פרשת דרכים הוא" נסחר ממה שקיימו צשמחות (שם) "אמרו לו מה ראת, אמר להם
 אני כחר נועל צכל יום חחת העול כחריה שעה אחת" הרי לך שהודה ואמר צגלוי שמן
 הדין והיושר מגיע לה הכצוד והכותרת צשעה הזאת והוא מוחל צלצ שלם על כצודו,
 וצכ"ז לא מיחו לו חכמינו חכמי האמת, ואדרבה שצחו אותו על שלא מודד למו מדותיו
 צמדת המלך, רק צמדת נשיא ענותן, ואפשר גם אגריפס צאמרו "אני כחר נועל צכל יום
 "התכוין לאמר: הכחר איננו צירושא לי, רק צכל יום אני נועל אותה ע"י הרומים,
 והרומים המה הנותנים לי צכל יום, כי צידם ליטלו ממני צכל יום, וע"כ לא יפה כצוד
 כחרי מכצוד כחר הכלה, והיושר הוא שחיה לה משפט הצכורה לשעה אחת.

וצדרך אחר נראה לי לצחר מה שקראו תגר על שאמרו לו אחינו אחת, כי צאמת
 הפסוק "לא חוכל לתח עליך איש נכרי" לא התכוין דוקא למי שלא היתה הורתו ולידתו
 צקדושה, חלל אף מי שהוא אחיך צן אחיך ואמך מצני אצרהם ילחק ויעקב, חלל שארץ
 העמים אמנתו וגדלתו ונחגדל על צרכי עמים וינק משם מדותיו ונימוסיו, לא תוכל ג"כ
 לתח עליך כי יסיר אותך מאחרי וישנה מנהגי אצותיו ואצותיך להתנהג כחוקי הגוים,
 וע"כ כפל הכחוצ צהלווי (דצרים י"ז) "מקרב אחיך חשים עליך מלך, לא חוכל וכו',

דבר או דיבור החולץ צינור לצין הכהונה גדולה, היה הוא וזן הראשונים והזרזין המקדימין ולא היה דוחה צידים ואלוה רצה וכתר שזכה זה וצא לידו. — ולפי דברינו ייחאל, ויש אם — לצנין אז — (יהולדק) בהמקורה מייחזקאל, ועי"ז גם אחר כמה דורות שקלקלו בית יהושע בן יהושע בן יהולדק והמה היו צעוכרינו בגזירת השמד ואלנעיוכס הרשע (כפי המקור מהם צהיוסיפון וד"הי לחשמונאים) לא הרהיבו עכ"ז גם המקנאים והחסידיים לקחת מהם צורוע הכהונה גדולה, כי יראו לנפשותם צורוח הכהונה מייחזקאל — רק אחרי ציאת אלנעיוכס הנער ועל עלת שר לצאו הסיר הפארת הכהונה ממשפחת בית יהושע ומסרה ליויקים הפושע, אז אחרי מות יויקים הסכימו גם גדולי הכהונה להוראת שעה למקור הכהונה גדולה ליהודה המכצ"י, וזאת היא לפי ספור היוסיפון (דפוס פראג קאפיטל 10 זייטע 191) שיויקים כיהן ארבעה שנים ואחרי מותו צחרו העם ליהודה המכצ"י. ולפי ד"הי לצ"ח לא הסכימו העם לצחור מעלמס צמו עד כהונת שמעון בן מתתיה, וזאת הייתה צשנת 172 למנין השערות, עשרים ושש שנים אחרי מות מתתיהו, כי צשנת 160 צעת שיער המלך אלכסנדר בן אלנעיוכס ליונתן צכתר הכהונה נאמר (שם) „ויונתן הקהיל את העם ויהי לכהן גדול“ ולא צצחרו אותו העם. — וצשמעון נאמר (שם) „וירא העם את שמעון כי כל מעשהו צאמונה ודורש אך טוב לעמו ויגמלו לו בלדקתו ויצחרוהו לנשיא ולכהן גדול עליהם וכו' ויואלו כל היהודים והכהנים להיות שמעון נשיא וכהן גדול עליהם עד כי יקום נציא אמת — צישראל“ כי צ"ח האחרונים נתנו דופי צדצרי יחזקאל — והעם והכהנים לא צצחרו צמו אלא משום עת לעשות לך פפרו תורחך, והוא רק לשעתו, ופרעו הסכמות רק על כל ימיו, וגם צימיו עד כי יקום נציא אמת. כי עפ"י התורה ונתורה יחזקאל למדנו צצכתר הכהונה צני יהושע בן יהולדק זכו זה (הערה א') ועוד יותר מזה הודיעו לנו חכמינו ז"ל (ערוכין ותענית כ"ז) ארבע משמרות עלו זון הגולה: ידעיה, חרוס, פשחור ואימר, עמדו נציאים וחלקום לכ"ד וכו' וכן התנו נציאים שציניהם שאפילו יהויריז ראש משמורת עולה לא ידעה ידעיה ממקומה, אלא ידעיה עיקר ויהויריז עפל לו, וכפי הידוע בית חשמונאים הם ממשפחת יהויריז, הרי לך שגם השררה והגדולה שזכו משפחותם צצית הראשון עוד מימי דוד ושלמה כי עלה הגורל הראשון עליהם מהראשי צתי אצות שרי קודש ושרי אלהים (ד"ה כ"ד) וצימי צית שני נקנסו ונלקח מהם ע"י נציאים האחרונים גם הכבוד הזה. —

ולולי כי יראתי הייתי מצאר המשנה דעדיות (פ"ח מ"ז) ח"ר יהושע מקובל אני מריצ"ז ששמע מרצו וכו' שאין אליהו צא לעמא ולטהר לרחק ולקרצ, אלא לרחק המקורצין צזרוע, ולקרצ המרוחקין צזרוע, משפחת צית לריפה הייתה צעצר הירדן ורחקיה צני ליון צזרוע ועוד אחרת הייתה וקרצוה צני ליון צזרוע כגון אלו אליהו צא וכו' שהתכוונו ורמזו צזה לצ' משפחות הגדולות צית יהושע הכ"ג וצית חשמונאי, וקראו לצית יהושע צית לריפה על שם נצואת מלכאי (ג') עליהם אשר יצא מלחך הצרית ללרף „כי הוא כאש מלרף וכו' וישצ מלרף ומטהר ככסף וטהר את צני לוי וכו'. והנה מלחך הצרית נחקיים ציהודה המכצ"י מלרף וטהר המקדש וגם לרף וטהר הכהנים הרשעים וצכ"ז לא רלה לקחת לעלמו הכהונה גדולה ולדחות צית יהושע. וצני ליון נקראו שמעון בן מתתיהו וצניו על שם שצצשו אקרא (וצד"הי לחשמונאים וצמגילת תענית נקרא אקרא צשם ליון ועיר דוד) וגם הליצו להם ליונים מעמודים לזכר עולם על הר ליון (צד"הי לצ"ח) והפקיעו צני אקרא מירושלים (מגילת תענית) והם הפושעים העללעניקטען (זיהע גרעטן געשיכטע נאטע 1) וצחוכס היה צית יהושע הכ"ג, וצחת אשר היה להם לרחק אותם צהשמאל ולטהר אותם ואח"כ לקרצ אותם ציונים ולהחזיר העטרה ליושנה, רחקו צזרוע אותם עד עולם, ולא יפה עשו צזה, כי אחרי שנתנו להעללעניקטען זמן ג' ימים לחזור צתשובה (מגילת תענית) היה החוצ עליהם לאותן מציית יהושע שצחרו צהשובה לקרצ אותם ולא להפקיעם מירושלים, אשר ע"ז גם הנלרפים מציית יהושע היו מוכרחים לשום מושצם צעצר הירדן (הערה צ') „ועוד אחרת הייתה וקרצוה צני ליון צזרוע“ רמזו להצ"ח. וראייתי חזקה מקדושין ע"א שהציאו המשנה הזאת ושינו וצנו צלשון המשנה „תנא עוד אחרת הייתה ולא רלו חכמים לגלותה, אצל חכמים מוסרין אותה לצניהון ולהלמידהון פעם אחת צצצוה ואמרי לה פעמים צצצוה“ מהיראה הגדולה וקוד הכמוס וצכ"ז מוסרו הקוד צחשאי. — וזה נשמע שהמשפחה הזאת הייתה משפחת רם ונשא וכת אצרוע להם. — והנה צקדושין ס"ו מלחנו לזות שפתים עליהם. ע"כ כל שרמזו צזה לצ"ה, אך מציית כי צאמת נאמר (שם) „ויצוקש הדצר ולא נמלח“ ועל בן חלקו ר"י ור"ש וחכמים על ר"י שאמר שאלהו יציא לרחק המקורצ צזרוע (סוף עדיות).

וכל כך היה קשה צעיני החכמים אשר נשארה הכהונה הגדולה להם צירושא שקצעו

עליך מלך זלגו עיניו דמעות" חרצה לנו חומרים מוקוס שהצילו הסתירה הוא רחיה גדולה לדבריו, כי הלל ענו ואמרו לו "לחיינו חמה", ודבר הזה דברו לו על שחציו מלך האם היה מצית חשמונאי והודו לו בזה שהמלכות והנשיאות עוד צירופה לו מצית חשמונאי, — וגם צמחמרים על הורדוס יש דברים בגו (וכאשר חזאר להלן) כי לפי היוסיפון היתה הורחזו ולידתו בקדושה משועי בני ישראל, ואף לפי דברי חכמינו שהיו מגרי חשקלוקים ואדומים, הלל מלאנו לכמה מחכמינו הראשונים וגדולי רבותינו שהיו מצבי גרים ולא היה פולה פה ומלפף להוליל לעו על יחוסם (עיין צמח' ידים פרק ד') ואם חשיבני: הלל בגמרא דקוטה (שם ע"ג) קראו חגר על שחמרו לו לחינו חמה? כמו ששנו שם בלשון המשנה: חנא משמי דר"ג צחותו שעה נחתיצו שונאי ישראל כלייה שהחניפו לחגריפס" הנני לחמר לך שלל התכוין ר"ג חלל לוור שגם ממלכות צית חשמונאי לא היתה דעת חכמינו כוחה, כי צכת המלכות זכה דוד ונעלו, וגם לפי נבואת יחזקאל לא היה מן הדין צצית שני להיות רק נשיא ולא מלך (ועיין צחוס' יצמות מ"ה ד"ה כיון דחמו וכו', שהאריכו בקושיות ותירולים ולפי דברינו יצא הכל על נכון —) ונמלא ח"י מחמר מיוחד אשר צו הוכחתי שהרולים לבנו ספר יחזקאל היו ממלכי צית חשמונאי, כי מלאו צו חצן נגף למו, כי מצוחר להם שם (מ"ה ז' ע') חוצ התנהגות וחוקי הנשיא צצית שני, אשר המה מהיפך חל היפך להנהגתם ומלכותם צזרוע ויד רמה והיה הספר יחזקאל להם ללור מכשול ולחרצ פטיפות ציד שונאיהם, וע"כ החרו עליו לחמר שדבריו קוחרין דברי תורה ורנו לבנו, ואולי חנניה צן חזקיה שהיה מכת המקנאים והמורדים (זיהע גרעטן געשיכטע דער יודען 856 נאטע 26) היה נגנו ספר יחזקאל כי רוצ חכמי הפרושים חנפו למו כמחמרים פה, וע"כ הדליק הוא שלשה מאות גרצי שון, והוא האות ופרקום המרידה, והראו להעם לאור הגדול מהשמן חת הספר יחזקאל, והיו דורשין צו להרחות לכל שגם יחזקאל הוא מסייעתם להקיר עול הרומים ועול החשמונאים, וע"כ חמר ר"י עליו (חגיגה י"ג) "צרם זכור אותו האיש לעוז" כי אף חס לשאר מעשיו והמרידה לא הסכימו חכמי דורו, וה"ת דבר ור"צו יוכיחו צכ"ז לא קיפחו שבר צריה ואמרו על הטוב יזכר שמו לעוז שהליל משיני חריות ספר הנציא, וצזה נחצונ ג"כ מה ששינה ר"מ בלשונו ומחמרו (שבת ל"ג) על דבר הגניזה מקהלת ומשלי שם חמר: "צקשו חכמים לבנו וכו'" ופה סתם דבריו צחמרו "חלמלא הוא נגנו ספר יחזקאל" ולא פרע לנו הרולים לבנו, וגם שם לא שיצח חת החכמים על חזרתם מהגניזה, והכח שיצח חיש פרטי. — הוא הדבר אשר דברתי שגם הצקשה לבנו ספר נציא חמת שנכתב ונחקבל מחשבי כח"הג (צ"ג ע"ו ח') לא עלה מעולם צדעת החכמים לצעל אף דבר אחד, רק רוצ החכמים עמנו פניהם צקרקע מירחחם עצור צית חשמונאי, וחלמלא אותו האיש המורד היה נגנו, וחברו שמו לעוז צזה. — והעינא על הספר יחזקאל בלצ החשמונאי ניכר מתוך השורות להקורא צעינים פקוחות (צקפורס צד"הי לחשמונאי וקדושין ס"ו) שהתחילה להתנוץ עוד מימי חשמונאי הראשונים ונחמשה צמשפתחם עד הדור האחרון. כי גם הכהונה גדולה שחמקו חשמונאי הראשונים צירופה לעלמם היא גם כן נגד נבואת יחזקאל (ותקנת נציאים האחרונים. —) כי לפי המצוחר שם (מ"ד) נחמר "והכהנים הלויים צני לדוק אשר שמרו משמרת מקדשי צמעות צני ישראל מעלי המה יקריצו חלי לשרתני ועמדו לפני להקריצ לי וכו'" הרי לך שפרע רק על צני לדוק ששמשו צצית צצית ראשון, המה ישמשו צצית שני צכ"ג. — ולא זאת אף זאת, צעת עליות נציאים האחרונים מהגולה מקורת עלתה צידם מיחזקאל הנציא שקועצ נבואתו סקוצב על צני יהולדק האחרון. — וע"כ סתם דבריו ולא פרע השם לדוק חס כי שלשה כהנים נחמנו צשם זה צהצית הראשון. (ואות ה' צלדוק האחרון נחוספה לח"כ, וכמו שהוסקפו חות ה' צמלת יהושע כ"ג צעורא ונחמיה, וצד"הי כתיב צלל ה' רק יושיע) ועי"ז כהנו הנציאים האחרונים ליהושע צן יהולדק. — כי לולי קושית רש"י (ד"ה ה' מ"ח) חזקה צמחוד למה לא נחכהן עזרא צן שריה הקופר כהן גדול וצן אחיו יהושע הכהן? והנני להוסיף עוד מי"א: כל הקורא צעינים פקוחות צחגי זכריה מלאכי נחמיה ועזרא יראה צעיניו שלל נחה דעתם והיה להם מורת רוח מהכ"ג מציתו וצניו (חגי צ', פסחים י"ז, זכריה ג') וצחוכחת מלאכי (ולפי דברי חכמינו ז"ל מלאכי זה עזרא) צהפקוק שפתי כהן ישמרו דעת וכו' לא יוכל גם המחעקש לפתור רק הכ"הג (וצמ"ח צחרתי כל דברי מלאכי שם על צית הכ"הג ואכ"מ) והדרא הקושיא לדוכחא למה להו ללעורי כולי האי? ולא נחמו מתחלה הכהונה גדולה לעזרא שהיה לו צה חזקת אצחחא? וצני יהולדק לא זכו עוד צה צירופה, כי צחמת יהולדק לא שימש עוד מעולם צכהונה גדולה וכדברי רש"י שם. ומה שחירץ רש"י: "כי עזרא עלה לאחר כמה שנים" אין זה מנותן עעם לחיך המצין, כי חס לא היה כלצ

חזירו (צ"ה ה' ז') מפני כבודו של ר"ח. חזירו: ריב"ח, ר"י הכהן, תלמידיו: ר"ע ומפני כבודו של ר"ע קראו לפעמים חזירו (מס' כלה ר' אלעאי, ראב"ע, ר' יוסי בן פרטא, ר' מתיא בן חרש ועוד למה ולחלפים אשר יקלר המלע מלכקצם הנה. ויש מי שאומר שר"ח הקליר הוא ר"ח הגדול, עוד מי שאומר שהיה מורע משה רבינו ע"ה (בחי' בשם פסיקתא); אבל אני הוא האומר ר"ח הוא המשבח את העללים (סוכה כ"ז ז') לכן חשים מחקוס לפי גם אני כי כללתי. — יוסף (אחיו).

בקרת והערות לס' ערך מלין.

Bon Salomon Fränkel.

עיוס אגריפס, צערענילא, דאמיטיאן.

גיטין כ"ז ז': אלז שדריה לעיוס ואמר אי אליהו לור חסיו צו וכו', מה עשה הפש זונה צידו ונכנס לבית ק"ה וכו' עד אמר חזי נקטינן וכו' והרצ הדומי במאור עינים אמרי צינה פרק ע"ז האריך להראות בסתירת המאמר על פי פשוטו ומסיים שם: חכמינו הממוכמים באמת הם היוחס יודעים בצרור על מעשה כזה שלא היה כל מאומה לא ימנעו מלחקות אותו ולליירו בפרעים מלויינים כאילו היה ונצרח ככל היולא מפייהם — למען יקצעו בלז המון את העוב והישר שיכספהו להלעייר בפש לחיזה חכלית מתיחס למדות או לדעות הנאותות לנו, הלא גם מוגזות ידעו על זה הדרכ, כאמרו פרק חלק ח"ר אבא מאי אחר? אחר שפש הקצ"ה לירצעם צגדו וח"ל חזור בך יעו"ש שהאריך בזה. והנה אחרי שזכיתי צביאור מאמר האחרון (בכוכבי ילחק העפע 20 זייעע 23) (ולא נשאר לי כעת בזה רק לבאר מלה: חזור בך, כי ירצעם ילא מירושלים לצרות למלרים וח"ל אחיה השלוי חזור בך וכעדות הכחוב (שם י"צ) ויהי כשמוע ירצעם והוא עודנו במלרים וכו' וישלחו ויקראו לו וכו' והדברים מלאו חן בעיני הקוראים והמה הרהיבו בפשי עוז להעתיק לנו גם את דברי מקפורס מהיחוש שנאמרה ונכפלה מחכמינו בכמה מקומות הנראה כי זקנה אומ, והקפור הזה מקורה הוא צידיהם והיו שוכין בזה תלמידיהם להיות להם למאור עינים בדברי הימים ימי החושך והחרבן — ולא לעיור את עיני המון בדברי צעל מאור עינים, ונשנה זאת בפרקי דר"ח שהיה משיורי כנסת חכמי החרבן וצימי עיוס ודאמיטיאן, והיה יודע צצירור המעשה שהיה כך היה באופן שסיפרו, והשכיל את פיו לשנות המעשה הזאת בלשון דמשממע לחרי אפי, מיראחו ממלכות הפנימי. והוא דאמיטיאן. וצית אגריפס אשר גם החרבן נשאר מורעם, וגם יוסף בן גוריון היה מתיחס עלמו לבית חשמונאי ושמו היה גדול וחשוב בצית פהילאפיוס, ועליהם סובב הדבור: וצימים ההם היה חיים והתחכמו ולצשו הקפור בחלוקא דרבנן וסיחה תלמידי חכמים לריכין לימוד.

אך צערס שנצח לצביאור המאמר דיתוש החוב עלינו לבאר צמעט דברי חכמינו על צית חשמונאי וצית אגריפס — ונתחיל מהמאמר המדובר בהם: הצא לפינו ואומר דרשוני: והוא מאמרו (צ"צ קדושין) בשם שמואל כל דאמר מצית חשמונאי מלכא קאסינא עצדא הוא דלא אישתייר הלא ההוא רבוחא וכו' — המאמר הזה תמוה מאוד כי מלצד היודע צמעט מדברי ימי צית שני, לו לדעת שגם אחר מיתת מרים צת אלכסנדר בן אריסטובלוס, השאירה אחריה את שני צניה אלכסנדר ואריסטובלוס וצן קטן צשם הורדוס ואחרי שנהרגו גם אלכסנדר ואריסטובלוס ע"י אחיהם האחזר הורדוס, השאירו גם הם אחריהם ששה צנים ושתי צנות, ומצניהם מלכו על ישראל ויהודה עד החרבן, ואגריפס הראשון היה צן אריסטובלוס ואגריפס האחרון נכדו, ואיך יהין שמואל צעלמו להוליא לעז כזה עליהם? והוא ג"כ נגד המענה ששנו חכמים (סוטה מ"ח) „אגריפס המלך וכו' כשהגיע ללא חוכל לתת עליך איש נכרי זלגו עיניו דמענות (אולי על כי צא צזכרוננו ע"ז אצדן משפחתו משפחת חשמונאי ע"י הדומים) ח"ל אל תתירא אגריפס, אחינו אחיה! ויפה פירש"י „אחינו אחיה שאלו מישראל", והסכוין לאלו זקנתו, כי אלו היה ממשפחת הורדוס, ולזה הסכוין פרש"ס (פסחים כ"ז) צאמרו אגריפס המלך מלך כשר היה ממלכי חשמונאי, כי באמת היה חוער מגזע חשמונאי, ואמר: „מלך כשר היה", כי אף אם נודה לפשיעות הדברים צאמרו על הורדות „עצד" — הלא גם עכ"ס ועצד הצא על צת ישראל הולד כשר, ויחוס הולד הולך אחרי האם וע"כ יחסו פרש"ס לבית חשמונאי. וצזה חמישב קושית החוס' (שם) ד"ה אפילו אגריפס המלך וז"ל פירש רש"ס מלך כשר ומצני חשמונאי הו, ולא דק, דנקועה אמרינן כשהגיע למקרב אחיך תשים

ח"ל ר"ח מדוע צאחם? ויאמרו ללמוד תורה מפני צאחם; כוונתם לנחמו ולהראות לו שמוצא ללמוד תורה מפיהו, צאחם הנהו צדדי הקל, ויאמר למען לא צאחם עד הנה? לא היה לנו עת פנאי לצוא חליך רצינו; ויצן את זאת ויאמר: אחמה אם כמות כל האדם תמותו ופקודת כל האדם תפקד עליכם! כי אנשי תפוכות אתם ומה צפיתם איננו צלצכס צמדרגה רעה שאף מיתחכם — המיתה היא צלי תחצולה ורמיה ואין עול זה — מיתחכם לא תהיה חמייתה, וישאלהו ר"ע: ואחריתי מה תהיה כלומר ומה אתה חושב מומי? ויאמר אחריתך מרה משלהם, כי אתה ציותר צלצ ולצ חדצר, ורמוז לו צזה על שנתן עלמו לשליחות שקר ולאמר לו שהוא צדדי ההת הצרכה אשר צרכוהו, כאשר צאחתי צהערה 15 19), אז נתן את שני זרועותיו על לבו ויאמר אוי לכם שני זרועותי שהם כשני ספרי תורות מגוללות, הרצה תורה למדתי והרצה תורה לימדתי ולא חסרו רצותי מומי ולא חסרתי מתלמידי וכו'; ושאלו אותו להלדיק את עלמם ולהראותו כי צאחם צאו ללמוד תורה מפיהו, צהלכות עומאה ועהרה, והשיצ על שאלתם: "עבור!" וילאה כשמתו. מיד עמד ר"י על רגליו וחלץ תפיליו וחצקו ונשקו ולעק: הותר הנדר! הותר הנדר! 20) למולאי שצת הוליכוהו לקצרו צלוד מקום מגורו ופגע צו ר"ע אשר הלך ללוד על עסקי קצורה קודם הלויית המת, חוץ לקיסרי והכה צצצרו חצורות עד שדמו שותת ויורד לארץ כי גדל הכאצ למחוד, והספידו לאמר: חצי חצי רכצ ישראל ופרשיו! הרצה כסף לי ואין שולחני להחליפו, הרצה שאלות לי לשאלו, ומגיד חין לי (קנהדרין ס"ח ח') ויקצרו אותו צכפר עלמא לדרוס צאצן קמוך לר"ש צן נחנאל (סד"הד צסס גא"י) ויהי מנוחתו חמת ושלום!

ויהי אחרי מות ר"ח הקיס ר"י את דצרו להלכה (נדח ז' צ') ואמר עליו חין משיצין את הארי לאחר מיתה (גיטין פ"ג ח') ואספו הספר "פרקי ר"ח" אשר צידינו עד היום וחלו אותו על שמו לצלתי ישבח, כן נראה היה חמת, ולא כדעת הרב המחירי אשר כתב צפתיתו למס' חצות: "וצזה הזמן חיצר ר"ח הפרקים הנודעים לו צדצרים קתומים וקודות גתות והם נקראים: פרקי ר"ח וכן הוא ציוחסין וצשלשלת הקצלה, כי חיד יזכור צספרו דצרי ר"מ (פרק ע"ו) תלמיד תלמידו, ר"ג צנו של ר"י הנשיא (פרק י"ז) המחוצרים? צלעדי זאת מלא כל המשנה כצודו וכמעט חין ענין צלי פלפולן ולרוב נגד ר"י והלכה כמותו צגיטין. הוא היה כמקונן על לימוד התורה ההולך וחסור צימיו, צאמרו מיום שחרצ המקדש התחילו החכמים להיות כמלמדי תינוקות, ואלו כחזנים (שמשית הכנסת) ואלו כעמי הארץ, ואלו הולכים ודלים ואין דורש ואין מצקש, עד שצאחרכת הגלות חגציר לשון רמיה והממלכה המחנשא לכל לראש תהפך למינות 21) ומושכת העם אחרי טעותה הגליל יחרוב והגצלון יסח 22) ואנשי הגבול יסוצצו מעיר לעיר ולא יחוננו, וחכמה סופרים חסרה ויראי העל ינאסו, והאמת תהיה נעדרת וכו' (משנה סוף סיעה וצרי"ח צקנהדרין ל"ז צסס רצ"ס)

ונצצר על משפתהו: חציו הורקנוס כנודע, חשתו הראשונה היא צת חתותו ושניה ח"מ ח ש לוס חחות ר"ג דיצנה. צניו היו יפס מאלוד (מס' סועה) ושם הראשון הורקנוס חחר חציו, חחיו: יונתן, דוס ח, יהושיע חחיו הקטן 23) רצו מוצק ריצ"ז וקראו לו

18) חרף גם שניהם צאמרו האם והצן חייצם צכצוד האצ (קידושין ל"א ח') וקרא לחשתו שנייה אם להורקנוס חף שחיו פרי צענה, כאשר מוספר לנו חצ"י: חמרה לי האם (שצת ס"ו צ') 19) חף אם חמת הדצר דצרך הפשוט צס"ס שראה מיתהן צמראה ולא צחידות, חל חתמה קורא חסוני, כי כצר ספרו לנו מיימי קדם כאשר יש גוססים אשר ערס ספרד כשמחם יודעים ומדצרים מה שרחוק מהם צמקום וצומן וחוקרי הפזיכאלחגיע קוראים למעמד הזה Somnambul וכן שמואל הקטן ראה צשעת מיתהו אחרית ר"ש ור"י ע"ד זה (שמחות פ"ח). 20) היוחסין משתאה על חחרת הדיוי לאחר מותו ונכון הדצר, כי לולי הסתירות היה צצ"ד לקקול את חרונו (שמחות פ"ה) 21) כצר הודעתך פעם חחר פעם מה הוא ענין מין לדעתו ולא חפרד ממך עד חראך דצרי חוס' מגילה (כ"ה ח' ד"ה יצרכוך) שהוא השיחוף ודי צזה, ואגצ ראה צגמו' (סס ע"צ) מה שהשיצ ר"ח לאדם אחד וציומא (ס"ו צ') פלוני מה הוא לע"ה? וחמלא סיוע לדצרי שהלחים נגד כח המינים אשר פרחם צימיו וכאשר חמרתו לפנים.

22) כל ח"י חוץ לירושלים נקרא גבול (סוכה מ"ד) חצל גצל היא Giblos צתחתית הר הלצנון סמוכה ללוד אשר חנשיה מפוראים צחכמה כמו"ס זקני גצל וחכמיה היו צין מחזיקי צדק (יחזקאל כ"ז)

23) לדעת החכם יחאטט צספרו: געטיכטע דעם חיצרעליטישען פאקעם חלק צ' דף 105 הרכינס היא משפתה אחרת.

תולדות ר"א הגדול. Bon Joseph Röw.

(חתימה) ועתה אם תשאלני, קורא נחמד, כמה ימי חי ר"א תחת מכשם הגדוי? אז תכלימיני מאד, כי לא אוכל להשיבך, עכ"פ נראה שלא האריך ימים אה"כ (יוחסין); שאל נא רופאך ויגידו לך: כי איש אשר רוח מרה שחורה זו, הלא כל ימיו מעטים ורעים ומעונים צחללים רעים ונאמנים, חולה רעה היא עד מאוד. ובאמת לא מלאנו אחד מחכמינו ז"ל אשר נפל למשכב פעם אחר פעם כמוהו, ופניתי לבקש הנה והנה צפרי חכמינו ולקבלם.

(א) כשחלה ר"א נכנסו תלמידיו לבקרו וזכו באמרו: ס"ת צלער ולא נצכה? אך ר"א מלחק צראותו עלמו מעונה צחללים צע"הו למען ינחל יש צע"הב, א"ל ר"א: כל וס חסרתי מן התורה כולה? ויענו למדתו רבינו אדם אין לדיק בארץ (סנהדרין ק"א א') (ב) כשחלה ר"א נכנסו ארבעה זקנים לבקרו ר"ע ור"י ראז"ע ור"ע ודברו על לבו דברי כבוד ותנחומין, ור"ע דרש ויאמר ר"א סמכוני 16) ואשמע דברי ר"ע. שם וספרי ואתחנן).

(ג) כשחלה ר"א נכנסו תלמידיו לבקרו וישבו לפניו, אמרו: למדנו לצוא לחיי עולם הבא! א"ל הזכירו צכוד חציריכם, והושיצו את בניכם צין צרכי ת"ח. (צרכות כ"ח צ') כנראה דברו כל החללים האלו קודם הגדוי וזלזלו לא ראה עלמו נקי מכל וכל, ולא לזה לר"ע להקיימו על המטה צחוק ד"א, ולא אמר להושיצ את בניהם צין צרכי ת"ח צלי להזכירם על הכויה על הנשיכה ועל הלחישה, ואם נחלה פעם אחר פעם טרם נלכד צכוד הגדוי, שבתו צחחות מרעים, חצירים המקשיצים לקולו, אף כי לאחריו צהיות נחפרה הצלילה והכשיל כמו תחת משה הגדוי כאשר בארתי בהערה 15 ע"ש.

(ד) ויהי היום ור"א חלה את חליו אשר ימות צו צעיר קסרי 17) על שפת הים האמלעי אשר שם התהלך, אולי לראות פני אלעאי תלמידו וצנו יוחנן כאשר הסבין לעשות כה (סוכה כ"ז צ') ונכנסו ר"ע וחציריו לבקרו, הוא יושב תחת חציריו והם צחולמו ונכנס הורקנוס צנו לחלוץ תפיליו כי ע"ש צ"השם היה והאשה והצן אינם מלווים על ד"א של מוכה, וגער צו ר"א ויאמר הורקנוס לחציריו: כמדומה דעת אצי נערפה ונוטה למות, ויאמר ר"א דעתך ודעת אומך נערפה ודעתי מיושבת, לצשחק ולצושת ערות אומך אשר האחרו צהד"ק הנר ובהעמנת חמין אשר צסקילה ותקדימו צחלילה תפילין, אשר רק שנות צשנת 18) ויהי כאשר ראו דעתו מיושבת נכנסו וישבו מרחוק ד"א מפני הגדוי,

¹⁶ צמדת הנעלם אשר צזוהר וירא ער"ס וחוליק ליה טעמי דשיר השירים עד הגיעו לפסוק "סמכוני צחשיות" ומה צחותה חולי.

¹⁷ קסרי היא basarea Palaestinae סמוכה ללוד, עד ששמעו צלוד קול צרועת העם מקסרי כאשר מרדו צשצור מלכא (מ"ק כ"ו א') ושם העיר צראשונה Stratonis Turris צל"ע Stratensthurm כי יון אחד ושמו טטראטחן התנשא אותה למעלה קריה עליה. אחריו הגדיל אותה הערחדעס צצניכים מפוארים ויקוד חומות חדשות סצצנה

והעמיד ללמי יופיעער ויונא צחוכה עד שקראו לה: "רומי הקטנה" והערחדעס קרא לה Basarea צשמה לצכוד אויגוסטוס ר"ל Kaiserstadt שם היה מושב משנה למלך הרומי (א"ה 23—33) וצ"ש משחרצה ירושלים נעשה קסרין מערופלין (א"ה רצתי ד"ה היו לריה) שם נהרג ר"ע, שם נהרגו י"צ אלפים יהודים על שמרדו צשצור מלכא, ומשם ילדה הרעה לצית ישראל צימי יונים, וכשצצרה מלכות צית חשמונאי וכלחוס היו קוראים אותה "מגדל שד" (מגילה ו' א') כגירסת הארוך לגנאי; ומי שידע דרך הקדמונים לקלר המלה כאשר יכתוב חליה הראשונה ויפיל חליה האחרונה יקרא מגדל שד — ראטאנים והוא הנכון. ועיין צזה דעת החכם גרעץ צספרו געשיכעע דעד יודען 468 וחרון משפער.

ויתר גדולת קסרי ראה צמקעות Graf Jerbin אשר ראה אותה צשנת 1818 למקפרס וכעת דייגים ילינו צה צתחתית הארץ וקוראים לה Baisarich צשמה ואין להחליף צלעזארעא הקרובה למולא הירדן Basarea Philipi אלל מערת פמיוס (צכורות כ"ה א') Paneas תחת הר חרמון הידועה ראשונה צשם ליש, לשם, דן (שם) וירדוף עד דן חרגס ירושלמי: דקסריון — ואשר צנאה פיליפוס צן הערחדעס יקרא לה גם הוא ע"ש אויגוסטוס ואגריפט, קראה צשם Neronias ע"ש נערא, כי היא צקלה הלפונה צא"י צין המלרים; ולזאת כיון המליץ: מדן נשמע נחרת סוסיו לפי שהיא צקלה הארץ, כמו שצאר שצע צקלה שכתבו ממולו ת"ש מדן עד צאר שצע (צרא' י"ד ר"ל מקלה אל קלה

אומר שחינה גוף; זה אומר שתחיה אחר מות האדם, ויה אומר שתכרת עמו; זה אומר שנשמת האדם מתגלגלת באדם אחר, וזה אומר גם צהמה וחיה, וזה אומר גם צעלים ובחנים, וזה מכחיש את הגלגול מכל וכל: זה אומר שהצורח אחד הוא זה אומר שהם רבים; זה אומר שיקבל שני זה אומר שלא יקבל שום שני; זה אומר שהוא משגיה, וזה אומר שחינו משגיה; זה אומר שצרח את העולם להיעיז בו וזה אומר להרחות גדולתו, וזה אומר שהעולם כלו חלק חלום, ורבות מאלה; וכל זה יורה שאין צידנו לחקור את הדברים הנשגבים מחושינו.

אך כראות מקלת החכמים את כל המחלוקות האלה, קרו מהר מני דרך החקירה, ויחמינו היות שכלנו חושה תמיד, וכבר צעלנו דבריהם למעלה: והאמת הצורה, כי בחקרנו על הדברים הנופלים תחת חושינו, וכלכחנו בדרך אשר התצאר למעלה לא נוכל לתעות, אבל בחקרנו על הדברים הנשגבים מחושינו, על כרחינו נצוה לידי עשות.

ואולי תאמר: אבל מלכד הרגשות החושים, יש עוד ידיעות הנעושות בנפשנו הנמלאת זה למינס הצראה, הנקראות מושכלות ראשונות, ועל אלה נסמוך בחקירה הדברים, אשר אינם נופלים תחת חושינו.

(המשך במחצית הבאה.)

ספר כריתות *

Bon Ephraim Buzzatto.

שנאתי מאסתי אותך	רק אותי בחרת
כמו מלפנים אהבתיך	בלבבך אמרת
עתה רוחי שכבה	ואיך שקר מליך!
כי מלבי שלחתיך.	עם מי שם מנגד
לא עוד אפרכי	תבגוד בי בגד.
דרכיך משרכת	הסבי עיניך!
ואחר רוב קנזיכי	
לא אוסיף עוד ללכת.	

(*) כנולד אחי בכחוצים שיר נחמד ונחת המליץ המפורסר הרופא ר' אפרים לולא עו ולא מלחתי צין שיריו הנדפסים בספר אלה בני הנעורים מהדורא ראשונה ואחרונה, והראיתי לרבים וכן שלמים ויהי חדש צעיניהם, ועל כן אמרתי להעתיקו לך. והיה אם כן הוא כי לא ילא עוד לאור עולם, אקוה כי תתן לו שם ושארית כי נעים אף נחמד הוא מאד, וכדאי הנחצר להוסיף עוד שושן יקר לעטרה המלילים אשר צראשו.

אלכסנדר צעדערבוים.

המלות אין לטור מדרך קונדיליחק שהוא דרך חכמי השחצורת, והנכרים יקראו לו אנאלי"ז, ופי יקוצנו דרך הדקדוק, כל קבל די מהדק וחשל כלא.

פרק שביעי.

יצחק, כי אין החקירה חופפת
צאשר לא יפול תחת החושים.

ויהי אנשים, אשר הצינו ונקלת הדברים האלה, וכלם לא הצינו: הצינו כי יש למחקר על מה שישמך, ולא הצינו, כי הוא נסמך על הרגשות החושים; ועוד לא הצינו כי לעולם יותיר אחריו ספק, שמה ישחנו חקות שמים וארץ; ומכאן נפלו צשתי שגגות גדולות.

ראשונה, יען לא הצינו, כי כל המחקר נסמך על הרגשות החושים, צאו לחקור גם על הדברים אשר לא יפלו תחת החושים, כגון על הנשמה והמלכים, והאדון היחיד יתברך שמו והאמינו אמונה שלמה אל כל העולה צמולדת חקירתם, גם צדברים הנשגבי' האלה, ואפילו נגד הכחוצ צחורה משה.

שנית, יען לא הצינו, כי כל מחקר יותיר אחריו ספק, שמה ישחנו חקות שמים וארץ, האמינו, שהעולה צמחקרם היה יהיה על כל פנים, וכל אשר כנגדו שקר צלא ספק; וצכן צאו לכפור צכל המעשים אשר נשחנו צהם סדרי צראשית, אפילו צכחוצי' צספר הצורה.

והאנשים האלה הם הנקראים צשם יוני פילוסופים, כלומר אוהצי החכמה, אצל צני עמנו יחדו השם הזה לחכמי הגוים, ואל היהודים המהלכים צדרכיהם ומרצים החקירה כמוהם. וצאלה נדצרו יראי ה' צספריהם, ויגלו את ערותם, ויקללו קללות נמרלות והדין עמם.

ואולם לא ידעו למלוא להם חשוצות נולחות, להראות להם צצירור, צמה חעו; וצכן לא השיצום מעון, רק נפלו גם הם צשוחה אחרת, הלא היא שנחת החקירה, וכצר צעלנוה למעלה צעזר אלהים, והנה עתה צאחי לצאח שתי השגגות, אשר אמרתי אשר שגגו האנשים האלה הנקראים פילוסופים.

הצבר האחד, אשר לא הצינו הוא, כי כל מחקר לריך שיהיה נסמך על ההרגשות החושים, וזה צבר צרור מאד, שהרי אם לא נסכים צצבר הזה, לא יהיה לצבר סוף, כאשר הוכחנו למעלה; א"כ מה שאיננו נופל תחת החושים לא יפול כמו כן תחת המחקר כלל ועיקר.

ואל יקחד לצך לומר: מהנופל תחת חושי אציא ראיה מאשר לא יפול תחתיהם; כי ההקש אשר אמרתי למעלה, איננו אלא צין הדברים, אשר אנהנו רואים ציניהם דמיון כגון האש אשר הרע לי אהמול, צוכר אני היותו דומה לאש, אשר לפני היום, ועל כן אקיש אותם זה לזה לאמר: אם לא ישתנה אחד מחקות השמים והארץ, וישצות האש משרוף, גם עתה אכזה צנגעי צו, אצל מי יעלה על לצצו להקיש שני דברים, אשר לא ראינו ציניהם שום דמיון? מי זה אשר יאמר: המים אינם שורפים, א"כ אם לא ישחנו חקות שמים וארץ, גם האש לא ישרוף? ומה הפרש צין המקיש הקש כזה, וצין המקיש צבר אשר לא הרגיש צחושו לאשר הרגיש אותו? אין צבר ואולם שניהם עופלי שקר.

הא למדת כי הנשמה והמלאכים והאדון היחיד יתברך שמו, הואיל ואינם נופלי' תחת חושינו, אין לנו לחקור אותם כלל צעיני שכלנו; וצאלה נאמר: צמופלח מומך אל תדרוש, וצמכוסה מומך אל תחקור, ואחר המשוררים הציע אומר: אל נא תחקר את הנשגב מחומר.

ומה מאוד חעו מדרך, המאצדי' ימיהם לחקור, אם הנשמה רוח או צשר ואם תעמוד אחרי מות האדם; ואם הצורא יחיד או רבים; ואם הוא רוח או צשר ואם הוא חי לכלה, ולמה זה צרא את העולם, וכיולל צדברים האלה, אשר לא יפלו תחת חושינו.

הלא ראית, כמה דעות מדעות שונות היו לחכמים צדברים האלה: זה אומר שהנשמה חלק אלוה ממעל, וזה אומר שהיא נצראת; זה אומר שנצראת קודם הגוף, וזה אומר שנצראת עמו; זה אומר שצכל אדם יש נשמות כל אלאחיו, העתידים ללאת מחלליו, וזה מכחיש הדבר; זה אומר שהיא אש, וזה אומר שהיא רוח, וזה אומר שהיא דם, וזה

כגון צאמרים, שגים ועוד שלשה, כשנאלץ אחת, כזר ידעו כי שנים ועוד שלשה יהיו חמשה, יען וזיען הם המה אשר נתנו שם שנים לקצוץ אחד ואחד, והם נתנו שם שלשה לקצוץ, אחד ואחד ואחד, והם נתנו שם חמשה לקצוץ אחד ואחד ואחד ואחד ואחד, ועל כן יוכלו להחליף המאמר הזה צאמר, לאמר חמשה כשנאלץ אחת.

ואין אמת היות המאמר הזה השני דומה בכל אל הקודם, אצל יש בו תוספת שהוסיפו בו חכמי החשבורה מלצם; ואין לוואר ח"כ על אצני זהו עומדת התוספת הזאת שהרי כל החקירה חקירת המלות היא, ח"כ תוספתם תוספת אמת, כי היעצ הם יודעים מה כוונתם במלות ההנה, ואין כאן לורך, רק לחוש הנפש ולזכרון.

אמנם צבואנו לחקירת הדברים, אז לא יועיל לנו הדרך הזה, כי התוספת אשר היה לנו להוסיף בכל מאמר ומאמר, אין צידנו להוסיפה, כי לא צבואנו אנוחנו הדברים ולא נדע עצען צשלימות, ואם נעץ פנינו להוסיף אותה מלצנו, נצנה מגדל הפורח צאמר.

השאל דלתינן להכי, הנך רואה כי בחקירת הדברים אין צידנו לדעת צצירור ידיעה, אשר לא צאה אלינו על ידי חושינו וזכרוננו, שהרי ראית, כי אם נוסיף דבר על דברי חושינו וזכרוננו לא יהיה לו על מה שיסמוך, וזה מפני שאין אנו יודע עצע הדברים, כאשר נדע עצע המלות, כי אנו צבואנו את המלות, ואם הדברים אל אלהים ה'.

מה נעשה ונעשה? נעוצ את החקירה, ונדבק בחושים וזכרון? והלא ראינו כמה מליחות מלצנו בחקירתנו, ואשר לא נוכל למלא אותן בלעדיה ומה נעשה? . . . אצל . . . לו יכלנו להחליף חקירת הדברים בחקירת המלות, הלא אז יעצ לנו: הלא אז יהיה עקום לחקירה . . . ואיכנה נמיר זו צו? . . . הע אונך ושמע:

נאסוף צחוק אולר זכרוננו דברים רבים, אשר הרגשנו על ידו ששת החושים, ואם יעמדו ימים רבים, כאשר אסורים צצית הסהר; והיה צשעת הלורך, אזי נוליא מאלורנו כל הדברים הדומים, אשר שמה, וכן נאמר בלצנו: פעמים הרבה ראיתי אשר נהיה כזאת; ח"כ כל עוד לא יתחלפו חקות שמים וארץ, הלא יקרה כה.

הנה אינני אומר צהחלע איך יפול הדבר, אצל אני אומר, איך יפול הדבר כל עוד לא יתחלפו חקות שמים וארץ; נמלא שאין חקירתי חקירת הדברים, אלא חקירת המלות, והואיל ויודע אני עצע המלות האלה, כי אני צדיתי אותם על כן יכולני להוסיף תוספת על דברי חושי וזכרונני, כי אלה יאמרו אלי מה שהיה, ואני מוסיף, שאם יהיה לעתיד, כאשר לשעצר, מה שהיה הוא שיהיה. והתוספת הזאת גלוי וידוע שיש צידי להוסיפה, כי איננה רק חקירת המלות, ועל ידי חוש הנפש והזכרון יודע אני כוונת דברי.

והנעשה הזה, הוא הנקרא צפי חכמי ההגיון הקש, וכשמו כן הוא, כי החוקר מקיש דבר לדבר, כאמור: והוא צעל שלשה מאמרים.

המאמר הראשון (אשר קראוהו הקדמה גדולה) הוא כלל גדול, המלמד, כי הדברי אשר יהיה בהם ענין אחד או יותר, יהיה בהם ג"כ ענין אחר, וזה צעדות החושי פעמי רבות, כלומר כי פעמים רבות כן הרגשנו בחושינו כגון: פעמי רבות הרגשתי, כי האש מציא מכוה צצער הנוגע בו.

המאמר השני (אשר קראוהו הקדמה קטנה) הוא פרע קטן המלמד כי הדבר אשר אנוחנו מדברים בו, יש בו הענין הראשון, או העניני הראשונים אשר צכלל האומר, וגם זה צעדות החושי, כגון: אני נוגע צצערי צאש.

המאמר השלישי (אשר קראוהו תולדה) גם הוא פרע קטן, והוא משפט השכל האומר, כי אם לא ישתנו חקות שמים וארץ, מה שיהיה יהיה כמה שהיה, כגון: אם לא יתחלף החק, האומר צמאמרי הראשון, צצרי יכוה.

והנך רואה כי המקיש הקש כזה לא יוכל לתעות; וגם תצין כי יש הקש צנוי על הקש, וכן לאין תכלית, וכלם שוים לעוצה, אם נעשו כלם כראוי; ושאר מופתי חכמה ההגיון, כלם יולאי הליו של ההקש הזה המה, ונוכל להשתמש בהם צבתצי המלילה והשיר אצל לצרר את האמת אין עוצ מזה. והנה התצאר, כי יש למחקר על מה שיסמוך, ולא יותיר אחריו ספק מאומה אלא שאל ישתנו חקות שמים וארץ.

כמה דברים אמורים? בחקירת הדברים; זה יכון הדרך הזה שהוא צקירוצ דרכו של אריסטוטיילי, ושמו צפי הנכרים קינ"עין, ואני קורא לו דרך הקצוץ; אצל בחקירת

יוניי ליד שמואל, ומספר הנדרות אשר צו, יהיה שום לאשר צו: ואם לעציר אחד מהם ושמואל ליוניי, אז תחזיק יד יוניי בפלים ומה ששמואל.

הנה חכמי התשבורת יתחוו דברי האיש, ויקחו תוליתם, ויאמרו תחלה:

הינין צחקרון אחד, כשמואל ועוד אחד.

הינין ועוד אחד, כשתי שמואליות צחקרון שנים.

אחר כן יסובו ויחליפו המאמרים האלה צמאמרים אחרים ויאמרו:

הינין, כמו השמואל ועוד שנים.

הינין, כמו שתי שמואליות צחקרון שלשה.

אחר כן יקלרו שני המאמרים ויעשו מהן מאמר אחד, לאמר:

השמואל ועוד שנים, כשתי שמואליות צחקרון שלשה.

ועוד יחליפו המאמר הזה בשלשה מאמרים אחרים לאמר:

שנים ועוד שלשה, כשתי שמואליות צחקרון שמואל אחד.

שנים ועוד שלשה, כשמואל אחד.

חמשה כשמואל אחד.

והנה נולדו כי כשמואל האיש חמשה לרורות; ונחתם את המאמר, אשר אמרו

למעלה: הינין כמו השמואל ועוד שנים ינלחו כי שבעה לרורות צימיו, ויגידו את כל החידה.

וכראות קונדיליחאק כי חכמי התשבורת מולאים את האמת תמיד, ואי אפשר להם שיטעו: ויאמר בלבו, אין זאת רק צעזעור הדרך אשר דרכו צה, ואם כן, אם כלך דרכם ביתר כל החכמות, גם צהן נמלא תמיד את האמת ולא נחעה. וצחקרון על הדך הזאת אשר דרכו חכמי התשבורת, ראה כי כל מאמר ומאמריהם בכלל צקודס אליו, מפני שהוא שום לו, ושניהם דבר אחד, כי אומרך, שנים ועוד שלשה כשמואל אחד, ואומרך, חמשה כשמואל אחד, הלא הענין אחד הוא, ואין השוני רק צמלות.

וצכן עלה בלבו להציא הדך הזה ביתר כל החכמות, ויחשוב כי להצין דבר מחוך דבר אין לנו רק לנחת לנחתים את הדברים אשר נדע על ידי חושינו וחכוננו; ואשר נדע צחקירחנו, נודע היה אלינו מלפנים צכח ולא צפועל, ועל ידי הנחוח הזה, נוליא ידיעתנו מן הכח אל הפועל, כי אשר יאמרו אלינו חושינו וחכוננו נחליפהו צמאמר אחר הדומה לו ונולד ממנו, והשני צשלישי הדומה לו ונולד ממנו, והשלישי צרביעי, והרביעי צחמישי, עד אם נמלא את מצוקסנו, כאשר ראינו, אשר יעשו חכמי התשבורת. זאת מחשבת החכם קונדיליחאק.

ואולם הלא עדיין השאלה צמקומה עומדת, כי צהחליפנו מאמר צמאמר, הלא לא נולע מעשות את משתים: או כי נחליף מאמר צמאמר דומה אליו צכל, או כי נשים תחתיו מאמר אשר לא ידמה לו צכל. והנה הדבר צרור כשמש.

מעשה אם המאמר השני דומה לראשון צכל, אם כן לא הרוחנו דבר, ואם כן חזר הדין, שאין לנו לוכך צחקירה. ואם לא ידמה לו צכל, אם כן קלחו אינו סמוך על החושים והזכרון, רק מלצנו צדינו אותו, ועל קו זהו ועל אצני צהו הוא עומד.

אבל החכם קונדיליחאק תעה, צהציאו ראה מחכמת התשבורת ליתר כל החכמות; והאמת, כי הדך העוצה צחכמת התשבורת, לא לעזר ולא להועיל ציתר כל החכמות: ועמה אפרש:

הלא ידעת כי יש שמות העלם ויש שמות המקרה. שמות העלם כגון זהב וכסף ונחשת; שמות המקרה, כגון חכמה, גבורה, אמת ושקר; וכל שמות המספר גם המה מן המין השני הזה, כי רק לאהבת הקילור קראנו אחד לדבר היושב לצדד, ולקצון אחד ואחד קראנו שנים, ולקצון אחד ואחד קראנו שלשה, אבל אחד אחד שנים ושלשה, אינם דבר, רק צדמיוננו.

וצכן גם חקירחנו מקוצ לפעמים על דברים, העומדים צעלום, ופעמים מקוצ על דברים אשר לא יעמדו רק צדמיוננו; ואני קורא לראשונה חקירת הדברים. ואל השניה חקירות המלות: וגם קונדיליחאק הצין ההפרש הזה.

מעשה אם דרך הנחוח ינליא האמת לחכמי התשבורת, הלא זה כי הוליל ואין חקירתם רק חקירת המלות, והם היעצ ידעו כל ענין, כי הם צדלו אותן, על כן, צהחליפם מאמר צמאמר, מלצם יוסיפו צשני דבר חדש אשר לא היה צרחשון, ואשר ידעוהו, צעזור היוחס המה צוראי המלות, ואין עצעם נעלם מהם.

תורה נדרשת

Bon S. D. Ruzatto, Professor am Collegium rabbinicum
in Padua.

פרק ששי.

יצאנו מה תועלת בחקירה;

ומה הקפק הנשאר אחריה:

מי לא יתפלל על הדבר הזה הרבה מאד? ומי יאמין לשמועתם, ויאמר, כי אין שכלנו מועיל לנו מאומה, כי תועה הוא תמיד? ומי לא ידע, כמה תועלות טובות לשכל עלינו? מי לא ראה, כמה מיני מלאכות ממשגת חדש בתבונתו? וכי תועה היה שכלנו, צדדשו מלאכת החרישה, והזריעה, והקליטה, והעמירה, והדישה, והזרייה, והצרייה, והעמינה, וההרקדה, והלישה, והאפייה, והגזירה, והלבון, והכיפון, והלביעה, והמעטה, והאריגה, והלידה, ועבודת העור, והמשי, והמכתב, והחקיקה, והצנין, ומעשה הקפיכות, וכלי השעות, וצחי העינים, והרפואה, ומליחת העולם החדש, ויתר המליחות הרבות אשר מלא? לא כן. לא תועה היה, אבל צלחת צעינינו רואים אנוהו את תועלת חקירתו: אם כן לא תמיד הוא תועה.

אם כן לעצור את שכלנו ללמיתות, כל נשתמש אנונו לעולם, לא יתכן, יען וציען לא תמיד הוא תועה; וללכת אחריו לצעה, גם זה לא נוכל עשוהו כי תועה הוא לפעמים: אם כן הזה נחכמה לו, ונבקש (אם ישנו) דרך ישר צו נלך לצעה, בהשתמשנו אנונו, וצבור השגות לא כפול.

והנה החלה נחזון כי כל ידיעה אשר ידע האדם בחקירה שכלו, לא תגיע לו, כי אם על ידי ידיעה אחרת. אשר ידע מלפנים כדודע: ואם אין כן על כרחנו כל ידיעות שכלנו נוסדות על ידיעה, שאין עליה ראיה, שאם לא כן, אין לדבר סוף; ומן הלכה הזאת אין מנוס לצרות.

אולם מכל מקום יכול נוכל ליתר את כל ידיעות שכלנו על יסודות, אשר אם אין צידנו להציא עליהם ראיה, אין צידנו גם כן להכחישם, מלצד היות עצמנו נועה להאמין בהם: ומה יהיו היסודות האלה? הלא הנה חושית החושים, וחוש הנפש והזכרון.

הלא ראינו למעלה, כי הידיעות אשר נדע על ידי שלשת הכחות הללו אין צידנו לקיים אותן, וגם לא להכחישן, אבל עצמנו נוטים אנוהו להאמין בהנה. אם כן, אם נקח אותן לאצני יסוד ועליהן נבנה כל ידיעות שכלנו, אזי תהיינה צלחת נוסדות על ידיעה, שאין עליה ראיה, ואף גם זאת לא תעמודנה על קו ההו ואצני צהו, אך על יסוד שאינו נופל, מאין צידנו להכחישו, מלצד נעוהו להאמין צו עצמנו.

וכל זה אינו שוה, כי עדיין לריכים אנו לדעת אי זה הדרך נלך צו להצין דבר מתוך דבר, כי עכשיו יש פתחון פה למרחיקי חקירה לומר: אם אמת נכון הדבר כי כל ידיעות שכלנו נוסדות על ששת החושים והזכרון, א"כ מה תועילה לנו החקירה? הלא יספוק לנו צהרגישנו צחושינו, וצזכרנו צזכרוננו צלי אשר נחקור צשכלנו: ואם תאמר כי החקירה מודיעה אותנו דבר אשר לא נדעהו על ידי החושים והזכרון לצדם. אם כן הפרה צריחתך, אשר כרת לפנינו, ליתר כל ידיעות השכל על החושים והזכרון: ונמלחתי אם כן עוקר את השכל מתחת השמים, וגם זה הצל כי צצר הצצרה אלינו רוב תועלתו צמליחות הרבות אשר מלא, כי החושים והזכרון לצדם לא יוכלו לחדש דבר.

והנה צדור הקודם אחד מגדולי חכמי אומות העולם, קונדיליאק שמו, ראה כי חכמי המשכורת, כאשר יבקשו מענה לשאלה הנשאלת לפניהם, יתחוו הדק היעצ חלקי השאלה, עד אם מתוך השאלה עלמה יוליו את המענה צלא כל מלאכה אחרת.

בגון אם יאמר להם אדם: צשתי ידי יש לי לרורות, וצזעצירי אחד מהם מיד

הנה נאמר, כי גם הוא תמונה נושנה כשאר המלות שהצחתי למעלה. זו איפוא השערת צענין זה התרגום. ועתה על פי מחקרי זה קחה נא עוד מידי ידידי הקורא בזה שתי מלות קשות ההצגה בספרי קדש והן: (א) ורבה צם עמל ואון (תהלים ל' י') לדוננו החכם רמזמ"ן ז"ל תרגם "אונד איהר שטאן" וזה לא ייעז צעניי כלל, כי מה ענין רבצ אל עמל ואון ואיך יהיו חלו נאחדים יחד? ואני על פי דרכי האמור אפרשהו ככה: ידוע כי כל תנועה גדולה מושכת אחריה אחת מן אותיות אלו"ה השוה עמה צמולא ר"ל הקמץ מושכת אחריה אל"ף או הי"א, חירק ולירי מושכות יו"ד וכו' כאשר העיר בלדק על זה הכלל החכם בן זאב בספרו חל"ע לד י"א עד שלפעמי' נכחזה האות ההיא גם שלא להוראה מה כמו וקאם שאון (הושע י' י"ד) מיאחי (ישעי' מ"ד כ"ד) והן נקראות קולות עצמיים (כאטורלויטע) מעתה אומר, כי "ורבה צם" פה הוא מענין כמות ורצוי והכוונה, כי רוב ימי שני חיי האדם, אשר שבעי' או שמונים במספר עמל ואון הם, ואולי היה כחוצ מתחלה ורצהם (והוא כמו ורצהם בחלוף השורק קטן לקמץ כמו עז י צה"י) אחר הצ"ה לצלי שתורה הוראה מה והיא רק האות הנמשכת צענע מכח הקמץ גדול והיא באמת תמונה נושנה, אך המעתיק לא הבין זה וחשב לתקן צמומו ההי"א בן הרי"ש להצ"ה ובארו מענין רבצ — והנה אחרי כחצי זה מלאתי בהולאת מקראי קדש להחכם לונץ מתורגם "אונד דארין דרענגעט זיך" א. ז. ו. וזה כמעט מכוון לדעתי ושנחתי מחד. צ) לב שמה ייעז גהה ורוח נכחה תיבש גרם (משלי י"ז כ"ג) מלת גהה יפורש לדעת המפרשים מענין רפאות ובריאות (זה צלי כל ראה) אמנם המתבונן פה היעז יראה, כי כוונת המאמר לתאר פעולה (וירקונג) והפוכה שיעשה דבר על דבר, ומאחר שפעול הפעולה בחליו השני הוא מלת גרם ויאמר כי רוח נכחה תיבשהו, הנה בהכרח שמלת גהה, אשר היא הפעול בחליו הראשון תהיה כמעט זה הענין עלמו חס גם צעיני הוראה קלה, אשר יאמר עליו, כי בהפך לב שמה ייעז לו? אמנם על פי דרכי נראה היות מלת גהה תמונה נושנה והוראתה הגוף אשר לדבר, אך אחר ימים ועתים נהפכה הי"א האחת אל וי"ו ונהיה גוה (התמונה המקוללת מן גויה) כמו שלף וילא מגוה (איוז כ' כ"ה) עיין ספר המלין להחכם גזעניוס ומעתה זה המאמר נאמר במלילה הנקראת בלשונות העמים Synecdoche זה יושם החלק צעד הכל והכל צעד החלק in qua pars pro toto et totum pro parte imponitur כי גהה בחליו הראשון יתואר כל הגוף וגרם בחליו השני העלמות שהם רק חלק מהגוף וסוף סוף שתי חלו המלות אחיות הנה ונכלל מושג האחת בחברתה וזה השינוי עשה, כאשר הכפלת מלת גהה או גרם צעניי חללי המאמר לא תנעם כל כך על און שומעת, ומלילה זו ר"ל מלילת Synecdoche אינה זרה כלל צפי סופרי קדש, כי בן מלינו תחת און ראייתי חללי כושן ירגזון יריעות ארץ מדין (חזקוק) יאמר בחליו השני "יריעות" שהן רק חלק מהחלל וזה שלא להכפיל מלת "החללי" ויתורגם איין פֿראָהעט הערץ ואחֿט דען קאַרפער פֿערגריגט א. ז. ו. הראייתך צזה המעט כי גם בלשוננו הקדושה יש מלות, אשר הצניחן לזרחתן ומליחותן המעט יורה היותן נושנות, ואם חכמי לב אזהבי שפת עבר ישימו לב לדברי חלה אולי יודו, כי האמת אחי וכי החקירה צזה הדרכ לא מעט תועלת היא, כי חס יגלו על ידה חדשות ונלורות יפילו אור על מקומות סתומים ונעלמים בספרי קדש, אשר הם שארית מחמדינו סגולה תפארתנו מנחמינו מעמלנו ומיטדי אומר חיינו.

ל. אייזלער.

שכר אחר, כי חס היותו איש ישר וחמים המושג חלקים ואנשים וזה תקוה — ועתה הצן, אשר צמעלליו ופעליו לא עוצים יעבור האם ויעליצה הנה נראה בחלו ילעג לתקוה ההיא זה חיתה נפשה תמיד. ויתורגם אונד דער האַפֿפֿונג דער אַוטטער טפֿאָטטעט א. ז. ו. ואם באפשר שימלא, כי הקורי לא יתרגמוהו צזה הענין, הנה יתכן שלא היה צידו להסכימו היעז עם תרגומו חל "ולו יקה עמים" או שצעת תרגומו ספר משלי לא חשב עוד בתרגום מלת "יקה" דספר צרחשית וזולת זה מי יערצנו, כי המתרגם ספר צרחשית גם הוא המתרגם ספר משלי אולי שני חלה התרגומים אינם מילדי אב אחד הם? —

דצרת? ולפי זה תרגום ולו יקרה עמים לדעת הקורי הוא "אונד אויף איהן (דען)
 אעמאטראט) ווירד דיא האפפונג דער פאןקער געריכטעט זיין" (דומה אל
 מליה אלי אים יקוו (ישעי' נ"א ח') הגם שם נסמך אל ד', כי לא זר הוא כל כך
 שישם פה שלוח האל שהוא המשיח במקום שולחו וייחס אליו כל היקר והגדולה) וזו היא
 באמת מליה יקרה ונחמדה מאד, כי יאמר זה שהעמים יהיו תחת ממשלת יד המשיח
 עליו ישימו תקותם וכל ישעם וחפצם ונמנו יהיה. אולם נרדפה לדעת שרש מלת יקרה
 לדעת הקורי, הנה בהשקפה רחשונה אחרת, כי היה נוסחא אחרת לפניו והיא: "ולו
 תקות עמים" אולם אחרי התבוננות מעט לא נחה צוה דעתי כלל, להיות כי נפש
 המשיח לא תהן יד אל שינוי הנוסחאות בתורתנו הקדושה, אשר על ידי שמירה מעולה
 ודאי נשארה תמיד צלורתה ותבניתה כמו שהיא לפנינו היום כאשר הגדתי דעתי על זה
 בקונטרס "אצני נזר" השלישי להחכם לעטעערים לז' וי"א. ועתה קורא אהוב ראה זה
 דבר חדש עלה בלבי בענין זה התרגום אולי תמלא כי נכון וישר הוא, וכי בעמק חכמת
 הלשון מקורו. הנה ידוע, כי יש ויש בכל הלשונות הידועות לנו תמונות נוספות וחדשות
 ר"ל מלות כאלה אשר בתחלה היו נהוגות צפי כל והיו משתמשין בהם כותבי הספרים
 למרצה (תמונות נוספות) וברצות העתים שבו להיות להם תמונה אחרת, אך באופן
 שהמקור הראשון יהיה תמיד כודע ויכיר היעצ והנה חדשות נקראו, והה שינוי מונח
 בעצם העמים והלשונות והוא חלק מקורותיהם ותולדותיהם ודאי, כי קרה מקרה זה
 הכללי, גם לשוננו העברית בהיותה עוד שפה מדברת והיתה צחיים חיתה וגם זה יש לנו
 להצדיל בין תמונות נוספות ובין אלה, אשר חדשות הנה, וזה לנו האות, אם נמלא
 להורות מושג אחד שחיים או שלש מלות ואחת מהנה תמלא רק פעם או פעמים בעוד
 שהאחרות תמלאנה הרבה פעמים בספרי קדש, הנה ודאי שזו האחת היא התמונה
 הנושנה, נקח למשל מלת רהע"ם שהוראתה העלות עשויות למרוחות המים (טרענק-
 ריכען) שרשה רהע והנה זה השרש מליאותו לרוב בלשון ארמי וקורי כידוע אך
 בלשוננו העברית נשמש תחתיו תמיד זולתי במלה הנזכרת בשרש רוץ (אשר בודאי נהיה
 מזה הראשון בהפוך הי"א אל וי"ו ועי"ת ללדי"ק) וזה יורה היות השרש רהע תמונה
 נוסנה, וכן המלות אצרך (בראשית מ"א מ"ג) אגלתי (ישעיה ס"ג ג') נוסנות הן
 בתבניתן, כי האל"ף בהן היא לסימן ההפעיל בלשון ארמית וקורי תחת אשר במקומות
 אחרים תושם המורחה תמיד אות הי"א, וזה ההפוך נהיה ודאי על ידי שינוי העתים,
 אשר על ידו תשתנה תמיד גם הלשון קלה וכן מלת מהול (ישעיה א' כ"ז) נראה היותה
 ג"כ תמונה נוסנה ולדקו דברי החכם שד"ל בצאורו להפערת חזון ישעיהו שענינה ענין
 מילה וכריתה כאשר יאמר גם בלשון ערבי כשאלם מערב מים ציין שבעה צו פלעים והרג
 אותם מפני שהחליש כחו, וכן המפורר הרומי מארעיאלים אומר: jugulare Falernum
 ר"ל שחוט היין העוז (כל אלה הם דברי החכם שד"ל שם שולטענס ראזענמיללער
 וגזעניוס) והנה נהפכה ההי"א אל וי"ו וכאמר מו"ל, ועדות נאמנה על זה ההפוך, כאשר
 חז"ל ישתמשו לרוב בשרש מהל על עהרת ולחות שפת עברית לענין הנזכר וזה יורה שהי'
 נהוג מאז צפי העם (כי חז"ל כידוע תמיד בלשון העם ידברו) הגם כי חדל להיות עוד
 במכתב ושב להראות כזו צו, והנציח הנבחר ישעיה, אשר בדברו הנשגב משוח בשמן
 הנעימות והיופי יאהב גם השמוש במלות זרות, אשר הן לפעמים עדי עדיים למליה ויחכו
 לה רצ חן ותפארה (כאשר העיר על זה החכם רב שלמה לעוויזאהן צלד האחרון מספרו
 הנחמד מליה יסורון) לא מנע משחת פה גם מלת מהל על שפתיו. נשפוט עתה על
 מלת יקרה לפנינו, שענינה לדעת הקורי ענין יחול ותקוה הנה חשב אולי, כי היא
 הנסמך מן יקרה אשר היו"ד זה היא אות המשקל כמו במלת ילחר ושרשה קרה
 האפפונג, אך אחר ימים ועתים נהפכה הי"א האחת אל וי"ו ונהיה מוננו קוה ומוננו
 השם תקוה (קרה = קוה, יקרה = תקוה) אשר מליאותו לרוב מאד בספרי
 הנציחים והכתובים, ויען כי השם יקרה לא נמלא רק פה ובספר (משלי ל' י"ז) (*)

(*) אין צדי תרגום הקורי לכל ספרי קדש לעיין צו איך תרגם ותצו ליקהת אם
 (משלי ל' י"ז) אשר זו המלה נראה שזה בהוראה אל זו לפנינו. ונראה שהיא
 מליה קלרה ועמוקה לפי תרגום הקורי פה וכוונתה כך היא: האם, אשר מעת
 הולד הילד חשים עין אהבה וחמלה עליו, הכלכלהו ותשמרהו, הנלנהו כצנה
 עינה וגם לעת גדלו לא תרף ידה מנו ועוד על משמרתה תעמוד לצל תאונה אליו
 רעה ונגע לא יקרב לו בכל אשר יפנה, הנה חלף כל עמלה ויגיעה לא תצקש

"גִּלְכָּה וּנְחִיָּק בְּדָק הַבֵּית"
 אֲבָל הַיְדֻעָתָם גִּמְעֵי גִעְמָנִים,
 נוֹמְעוּ מֵאֵל חַי עַל גַּחְלֵי עֲדָנִים
 הַיְדֻעָתָם לְהַבְדִּיל בְּעֵין מִבְּקָרָה
 מֶה לִבְעֵר — וּמֶה לְמִשְׁמֶרֶת?
 רַב לָכֶם! לְשֹׁקֵר עֲמִלְתֶּם,
 בְּעֶרְתֶּם הַקֹּדֶשׁ וְלֹא חֲמַלְתֶּם
 בְּיַד מַתְּהַפֶּכֶת בְּעֵינֵי רָמוֹת
 עֲשִׂיתֶם בָּתָּה עָלֵי אֲדָמוֹת
 תַּחַת הָסֵר קוֹץ וְחֶדֶק
 מֵאִסְתֶּם בְּשִׁתְּיִלִי אֶמֶת וְצֶדֶק,
 מֵאִסְתֶּם בְּנוֹשֵׁן עֲשִׂיתֶם חֲדָשׁוֹת
 בְּדֹן יִתְעַנְּגוּ יִתְעַדְּנוּ הַנִּפְשׁוֹת
 אֲבָל לֹא תִצְלַח! תִּבּוֹל לְשִׁיחַ
 תּוֹרַת שָׁנוֹת קָדָם לָעֵד תִּפְרִיחַ. —

דברים אחדים על תרגום הסורי (בראשית מ"ט י')

Von Leo Giesler, Rabbiner in Litwanowik.

לא יקור שצט מיהודה — ולו יקרה עמים (בראשית מ"ט י') הנה ענין זה
 הכחוש בכלל יסמך לדעת המהרש"ם הסורי על ימות משיח אלהי יעקב, כאשר יראה בחמה
 הקורא שם, וכאשר זה גם דעת אונקלוס ואחרים, עיין עליהם, אולם צפירוש "ולו יקרה
 עמים" יצדל הוא אחד מכל המהרש"ם והמזכירים ישנים גם חדשים הנוודעים לך, כי
 מהרש"ם "ולו יקרה" עומד "ומה זה הוראת מלת נסכון? ואיך היא מכוונת אל
 מלת "יקרה"? ויען כי אין גם אחד ממהרש"ם עמנו והעמים העיר עוד על זה המהרש"ם
 הנפלא (אשר בחמה חמוה צעיני אחד) וזוהי זה יציאתי לחקירה חדשה בחכמה הלשון
 כאשר נראה למטה, לכן לא אהדל מלשים עין צוחנת עליו ולצארו כיד ד' העוזה עלי.
 הנה שרש סכח הסורי הוראתו צננין פעל (המכוון אל קל העצרי) ראיה והשקפה;
 אולם צפעל (המכוון אל הפיעל) הוראתו יחל וקוות לדבר מה, (וידמה אל שרש
 לפה העצרי, שגם הוא הוראתו צקל ראיה והשקפה וצפיעל יחול ותקוה כנודע) כי
 (למען הציא משה אחד ממשלים הרצים) המאמר "לישועתך קויתי ד'" יתרגם הסורי
 "לפורקנך סכית מריח" מלת סכית, אשר היא עזר לפעל משרש סכח היא תרגום
 של "קויתי" ומאחר כי מלת נסכון פה היא ג"כ הפעל ר"ל העתיד לנסתר הרצים
 (והנו"ן זה כידוע ישמש לסימון זה הגוף ותרגומו צעזרי ולו יקוו עמים) הנה זהכרח
 שהוראתה יחול ותקוה, ועמה מלת נסכון הגם שהיא פעל והיא תרגום למילת יקרה
 הנה אין דעת זה המהרש"ם היות יקרה פעל, כאשר גם תמונתו ר"ל הצרת — צפלס
 דצרת גם השם "עמים" הנסמך אליו יורו היותו שם, רק כוונתו, כי השם יקרה הוא
 מענין יחול ותקוה והוא יתרגמו כפי הנאות יותר בלשוננו צדך פעל, כאשר נודע כי זה
 הוא דרך המהרש"ם בתרגומם לעשות משם פעל ומפעל שם, וכאשר עשה זה צמקומו
 גם אדוננו החכם רמב"ם ז"ל שאף הוא יתרגמו צדך פעל "אוכד לו איהבן ווערדען
 פֿאַרקער זיך פֿערזאממען" הגם שמצארו הרצ מהרש"ם ד' יאמר, כי יקרה שם צפלס

זאב הישן תמיד במעונו
שכב נרדם בערב
לא ימצא טרף
שה לא יבוא בגרונו.

משכימי קום באור הבקר
ומאחרים לישן
אם לפנים ראו אסון
עתה יצלחו צלח עד אין חקר.

כטוב הסחורה
תהיה המשכורה
ולרגל המלאכה
תבוא הברכה.

לְעוֹשֵׁי הַדְּשׁוֹת.

Von Dr. Adolf Chrentheil, Rabbiner in Horschitz.

כָּרַם הָיָה לְאִישׁ חֶסֶד דָּעַת
לְבָעַר חֶדֶק נִפְשׁוֹ אֹתָהּ וַיַּעַשׂ
אֲבָל לֹא הִפִּיר נִטְעֵי נַעֲמָנִים
הַבְּדִיל, לְהַבְדִּילָם מִקוֹץ וּבִרְקָנִים
וַתַּחַת הָסֵר שְׁמִיר וְשִׁית
הָיוּ לְבָעַר שְׁתִּילֵי זֵית
עַדִּי בֵּן נֶחֱמָד הָיָה לְבַתָּהּ
רָאָה, וְנָחַם אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה —

אֲלֵיכֶם אִישִׁים עוֹשֵׂי הַדְּשׁוֹת
בְּטָרֵם אֲדַבְּרָה אֲתֶכֶם קְשׁוֹת
מַעֲשֵׂה חֶסֶד לֵב פֹּה עֲרֵכְתִּי
וּלְמִשְׁרַת מִשְׁלִי אֲתֶכֶם לְקַחְתִּי.

יֵצְאתֶם לְעֵזֶק בֵּן הָאֲמוּנָה
בְּלֵב חֶסֶד דָּעַת אֲמַת וַתְּבוּנָה
אֲמַרְתֶּם "הֵנּוּ מָלֵא קוֹץ וְחֶדֶק
רַבּוֹ הַקּוֹצִים מִנִּטְעֵי אֲמַת וְצֶדֶק
נִלְכָּה וְנִסִּיר שְׁמִיר וְשִׁית

הַזֵּכֶר ז"ל וְחַתָּה הַזֵּכֶר. וְלִפִּי פִירוּשׁוֹ יְהוֹרָגִים: דַּעַן וְעַן ווִיר טַטְעֶרְבֶּעַן גְּלִיכְעַן
ווִיר דַּעַן וְחַטְמֶעַר, דַּאז אַוִּיל דַּעַן בְּהַדַּעַן פֿאַינעמט, דַּעמטען אַוִּיל כִּיכְט
אִינגעדַעמט אַיזט, כִּיחַט גַּחט ט דַּחַהַר דַּעַם זִינדַעַרמ זַעַלנע כִּיכְט
ווִיעַדַּעַר אַוִּיל? הַחַט עַר כִּיכְט פֿאַרזאַרגע גַּעטֶרֶחֶפֶּעַן דַּחַם דַּעַר אַבִּיגַע
פֿאַללענע כִּיכְט אַוִּיל אִיחַטַּעַר פֿאַן אִיחַט פֿערטֶטֶחֶטען בִּאִיבַע.

ושם ש צ ל ו ל ש נ ע ק ע (ההלים כ"ח) על צ"ח ידוע אשר מדי לכתו יניח רירו אחריו
כאלו יזלו לחותיו ממנו. (ההמשך במחצית הצחה.)

חריצות העבודה.

„Die Thätigkeit.“ (Nach Wadernagel.)

Von M. E. Kohn, Bezirksrabbiner in Wiesling.

האדון הוא בנפשו יהיה העבד	גם נא, השלך ביאור החכה
לא ישב בשובה ונחת	השליכהו על כל מים
לא יטמון ידו בצלחת	תמיד בלי עצלתים
אם ביתו יכון ועל פני כל העם	אם לא דגים תמצא אשר לא
יכבד.	תחכה.

מלאכתו לבדו יעשה באמנה	המחרשת תופיע כברזל עשות
מי על געליו הקרועות	אם תפלה ותבקע בארץ
בידו יוכל לתת מלאות	והמים הנאספים אשר לא יפרצו פרץ*
ולתופר נעל לא ישלח אותנה.	יעלו באשם וצחנתם תגדיל לעשות.

(*) על חשיית המליכה הזאת, אשר צעצע המליחות יקודה, שהמים הנאספים ועומדים במקום אחד ימים רבים יצאשו וימקו והיו לדראון, בנחה החכמה החקועית צצה לפני המלך דוד חיל דצריה הנעימים וחומת אמריה היקרים, ללכוד זהם לצו לצו אצלו המודח מעל פניו על הרגו את אחיו זה שלש שנים ולמען השב מחשבות המלך אשר חשב על צו זה לצלתי השיצו מנחתו קצצה פני הדצר להוכיח על פניו משפטו צעהורים אמרי נעם, צאמרה, כי לא כאשר יסר אלהים את האדם החועה יסר הוא, המלך היושב כסאות למשפט, את צו אשר חטא לו. כי אם לה' יחטא איש יסרו צמשפט, ישלם פעולתו אל חיקו, אצל לא לנלח יריצ עמו ולא לעולם יקלוק עליו, כי אם שלחו מעל פניו צחטאו, עוד ישיצו אל ציתו צית אלהים; ואחרי כפלו צרעת העון יקיומו לצו לצו ולצקרהו צהיכלו; ואחרי מותו צמעלו אשר מעל ואל עפרו יסוצ לא ימות צארץ גזעו, מריח מי נשמת שדי אשר צקרצו יפרח צחלרות אלהים. ולהיות על האמת והדצרים האלה אמרה לו: ולמה חשבת זאת לצלתי השב המלך את נדחו. כי מות נמות וכמים הנגרים ארלה אשר לא יאספו ולא ישא חלקים נפש וחשב מחשבות לצלתי ידח ממנו נדח (שמואל ב' י"ד י"ג י"ד) הכוונה: למה זה אתה על הארץ לא חסוצ נדחך וחלקים צשמים ישלח ידו ממרומים להשיצ כל נדח ממנו! כי האמנם ראה גם ראה: אם מות נמות חין חלקנו כמים אשר יאספו אל מקום אחד, אם ילמוהו ירמו חולעים ויצאשו. יעלו צתוהו וכגללו לנלח יאצדו. זאת לא זאת חלקנו, כי אם כמים הנגרים ארלה אשר לא יאספו: כמים חיים קרים נוזלים מלור שדי כפרץ רחצ יאחיו, כצירים שועפים, יפולו חולה, מצוה כפלגים עד כי יהיו לפלג חלקים מלא מים. ואחרי כי זאת חלקנו אחר המות הלל רואה אתה כי ישא חלקים נפש החטאת וחשב מחשבות צפתחו שיערי חשונה לאנשים החטאים צנפשותם לכלה פשע ולהחם חטאת לצלתי ידח ממנו נדח: כי אם רחקו מעליו יקרצוהו, ימשכהו צעבותות אהבה וירחמנהו כרחם אב על צנים להשיצו אל ציתו אם ירוע נפשו מנחל עדניו.

הכוונה הזאת נראה לי נכונה לפי סדר הדצרים צפלי הכחוצ הקשה הזה אשר רצו כמו רצו הפירושים צו ואשר העמיק הרחיצ הדצר צו הרצ המליץ הגדול רנה"ו ז"ל צגן נעול צ"ש ח"א ח"צ. והנך רואה, קורא משכיל, כי לא כדעת סופרשים והמנצחים דעתי צמלילת: כמים וכו' אשר לא יאספו, והיא מן ההפך לפי הרצ

ע"פ דברי חז"ל (בשנה נ"ג) כי הרעה המיועדת מהנצחיים ע"פ ד', לא תחול כלל
 כאשר ייטיבו המוחזקים מהם את דרכם הרשעה, ע"כ אמר תחלה: ונחמתי על הרעה
 אשר חשתי לעשות לו, כי בשבט הגוי מרעו תשאר הפורענות המיועדת לו רק במחשבה
 ולא תלך אל הפועל כלל, אבל העושה המוצתח מפי הש"ת לא תשוב ריקם ללמיתות,
 כי עכ"פ תחל להיות, ורק בהרעה המקבלים את מעשיהם לא תחמיד ותחקים
 העושה ההיא, ע"כ אמר פה: ונחמתי על העושה אשר אמרתי וכו' להורות שעכ"פ תחל
 להיות, ככל לשון אמירה חלל הש"ת המורה על הולאתו דבר מה. אל הפועל, כמו ויאמר
 אלהים יהי אור ויהי אור. אותו, כמו אתו וצא נח"ד. י"א ועל, כמו ואלו יושבי
 ירושלים וכן ותתפלל חנה על ד' ש"א ג' כי מלוח היחס, ואף כי בעלי אלותיות השוות
 במצעה, מתחלפות לרוב. יולר עליכם, שורש ילר הנחתו הראשונה על נתינת לורה
 חומרת לדבר מה כרלון וחפץ הנותן אותה, וע"כ נקרא כן ביחוד העושה כלי חרש, יען
 כי הוא יכול לשנות בחפלו על נקלה לורה הכלי אשר יעשה מחומר כך כמש"ל פרק ד'
 והושאל אח"כ שם זה להורות על ה"ת אשר ציוס צראו ארץ ושמים נתן צלי עמל כלל
 כרלונו וכחפלו לורה ידועה לכל הנמלאים אשר הוליא תחלה מן האין אל היש כמ"ה
 (תהלים ל"ג) היולר יחד לבס, ויען כי אין ביכולת האדם לחשוב שום מחשבה או רעיון
 שכלי, אם לא יליגנו נגד עיניו תחלה ברעיונו כעין לורה חמרת, ד"מ לריק ללייר ברעיוניו
 תחלה מלות חכמה ותבונה צלותיותיהן או בהצרותיהן בהעלות על רוחו מושג החכמה
 והתבונה, עיין מזה בהקדמה צלוח מלות הגיון — נקראה המחשבה בעלמה צסס ילר
 חיין געבילד כמו וכל ילר מחשבות לבו (בראשית ו') וצדחז"ל ילר עוב ויל"הר כמו
 שנקראה הלורה החמרת דיוא ואחטעריעללע פארטן ג"כ צסס ילר, כמו וילר אמר ליולרו
 לא הצין (ישעיה כ"ע), ומלצד זה הלל נודע, כי כל מחשבות האדם ומשפעי שכלו והקשיו
 לקוחים הנה מילרי והרגשי חושיו והם לצד היסוד לכל רעיוניו, ונמשך מזה כי החושב
 נוכל לקרוא צסס יולר דענקער, הנגזר משם ילר געדאנקע, ופה הושאל לאמר גם
 על הש"ת שהוא יולר ר"ל חושב מחשבות להרע לישראל כפי מעשיהם, אף שהוא ית'
 אינו מלערך במחשבתו לשום ליור חומרי וחושיי כנודע. שוב, ר"ל ע"כ שובו נח
 צערם תלל המחשבה הרעה אל הפועל. נושא, ר"ל הם יאמרו כי התוכחה הזאת ללל
 הועיל כי יוקיפו ללכת צדך אשר אחזה רגלם זה, יען כי ההרגל החמדי כבר נעשה
 להם כעצב שני ולא יוכלו עוד לשנות דרכם לעושה. י"ג שערוריה, פעולה זרה
 ומחושבת המקצבת כי כל רוחה יחמה וישער עליה עיין לעיל ה' ל'. י"ד היעצו, ר"ל
 היעצו אדם צעצור לור שדי אשר ממנו יזלו מים רק לפעמים, את שלג לצנון המשקה
 חמיד את כל הארץ מקציצ, ואם ינעשו צעצור מים זרים הנחלים רק לפעמים, מים
 קרים ר"ל הנחלים חמיד צלי חשך, כאשר שכחוני עמי, אף שאני עקור חיים ומעין
 ישועתם, למען עצור הצלי נכר וקער לשוא, אשר לא יועילו לנו מאומה. והת"ו צמלה
 ינחשו חמורת עי"ת, וזרים תואר למים הנחלים רק לפעמים מעטים ודומים צזה לאיש
 זר אשר רק לעהים ידועים יצוא בגבוליו כאורח נטה ללון. ושם תואר קריס מורה
 על הנזילה מלשון כהקיר צור מימיה לעיל ו' וממנו נגזר גם שם מקור אשר ממנו
 יזלו ויקרו המים. ע"ו ויכשילום, המכשילים ור"ל נציאי ומורי השקר אשר היו להם
 הכשילום ותחשו אותם מדרכיהם הקלולות אשר הלכו בהן מאז אצותיהם החמימים,
 להוליכם דרך לא קלולה אשר לא שערום אצותם ור"ל לחפון חדשות צעניני הדת
 והאמונה. שצילי, שורש שצל יורה צערצית על ההליכה העליה והלמיחה, שעיפת ונזילה
 המים, וע"כ יקרא הדרך אשר ילך צה האדם שציל, וסרח העודף מהצגד אחורי איש
 הלצו צו הנמשך והולך אחריו, נקרא צסס שובל טלעפפע, ויען כי הוא מעכב קלה
 את ההליכה, עדי הלצו צו לא יוכל ללכת צמהירות כ"א לאע, וההולך לאע מראה צזה
 לכל כי לא יירא ולא יחת מוולתו כי ירדף אחריו, גם כי אינו עצד וכנע לאחרים
 אשר יוכרח למהר הליכתו לעשות מלאכתו המועלת עליו, ע"כ היה השובל הזה דיגע
 טלעפפע אשר הרבה פעמים ישא אותה העצד אחרי אדוניו או גצירתו אות החירות
 והממשלה על זולתו. ע"כ אמר הנציח (ישעיה מ"ז) אל כשדים אשר תוסר עוד מהיות
 גצרת ממלכות וחוכרח ללכת צבולה ולנוס מהר מפני רודפיה, השפי שובל" ר"ל הסירי
 אותו למען לא ימנעך לרוץ מהר, ומחוראתו על העליה והלמיחה חזיפטייגען חוכר
 וחקטען, נגזר שם שובל געטריידעפארע, ושם שצלי הזיתים זכרי' ד' ר"ל ענפי
 הזיתים, וצעצור הוראתו על הנזילה והשעיפה, נגזר ממנו שם שובל לל תהנהר (ישעיה כ"ד)

לשם הגדול, וזרכו לשם כבודם וכבוד כל המהנדסים, צרכה משולשת ועל כלנה יעלו חסידים בכבוד, יחד כל איש ישראל, רצה שצעה לה נפשו, כי התענגו מזיו יקר מכת גדולתם כחוצ לחמר: אשר עוד ידם נטויה צחקד אל לחמץ צרכים כושלות ולחזק ידים רפות, צמשען לחם, צחסיפת צרכה נדיצי עמים, להחיות נפש כל אשר איש, (הכי צחמה כל בית ישראל לופים ומיחלים אל הצרכה, וכעל כל הון יקר יחשצ צעיני כל בעל חי עת יגיע שקלי כסף הקדשים כי ימלאו אוכל להשיצ נפשו העעופי צרעצ) לזאת צ"י חושבי הררי אל, יזקו מקירות לצניהם, שועתם ישמע צנועצ נעימות עריבות ידידות צקשות נמרלות לכל צחי עולם — ליון צמר הצכה וירושלים חתן קולה, מי האיש החפץ חיים לזכות צנחלה מצורכה חרלות החיים ולכונן הררי אל, לנחם חצילי ליון וירושלם, מי לה' קונה חרץ ושמים, ישאו צרנה חלומותיהם וצרכה משחת נדבותיהם ולגמול חסד כרוצ חסדס ולצצס העפור, צכל יום וצכל עת וצכל שעה עם ליון וירושלם, להחיות נפשות דלי יושניה צמשען לחם צחל"ה, וחלקי השמים, הצוחר צליון והשוכן צירושלם, ילוח חסדו להריק צרכה צעדי עדיים משמני חחרץ ומעל השמים צרכה ושלום וחיים לכל מחזיקי וחומכי המתגוררי צחלות החיים, והיושבי צחוכי ליון וירושלם ויזכו לראות צהגלות נגלות נורא עלילה, לקצץ עם קבולה, אל עיר חפארתינו המהוללה, וצח לליון גואל צימיו צמהרה:

Gegefe von J. J. Pollak, Oberrabbiner in Trebitsch.

ירמיה קאפ. י"ח ח' הדצב, הנצוה הזאת היא להודיע כי השם משגיח על כל בני אדם ואף כי על ישראל עמו ולחן מרעיתו, והם נחונים צידו להרע או להטיב למו ככל אשר יחייצ, זאת משמע לדקו ע"פ מעשיהם. צ' ונשחח, ר"ל כי צעה שהיה שם ראה שנשחת לורח הכלי אשר עשה כדרך החומר אשר ישחת לפעמים תחת יד היוצר כי צעצור רכותו ולחותו אז עלול לשנות מהר לורחו ע"י דחיקה או אחיזה צלתי נכונה ורחויה, חפס כמו שנשחת וממו על נקלה, כן שצ לחקנו עוד צקלות לעשותו כלי אחר כחפלו ורלונו, וע"ז חמר לו ה"י צפ' ו' כי כחומר ציד היוצר בית ישראל צידו צחופן שעל נקלה יוכל להרע להם צהשחיתם חת דרכם לפניו, ועל נקלה יוכל להשיצ ולהטיב להם צשוצם מדרכס הרעה, כי אז יתן רוח חדשה צקרצם ונהפכו לעם אחר, כחומר הזה הנשחת ונעשה חח"כ לכלי אחר תחת יד היוצר. ז' רג ע, עד הנה דצב מעם ישראל ציחוד, ועתה יעלה מהפרע הזה אל הכלל לדצב מכל העמים והממלכות ולחמר כי כלם יחד נחונים ציד ה"י אשר ע"פי מעלליהם העוצים או הרעים ישנה חמיד חת חצלם ומנה גורלם מרע לעוב ומעוב לרע, ומלת רג ע הורחתה פה כהורחת מלת פעס וכן זמן צלשון חרמית וזמנין צחלמוד, וע"כ חיצ"ע פה זמן חמיל וכו'. ח' ונחחח, שורש נחח יורה צכלל על שנוי מחשבה או חכונה הנפש וע"כ נחמר מאיש חצל על מוח קרובו או חוהצו, כאשר ישנה מחשבה יגונו וישקוע המית לצו הכוחצ, חס ע"י רעיו אשר יכודו לו, או מעלמו צעצור עליו זמן מה, כי נחם מחצלו כמו וינחם ילחק אחרי חמו (צרחשי' כ"ד), ולקיתת הנקמה מהחויצ אשר על ידה חשקוע הנפש מהמית כעסה וחרון חפה, חקרא ג"כ נחמה וממנה נגזר הפעל הוי חנחם חלרי (ישעי' ל'). הנה עשו מחנחם (צרחש' כ"ז) ר"ל כי צחשצו שיהרג מהר חשקוע המית נפשו ולערו על לקיחתך הצרכה ממנו, ונחמר גם על חחרעה יען כי המתחרע ישנה עתה דעתו הקדושה שהיתה מרולה צמה שעשה כמו חין איש נחם על רעתו למעלה ח' ה' וה"י הנעלה והנשגב מכל שנוי וחמורה, הוא צחמה נעלה ומרום מכל שנוי רלון ומחשבה ונחמה (כמו שציחר רנה"ו ז"ל צמחסף חקמ"ח צזה הנוסח צחפלת קדים, לעילא מכל צרכח וכו' ונחמחח דחמירן צעלמח ע"ס). וכל לשון נחמה הנחמר פה וצחחר מקומות חלל הש"י מורה רק על שנוי חיות וממות צני חס המקצלים, אשר צעצורה חשתנה גם פעולת השם נגדס, אף שהוא צעלמו לח ישונה ופועל חמיד רק עוב לעוצים ורע לרעים, ורק מדרך הלשון ליחם שנוי זה שהוא רק צצחית המקצלים. לה"י שהוא הפועל, כעין מ"ש חז"ל דצרה תורה כל צ"ח, כי הם מחליפים לרוצ צחית הפועל עם צחית הפועל וכן להיפך, כמ"ש לעיל ד' כ"ג צהפך מזה עי"ס. י' אשר חמרת, כחצ רד"ק (צשנוי ל' וחוספת ממני) היא

פה מפיק מרגלותיו, על אחת כמה וכמה לשונות, ובמקלות צדק בצרכת הנותן חסוועה למלכים את המלכיות מלכי חסד ורחמים: קאייזער **עסטרייך**, ו**פראנקרייך**, ו**אנגלטר** ו**תוגרמי**, וכל ממשלת ממלכת שריהם ויועליהם, וכל העם העומדים שמה, בקול המון חוגג הריעו **אמן ואמן**, ואחרי כן נחצרכו צמ"ש, השרים וקלינים הנכבדים **חסי ראטהשילד** והשר הנכבד הרחמן סער **משה מאנטיפיורי** הי"ו ונ"צ שרת **יהודית**, ובכלל הצרכה כל המתנדבים צעם לחיזוק יסוד ירושלים, ויען כל העם יחדיו אמר כן יאמר האל! זה יצא המצטר לצטר בשורות טובות ונחומים, הנה מלכך יצא לך משיחו הולך חמים, וזה לביון גואל:

מודע לבינה.

שמעו רודפי לדק, האזינו מחזיקי צדק; מעשה יה להפאחר, חין די צאח, את כל אשר עשה **משה** לעיני כל ישראל, אדונינו נשיא ירושלים דון **מאנטיפיורי** נסיד הררי אל, ולדקת הלדקה פנת יקרת מנשים צאהל, שרת **יהודית** הי", חין גומרין עליהם את ההלל. —

נודע צעירים לשם ולתפארת, נדיבות לצצם העהורה גולת הכותרת, רצ עוצם ופעולת לדקתם, הארץ האירה מכבודם צאור בהירחם, הי' עליהם יחיו ואור כוגה צעירותם, והכי נכבד פרי לדקתם ומשחת צרכתם אשר הופיע צחקדם בכל עת כיד הי' העוצה עליהם, להחיות נפשות חושצי הארץ, מימים ימימה, ועל כלנה השגחת השתדלותם לעוצה, להחיר ולהציא צרכה מארצו כנפוח הארץ, להציא עזרה מלך צלר לבית ישראל לפריסת לחם, צעת הזאת אשר קרא הי' לרעצ צאח וסיוקר יחמיר, וממש מוחלל כפנח ממחומה של צלורת, ורצתה חלחלה, צהכשל עוזר ונפל עוזר, כי נפקדו לינורות השפעות חיות צית ישראל, אשר מלפון זהב יאחה חמידין כסדרן מדי שנה צשנה, ומפיהם חיו והתצרכו צית ישראל, המחגוררים צהררי אל, וכעת שצתה מדהצה, וילעקו צני ישראל, ויקס **משה**! וישיעם אדונינו אשר הרחמן דון מונטיפיורי הי"ו ורשם לבית ישראל הכהן הגדול מאחיו הנשר צעל כנפים, צרוחו פי שנים הגאון המפורסם מו"ה **נתן אדלער** הי"ו נשיאי ונסיכי ירושלים וגבוליה, הן המה צעזרת הי' בגבורים אזורו חיל ועמדו לנכ עמים, וצהשתדלות כבודם הגדול, לעת מלוא צפעם הראשון, הגיע צרכה סך 207 ליריס פ"ש לקנות צכסף חכל לחיות דלי העם העטופים צרעצ צחלות ירושלים וצחלות החיים — (מלצד מאי דציני לצניי הגיע מידם הגדולה חסד צרכה צפרעיות לארצו חרלות החיים צערך 250 פ"ש ויותר.

וראשון לכל דצר שצקדושה חופע נהרה צרכה חסד משחת משה אדונינו אשר הרחמן הי"ו ונ"צ הלדקה הי', והפרישו חרומתם נדבות ליצותם סך 500 פ"ש, וקראו צש **תרומה גדולה** ואף חכמתם עמדה להם, צאחדות סגל חצורה הכהן הגדול הראצד"ק לונדן יע"ח והמדינה, ושרי צית ראטעוהילד הי"ו צאסיפת חספה, מרצים וכן שלמים מנדיצי עמים צרכה שלימה להחיות נפשות חושצי חרל"ה, והנה עין הי' אל יריאיו למיחלים לחסדו להליל ממות נפשים ולחיותם צרעצ חריו חרומה ללשכת חרומה הגדולה סך מקוים! וצחודש השלישי הוא חדש סיון הגיע מכבודם הגדול חלק מהחרומה הגדולה לארצו חרלות החיים — לירושלים ע"הק ת"ו לכללות הכוללים ספרדי' ואשכנזים הי"ו סך 550 פ"ש, לקרית ארצו היא חצרון ת"ו לקפרדים ואשכנזים הי"ו סך 150 פ"ש לע"הק לפת ת"ו סו"ח 150 פ"ש, לע"הק עצריא ת"ו סו"ח 150 פ"ש, וצחדש חמח הגיע עוד חלק מהחרומה הגדולה הנו' לע"הק ירושלים 425 פ"ש לחצרון 120 פ"ש ללפת 125 פ"ש לעצריא 125 פ"ש, והיתה מקודתם וחוקף אזהרתם לחלק צאכל לנפשות דלי העם עניים ואציונים חלמנות ויחומים, המסתפחים צהררי אל, וכשמחת צקליר ששו ושמוחו צית ישראל, כי תערצ לחיכם פרוסת לחם חכל להשיצ נפשים, וצעודו צכפו יצלענה — הנה כי כן נעשתה, ופקודתם הגדולה שורה נפשות צ", (כאשר צאו צכחוצי' ועדותן צחחומיהן זכו צלוחות העדות וצכחצי קצלות חושצי הארץ וחומת יד כל חדש צו) ליהודים היתה חורה ושומחה וששון ויקר, צראותם התעוררה וממלת חורי נסיכי הארץ! להחיות נפשות חומללים נכאים רענים גם למאים, ולהשציע נפש שוקקה ונפש רעצה, וצפיהם מלחו לאמר שצח גדול לגדולי העושים והמעשים אמרו הלל הגדול

סך חלק ועשרים גרש עירקיש לשם חשתי הגזירה והלנועה מרת מאטהילדע כהן
צעד לחם לחציונים לעו"צ שצועות כל שצוע ששים גרש, וכן כל ימי חיייהם יאריך
ה' צעוצ וצנעימות כלל, זו משלן, וה' ישלם להם.

סך מאה חלק גרש עירקיש נדבה השר המהולל לדיק וישר מו"ה אשר אנשיל
צאראן פאן ראטהשילד ז"ל על גמ"ח על חופני' האמור בהתקנה ששים חלק
לספרדים וארצעים חלק לחשכנים.

סך ששה עשר חלק גרש לתולדת הצית מרפא (האספיעאל) צעד ארצעה חדשים חלק
גרש לשצוע.

סך חומשים ליריק נדבה הגזירה הוועעירה מרת געלע חשתי השר הגדול רודף לדקה
וחסד שלמה צאראן פאן ראטהשילד ז"ל על הצתי כנסיות ומדרשות, כ"ה
לספרדי' וכ"ה לחשכני'.

סך שלשה חלפים ומחטים גרש צעד ארצעה חדשי' לתת להילדים הממלמדים חומניות
לארצעים ילדים עשרים גרש צחדש לכל נער, שמונה מאות גרש לחודש, כאמור
בהתקנות.

סך מחטים וחומשים גרש שכירות המלמד להנערי' צעד ששה חדשים.

סך חלק גרש להמלמדות של הצנות תורתן וחומנתן צעד ששה חדשים:

סך חלק ומחטים וחומשים גרש צעד חלי שנה לחמשה ועשרים יולדות לערך חומשים
גרש לכל אחת, לצד מלבושיהן ומלבושי הכולדים כאמור בהתקנה.

סך מחטים וחומשים גרש שכר המילדות צעד ששה חדשים כנ"ל.

סך חמשה מאות גרש שכירות שני הכותצים צעד חלי השנה.

סך ארצעה מאות גרש לת"ח של יפו צעד ארצעה חדשים מר"ח חלול והלחה, ועוד סך
שמונים גרש נדבה.

כל זה מפר ציוס הוועד הנזכר ליד החכם סי' ילחק אלטראס הי"ו.

ביום ער"ח חז' לנחמה נתאספו חליו עוד הוועד הק' והרים חלו הנדבות:

ערך 2300 ככרות לחם לחלק לכל העניים והאציונים מספרדים ואשכנזים ציוס ר"ח מנחם

שהוא יום החינוך של הצית מרפא (האספיעאל), בשם השר הגדול צאראן פאן

ראטהשילד הי"ו.

סך עשרה ליריק מהשר הנ"ל וממר"ר אצרהם הכהן להחזנים והשומשים של הצתי כנסיות
ומדרשים חמשה להספרדים וחמשה להאשכנזים.

סך חלק ומחטים גרש נדבה מר"ר אצרהם הכהן לקופת ח"ת לשלם שכר המלמדים
חש"ר, ששה מאות לספרדי' וששה מאות לאשכנזים.

עוד נדבה משלו סך ששה מאות ג' לקנות קדורי תפלה לתינוקות של ספרדי'

סך ששה מאות גרש עצור שלשים חומשים להתינוקות של הספרדים הי"ו:

סך השעה מאות גרש עצור חמשה וארצעים חומשים לתינוקות של האשכנזים.

סך מחטים וארצעים גרש עצור גמרות לילדי האשכנזי'.

סך מחטים וארצעי' גרש עצור גמרות לילדי ספרדי'.

סך ששים ליריק נתן לכוללות ספרדים ואשכנזים צע"הק חזרון ת"ו לחלק לעניים

ולהוללות העיר:

סך שצעים ליריק נתן לכוללות ספרדים ואשכנזים צע"הק לפת ת"ו כנ"ל:

סך שצעים ליריק לכוללות ספרדים ואשכנזים צע"הק עברי' ת"ו כנ"ל:

לצד נדבות ליחידים לכל פושע יד ונדבות פרטיות לת"ח ודברים עוזים צהלנע לכת, כיד

ה' העוצה עליו אשר לא צאו לכלל חשבון על הקופר:

ולצד נדבות לשחינו בני צריה, ליסמאעלים ונולרים לכל גדולי חלריהם ועירותם (הנקרא

דער) והקאמולעס מכל הממלכות הנמלאים פע"הק ת"ו, לחלק לענייהם הידועים להם,

והכל צעוצ לצד וצעין יפה, וצפנים מלהירות צלשון רכה, צאהצה וצחצה, צנפס עהורה

וצרות נדיצה, יהי ה' אחס להגדיל מעשה הדקה, ישכילו וילליחו צכל פנותם, לגדור גדר

ולעמוד צפרץ, לשום את ירושלים תהלה צארץ. ועיניהם תחזינה ליון, וצנין אפריון צצ"ח.

ותשלם כל המלכה ציוס ר"ח מנחם חדי"ר צירושלם, ונקצלו כל צית ישראל חנשים

ונשים ועף מנער ועד זקן, ולהנעים זמירות מזמור שיר חנוכה הצית, ורצים

מגויי הארץ וכל שרי הקאמולים אשר צחוככי ירושלם נקראו לצוא, וכצואם ראו בן הודו

ושצחו לפאר ולרומם הוד עשיות צית האספיעאל עד למאוד, ויקם ח צרהם והוא כהן

לאל עליון! ויצרך את ה' לעיני כל הקהל, וכמין חומר דורש משכיל פיו פתח צחכמה,

זאת אות הברית, לאות ולמשמרת על ספר חוקה למזכרת, את אשר עשה ואשר צוה ותקן ויסד והרים והניף הכהן, כבוד האדם היקר איש תור המעלה, נודע בשערים לשם ולתהלה, מוכתר בנימוסין בכל חכמה ומדע מו"ה אברהם (מכונה אלבערש) הכהן יצ"ו ראש הוועד בע"ת פאריז יע"א, אשר בא לשם ה' הר ציון, ונוה הצדק ירושלים ע"הק ת"ו ביום י"ג לחדש תמוז שנת התדיר לב"ע, וסי' מקים מעפר דל לפ"ק והוא ציר אמונים מראשי קהלות הקודש אשר באירופי ונאמן בית השרים הפרתמים הגבירים הרמים, נדיבי עמים, נשיאי ישראל, פאר ישורון, ידידי נחליאל, נסיכי באראן דון ראטה שילד יצ"ו לדרוש את שלום ציון וירושלם ואחיהם עם ה' המסתפחים בנחלת ה' בארצות החיים ת"ו, והארץ האירה מכבודו, שנים ועשרים יום עד נסעו לשלום ביום ה' לחדש מנחם אב, ואליו יום יום ידרשון כל גדולי ונכבדי ע"הק ירושלם, חברון, צפת, ומבריה, יפו, שכם, הרבנים הראשים ממונים ומנהיגים גזברים ואמרכלים, כולם השתעשעו באור פניו ובחין אמריו כי נעמו, כי ידבר שלום אל עמו, ומברכתו העניק ברכת ה' אשר הביא בידו תרומת ה', לכל נדר וגדבה, ויסודות מצוקות לדברים הטובים ירה אבן פינה לכל האמור בספר הזה, חרות על הלוחות, אחת לאחת למצוא חשבון דבר יום ביומו, בעת ישב לכסא כבוד עם תפארת רום אנשים הרבנים הגדולים נקיי הדעת שבירושלם, הם כ"ה אנשים צדיקים, וכה תברכו בשם ועד הגדול יקרא, אשר הניף על ידם מראשית בכורי מעשיהו בק' כל כסף הקדשים המתוכן מנחה לה', ואשר מסר להם מפה לאזן כל סדרי משמר הנהגה המאושרה לטוב לפני אלקים ואדם:

וזה מעשיהם איש איש על עבודתו ומשמרתו.

משגיחי ציה החולים: הרב ר' שלמה הלוי, הרב ר' חזקיהו אשכנזי, הרב ר' משה פאלדו, הרב ר' ניסן צ"ק דוקער, הרב ר' יוחנן לצי, הרב ר' יחזקאל פ"ח, הרב ר' יוסף קארי, הרב ר' אפרים כזון.

משגיחי גמילות חסדים: הרב ר' יעקב צאנזאקי, הרב ר' מורקאדו ארוואש, הרב ר' משה שמעלקא הורוויץ, הרב ר' חיים פיזאנעא, הרב ר' יוחנן לצי, הרב ר' שלמה פנחס:

משגיחים על הילדים צעלי האומנות: הרב ר' יעקב הלוי, הרב ר' מאיר פנימאל הרב ר' יוסף קארי, הרב ר' לזק הלוי.

משגיחי היולדות: הרב ר' יהודה פאפו, הרב ר' מנדכי מיוחס, הרב ר' דוב צער הלוי:

משגיחים על הלחם לחלק לעניים: הרב ר' יעקב הלוי, והכוחנים: הרב ר' זכור חנישה, ר' זעליג הונדלרף.

משגיחות על הצנות הלוואות הורחן ואומנות: האשה זכורה די לוי, האשה חיה די לוי, חלומת ה"ר אליעזר בערגמאן צו' דונא די קאזאן. הנדבות אשר לחלק ילאו:

ציום כ"ח לחדש תמוז הרים נדבה ליד הועד העוז סך שלש מאות לירי שטערלינג משל, היינו

סך מאה לירי לחלק לעניי ירושלם ח"ו ששים לקפרדים וארצעים לחשכמים.

סך מאה לירי לכל החצרות הק' חמשים לקפרדים וחמשים לחשכמים.

סך מאה לירי לקופת הכוללים להולאות העיר, ששים לקפרדים וארצעים לחשכמים.

אלב עש כהן הי"ו. ועל כל אלה הדברים אשר דברו ונשנו, הובררו ונבחרו פה מכל הכוללים כללות אישי ישראל היושבים בתוככי ירושלים ע"הק ת"ו. חמשה ועשרים אנשים, אנשי חיל, יראי אלקים בעלי מדע, אשר על פיהם יהיו נמשכים ונעשה ככל האמור איש על מחנהו ואיש על דגלו, הכל לטובה בהשגחה רבה על פיהם יחנו, ועל פיהם יסעו, אלה מסעי בני ישראל, ובא לציון גואל:

(והוא החמשה ועשרים אנשים הנבחרים, מ"ו מספרדיים, יו"ד מאשכנזים, ראש מהנבחרים, יהיה בשנה הראשונה מהספרדים, ושני סגנים מאשכנזים, בשנה השנית, ראש מן האשכנזים, ושני סגנים מספרדים, פעם א' בשבוע יבואו וישבו עם שני כותבים מאשכנזים ומספרדים, לכל כותב ינתן חמשה מאות גראש לשנה, ובכל חודש ישלחו לפאריז סיפור החידושים וכל הנעשה. מן הכ"ה הנבררים, יתעסקו וישגחו שמונה מהמה בבית החולים, על כל הנעשה, וישימו עיניהם אשר הבשר וכל הדברים הקונים לצורך האספיטאל יהיה טוב ויפה, ובמקח לא יקר — ואם יראו אשר אותו איש הנבחר על דבר הזה, איננו עושה מעשהו בצדקה, ואיננו ישר בעיניהם, הרשות נתונה לשמונה הנבררים הנז' לשלח אותו איש, וישימו אחר תחתיו, כרצונם וכאות נפשם. הכותבים יכתבו הוצאות השבוע, וכל שבוע יראו הנבררים בפנקס הכותבת, שבעה מן הכ"ה יתעסקו ויעיינו בהנערים אשר לאומנות המה נתונים וקרית ספר, ושנים מן הכ"ה יעיינו בדבר היולדת ליתן חמשים גראש והבגדים, עם שני הכותבים. — הכסף ינתן לשלשה אנשים ישרים, אולם לא יוכלו המה לתת מן הכסף אך לפי תקנות וגזירות האנשים הנבררים כנז', פעם א' בשבוע כים הכסף יראה עם כל כפי החשבון. — כל התקנות אשר נאמרו ונשנו ונעשו פה, היא תחת פראטעקציאן של עסטרייך ותחת הקאנזול שלו בע"הק ירושלים ת"ו, כל חודש וחודש הוא יראה וישגיח ויתן עינו בהפנקסאות, ויתן שמו תחתיו. —

ועל הכל יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ב"ה, ברוך שככה בעולמו כבוד שרי ומפסרי נדיבי עמים, המתנדבים בעם, מוכנים כל בית ישראל לברך ולהזכיר שמם לטובה בכל שבתות וימים טובים לישראל עת קריאת תו"ה לברכה במי שברך כו', ובכל עת עמידת בית ישראל לבקש על נפשם ולפרוש כפס אצל כותל מערבי, הנה זה עומד אחר כתלינו, ומעולם לא זזה שכינה אף בחורבנה. את כבוד השרים והגבירים והמפסרים המתנדבים בעם יזכירו לטובה, ואלקי השמים, יאזין ויקשיב לעלה ולרומם קרן המתנדבים בעם לעילא מן כל ברכתא, אורך ימים בימינם, כל הון יקר ימלא ידם, ברבות שפע ברכה והצלחה. לנטלם ולנשאם למעלה ראש, והשתולים בבית ה', כי המה זרע ברוך ה' — ויכולה היא שירחם, אב הרחמים, להטיב ברצונו את ציון ויבנה בית נועדו, והכתן ילבש מדרו, להקריב קרבן התמיד במועדו אכי"ר!

פני מלך אדיר השתחוה אפים
צבה ויתחנן לו בשצרון מתנים
ידעתי אדון ערס לך יאחה מלכה!
הלצנון צאדיר יפול ואחה תוכל
עיר ד' חלית, גם תשרוף הסיכל
על עמו חניף חרצך בחימה שפוכה.

"ומה בקשתך? איש האלהים! כי ילאת?
שאל מה אהן לך, כי חן צעיני מלאת!"
"בר ישראל כי יכזה העלינה!"
לא הרעיצו צנפשו להגזיה שאלה:
צעד רצי לדוק בקש להעלותו תעלה,
והעיר יצנה למקדש מעט יקימנה!

לשחוק היה לו דברת איש הרוח
"לא הקשית לשאול!" ענהו המשוש
אם זאת לך דמי אחיך כופר?
לא שאלת חיי נפשות וחופש
הנחה לעיר אלהים ולמקדשו נופש
יצנה לך למנה! הקימה לצית ספר!

עיני השר עחו, כצער מדעת,
השמן לצ מלך, עד שמים מגעת
אם קטן צעינהו עד שחקים נגעה —
קול יעקב כי נהם על ספרהו
חרצ אחיו לא תשיג מקרהו
כלה לא יעשה, קרנו כל נגדעה!

עין שמש עדי רגע ענן צקר יכסכה
רוח צער עברה, מעצים תטהרינה
אור יום ישוב על חלד זורח,
עץ שחול רעוב עלי מים
גזעו כי יעחק שרשו בחיים
לא ימות לשחת, עוד ישוב פורח.

כן אש דת, אש גחליה לא עומו
רשפיה שלהבת יה לא חמו —
והיה ציה יעקב אש כעלות שלהב;
עוד יאיר נרס גם צחשכת ליל
עוד תחזקנה ידיהם עשות חיל
עוד יחיו אחרי נפלים לחלוץ רהב!

עמות קודש צן זכאי כמו הלס פעם
צלב גזירה ל' פעם הערץ עוצת עעם
יעלת חכמה, אש צישראל שקמה —
חושיה כפלים מלצ עהור נוצעת
עץ חיים ואשל צליון לעעת
כחותם תכניה על ימיך ירושלם שמה!

ילדי העצרים על פי דרכם יחנכו
דרך נחיצה צצית המחסה יהלכו
על תורת ד' יום יום יסקדו;
מנהלם ירחמם צשוצה ונחת
מלות וחקים מוסר ותוכחה
תחת מורס צעה ישכנו לא יפקדו.

זה חסדך בקול מנשר החיות
מנה גורלך בחצונת כפך דלית
לכונן צית לדק, להליצ יד לחסד;
הרימות צחור מעס נאדר צרוח,
לצלע מעשיך מעמך שלוח,
דכ. צר אלקל, לחקעו צוקוס נאמן כיתד.

עמודו צחורי חמד! עמודו!
אצות וצנים! צרכו והודו!
ל' פעם הערץ מאלילי לעוממעל המעטירה
לזכר עולם לצרכה נפקדה
על העוצ גמלחכס לעד עומדה
לזכרון צהיכל ד' שמה השאירה!

השירה הזאת תהיה לעדה מירושלם עיר החמודה, נעשית לחות ולתעודה, ציום חינוך
צית מחסה הכבודה, צשלשה ועשרים לירח סיון שנת ובחרת בחיים לפ"ק.
פע"הק ירושלם חוצצ"ח

דברי הימים לישראל.

(חתימה)

נדפס פע"הק ירושלם חוצצ"ח. ע"ו מנחם שנת מקים מעפר דל לפ"ק על
מכש הדפוס משחת משה ויהודית ה"ו.

והנה על כל הנעשה כמבואר בכתובים, בית מרפא, רופא חולי כל
בשר, וצדקת ברכה, נחלה מבורכת גומל חסדים, והשבת ברכה
לזאת תורת היולדת ילידי בית ישראל, וברכת חיזוק לנערי בני ישראל
ללמדו ספר ואומנות, ועזרת נשים בבנות ציון להיות מנשים באהל
ואלו מלאכות שהאשה עושה, וחיזוק ידם רפות במשען לחם לדלי
העם, את הכל נעשה יפה בחסד לאברהם! השגחת והשתדלות הר"ר

שהעולם ניוון בזכותם, במחוקק במשענותם אשר בית ישראל נכון עליהם, שכינה שרויה ביניהם, יאירו ויזהירו כוזהר וכעצם השמים למהר, הא ודאי יכולה היא שתגן לעשות נחת רוח לנפש ונשמה של מר אביך ס"י ש מ ע ו נ ג"ע, והיתה נפשו צרורה בצרור החיים בגן עדן מקדם, וחישב עם קונהו, יפריש כנפיו יקחהו וכבוד והדר יעמרהו כיר"א! וכל און שומעת ועינא דשפיר חזי זמירות יאמרו ותשבחות ישמיעו: אשרי יולדתך! יצא שמה בעיר מקודשת ויהללוה בשערים מעשיה, דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה, לזאת יקרא אשה יראת ד' היא תתהלל לשם ולתהלה, ואמרו רבנן בכפילא, כי גדולה מצוה זאת תלמוד תורה כנגד כלם! והן אלה קצות קיום והעמדת העולם, פירותיהן בעולם הזה, והקרן קימת לעולם הבא, ויכולה היא שתגן למלא כל משאלותיך ואורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, ועין בעין נראה בשוב ד' את שיבת ציון כאות נה"ר וכנפש החותמים פעה"ק ירושלים תובב"א. ר"ח תמוז ש' תרמ"ז ש"ש"ו וגילו עדי עד ושלום!

דא גושפנקא לי לשמי כאשון לליון חיים נסים אצולעפיא ס"ע.

ואנחנו המשגיחים אשר הוצרכנו מאלה המורשה הנאמן ס"י אברהם אלעזר הי"ו הס"ל כותבים תודה לשמך, ויהי נועם ד' חלקינו עלינו ועל משמרתינו נעמודה יחד כלנו לשבח צקדש, למען הקים את הצית הזה צית תלמוד תורה ותפלה ולפקח ולהשגיח ככל הצא מידינו צעזר משדי וגדול יהיה כבוד הצית הזה חכון לעד, עד כי יצא שילה וצא לליון גואל כנפשינו לעירי הלאן החותמים צרב עז ושלום.

פקידי ומשגיחי תלמוד תורה:

חיים דוד חזן הי"ו ס"ע — מרדכי חיים בכר יוסף מיוחס ס"ע — מאיר רפאל פאניזיל ס"ע.

Dr. Franfel.

Dr. Neumann.

מבשרת ציון.

סיר תודה ותהלה, מול כבודת האשה הגדולה, והגזירה המהוללה אשר חיל לדקה פרוונה צישראל, שרה ליפעט העריץ מאחילי צית לעמעל צעיר מלוכה ווייען, על מיטב מפעלות לדקה, אשר הגדילה לעשות צהר לצי קודש: בית מחסה בירושלם עיר הקדש חוצצ"א לילדי אחינו צני ישראל הדלים והכושלים.

רצי יוחנן כי ראה לרוחם חין מעלור למוח נפשו חרף, החגגז מן המלור התחפש כמה מושכז על חרון חלל; השומרים לא דקרוהו צחרצם שלופה גם לא סקלוהו כי יהיו לגדופה אך ילא ילא והיתה לו נפשו לשלל.

וחאמר ליון: יום זרים סציותי לרו חיל רומי כחרוני חומותי ערו גם כבוד צית השני לא עמדה צני פריכי עמי צרית אחים הפרו חמת גצר קנאה גם שנאה עוררו המה היו צעוכרי, כל פליטה נשמדה.

אחרי עתרת החיים והשלום, הנה שפתינו אתנו ועינינו נשואות
וכפינו פרושות השמים בצלותין ובעותין לפני אלקינו זה השוכן בציון
והבוחר בירושלם, למען יאריכון ימך ושנותיך ותרבי ותגדלי רבות
בשנים דשנים ורעננים, גילי ושמחי ותפרחי כחצללת רעננה, ערוכה
בכל ושמורה מכל דבר רע לעד אמן! כתבא דנא די רשים מבשרת
ואומרת היום הזה, יום בשורה, ליאודים היתה אורה, כי כן האיר אל
עבר פנינו יקר תפארת הרופא המובהק, ציר נאמן משכיל להימן רצ"ו
ס"י אברהם אלעזר המכונה דאקטאר לודוויג אויגוסט
פראנקל הי"ו, אשר דרך ובא לו תוככי עה"ק ירושלם ת"ו בשליחות
מצוה אשר שלחת אותו, לפקח ולהשגיח, להשכיל להיטיב בחסד
וברחמים גדולים על תינוקות של ב"ר בירושלם ולתקן ולהעמיד
ולחקים דגל התורה הקדושה ולתת לכסף מוצא לשכור להם בתים
ועליות מרווחים, למען ישבו ישרים במקום בטוח מן הבקר אור עד
בא השמש, כבר שית כבר שבע יושבי בשבת תחכמוני שקטים
ושאננים, ותקרא שמו בית תלמוד תורה, למנוחת מר אביך ולזכר
שמועון מאצילי משפחת לעמ"ע ל, משיך ואזיל עד כי יבא שילה
ותלי"ת. ויהי איש מצליח, פעל ועשה והצליח בשליחותו ותקן בכל
חוזק ותוקף בית תלמוד תורה ובית התפלה, כי הוא יסוד המעלה,
ותיכף אחר חתפלה אלה יעמדו על הברכה, והמה יקרבו אל שלחן
מלכים לאכול ולשתות כל אחד לפי שיעורו, ואחרי סמוך שמה ישבו
כסאות באהלה של תורה עד חצות, ויהי בחצי היום אוכלים למעדנים
לשובע נפשם, וחוזרים על למודם תורה נביאים וכתובים ויבינו במקרא
כל דבר באר היטב כל חד לפום חנרפיה, החזק הוא הרפה, ושלי"ת
אינה ד' לידינו ב' מלמדים מיראי ד' וחושבי שמו וכתובה תמה
מאושרת, כל שהיא תפארת, אף השמלה בכלל, יפשוטו את בגדיהם
הבלויים והקרועים קרעים, ולבשו בגדים אחרים ב' חליפות שמלות
בשנה מכף רגל ועד ראש, וכל ימי השבוע הרופא מחזיר ובא אל
הביקורין ואל הר איון ורפואות תעלה להחזיק מזגם ושבועם שאל
יחלשו, והכי קרא שמו בית תלמוד תורה לזכר ולמנוחת מר אביך
שמועון מאצילי משפחת לעמ"ע לנ"ע, ונכתב ונחתם בספר כוללות
ק"ק ספרדים העי"א. וביום החינוך זאת חנוכת הבית נתועדנו יחד
חכמי ורבני ומנהיגי ומנהלי ובתוך קהל ועדה מישראל העי"א ברכנו
השכבה למר אביך נ"ע, וברכות לראש צדקת חסידה בראשים אדונתינו
שרתי וכל הועד הגדול שבעי"ת ווי"ען יע"א וכמה שרים וגסיכים
איש איש על שמו, וביום ר"ח תמו לסדר זאת חקת התורה שתו"רי
זהב נעשה לך התחלנו במצוה ללמוד וללמד לשמור ולעשות משפט
כתוב יה"ר לזכר עולם יהיה צדיק, וגדול יהיה הבית הזה בכל עז
ותעצומות עד כי יבא שילה כיר"א! ובכן אנן בדידן נגילה ונשמחה
ואתן תודה לאלהינו אשר לא השבית לנו גואל ומושיע, לכוונן את
את בית חיינו ולהחזיק את בדק הבית בית ת"ת מרם יכבה, וכגו"ד
מצוה רבה, היא הבל תינוקות של בית רבן, הבל שאין בו חמא

zu fröhnen, es vorzieht, auf die Trümmer des heiligen Väterbodens, auf die verwahrlosten Kindlein ihrer dortigen, dem Glende preisgegebenen Mitbrüder ihr mitleidvolles Auge zu richten und das Schatzkästlein ihrer Mildherzigkeit, zur Förderung ihres zeitlichen und ewigen Heiles, zu öffnen. — Soll man mehr die männliche, beharrliche, ausdauernde und tugendstarke Energie, mit welcher diese edelmüthige Frau, trotz aller der Begründung und Ausführung ihres so großmüthig projektirten Gotteswerkes von unberufener Böswilligkeit in den Weg gelegten Hemmnisse und kränkenden Anfechtungen, ihre wohlthätige Heilesstiftung der hoffnungsvollen, zukunftsreichen Vollendung zuführte, in anerkennender Würdigung anstaunen; oder soll man schließlich nicht noch weit eher ihrer so zart sinnigen, auf alles Lob und jegliche Anerkennung, in wahrhaft tugendvoller Selbstverläugnung, im Voraus resignirenden anspruchlosen Bescheidenheit, mit und in welcher sie in kindlicher Hingebung ihr Heilesinstitut mit dem Namen ihres hochverdienten seligen Vaters: „**Simon Edler von Lämmel**“ weihte, während sie sich selbst in den Schatten der Unbeachtung und des Vergessens stellte, den Kranz öffentlicher Würdigung, den Lorbeer des Verdienstes in ehrerbietiger Anerkennung weihen?? — —

Genug, es hat diese hochherzige Frau, unsere biedere Schwester in Israel, einen schönen Tugendwurf gethan und — der große Wurf ist ihr gelungen, zur Verherrlichung Gottes, Israels und ihres unvergeßlich allgemein verehrten väterlichen Namens! Sie selbst aber hat in dem uralten Heimatlande unseres Volkes, an jener ehrwürdigen Wiegenstätte der Menschheit und des Glaubens, an jener Grabesstätte, wo Jakobs heiligste Reliquien weilen, wo Propheten als Organe der Gottheit seinen Willen verkündeten, wo Israels Glanz gestrahlt und erloschen, wo dessen Vergangenheit ein Grab gefunden und dessen Zukunft der Auferstehungsvosaune harret; dort, auf gottgeheiltem Boden, hat sie aus dem, das Gepräge der ewigen Weihe an sich tragenden, Gestein, das da dessen Treuergebenen so sehr lieben, ein Namens- und Ehrendenkmal sich begründet, das da bleibend wird bestehen zum Gedeihen, zum Segen und zur Verherrlichung!

Ein in der deutschen Literatur klangreicher Name, der unsres rühmlichst bekannten Dichters **Dr. Ludwig August Franke**, welcher mit der Mission und Ausführung dieses humanen Gotteswerkes betrauet wurde, prangt in verdientem Glanze neben dem der edlen Stifterin. Mit glühendem Eifer, mit selbstaufopfernder Hingebung unternahm und vollzog der verehrte Dichter seine, wenn auch neidenswerthe, doch mit unsäglichem Beschwerden verbundene Sendung, worüber fast sämtliche in- und ausländischen Organe bereits ihr einstimmig anerkennendes Votum ausgesprochen, und wodurch er eine neue Palme des Verdienstes in den Kranz seines Ruhmes geflochten.

M. G. Stern.

ד' צבאות עמנו ב"ינ"ו.

המלכה על כל הנשים, אשה חיל רבה המעלות הלדקה הכשרה, הגברת המעטירה, כבודם
בה מלך, היא האשה רבה מרה ליפעט הערץ מאלילי משפחה לעממל, תצור
מנשים נרה לא תכנה ונוגה כאור תהיה, יפה כלבנה ונרה כאור תהיה שבעים כיר"ח!

Männer, Kinder, Fremde, Frauen
Kommen her sich zu erbauen *) !

Simchath-Thora, unsern Glauben,
Den wir Alle treu bekennen,
Kann uns Niemand, Niemand rauben,
Keine Macht von ihm uns trennen:
Männer, Kinder, Fremde, Frauen
Werden ihm allein vertrauen !

Segne, Gott, die Weiblich-Frommen,
Die Dein Haus so schön geschmücket,
Schönheit, Anmuth, schwinden, kommen,
Gottesfurcht nur stets beglücket **):
Lass', o Herr, die edlen Frauen
Deine Huld noch lange schauen !

Dank - Adresse

des Rabbinats-Collegiums und Commune-Vorstandes
der heiligen Gemeinde zu Jerusalem,

an die hochherzige

Frau Elise Herz, geb. Edle v. Lämmel.

Freudig weihen wir die ersten Seiten unsres neuen Heftes, um dieser hochherzigen Frau den Tribut unsrer tiefsten Verehrung und Hochachtung zu zollen, und der ihr vom heiligen Lande zugekommenen „Huldigung und Dankesergießung“ in unsrem Institute eine bleibende Stätte zu geben. — Man ist wahrlich verlegen, soll man bei diesem so schönen Tugendwerke mehr der, weithin über die Marken der Weiblichkeit hinausragenden, nach dem Höhepunkt des Wohlthätigkeitszweckes spekulativ emporstrebenden Idee seine ehrfurchtsvolle Bewunderung zuwenden; daß in unserer materiellen Zeit eine Frau, sage: eine von Gott mit den Gütern der Erde ausgestattete Frau, anstatt, gleich ihren ebenbürtigen Schwestern, den Scheingenüssen und dem eiteln Glitterprunke der ephemeren Tagesmode.

*) In der gestickten Thora-Rolle steht die Stelle aus dem 5. B. M. 31, 12: „Versammle das Volk, die Männer und die Weiber und die Kinder und deinen Fremdling, der in deinen Thoren ist.“

**) Nach der allgemeinen Widmung befindet sich auf dem Vorhange Spr. Salom. 31, 30. 31: „Früglich ist die Anmuth, eitel ist die Schönheit; ein gottesfürchtiges Weib — sie verdienet Ruhm. Ruhmet sie ob der Frucht ihrer Hände, und es rühmen sie in den Thoren ihre Werke.“

ציין.

חדש גדול רב ורם כענקים צחורה וצירחה ל', ה"ה הרב הגאון הגדול, חריף וזקי כקש"ת
מו"ה שלמה קוועטש זל"ל, חצ"ד דק"ק לייפניק יע"ח, ומשם נחעלה לכסא הרבנות
בק"ק ניקאלסבורג המעטירה, אך לא חרכו לו שם הימים, ואל על יקראוהו לשנת ציצינה
של מעלה כלל שדי סלה; ויסקדו לו: הוי אדון והודו!

Verfaßt von S. E. Nappoport, Oberrabbiner in Prag.

Mitgetheilt von Salomo Pundi.

(ציוס ד' לעת ערב חור ליום ה' כ"ד שבט נפטר שר ה' תו ר ה' לפ"ק, ונקבר במספד
מר עש"ק כ"ה שבט.)

אל תבכו למת, חי שמה בגבוהים,
בכו בכה להולך מדור לא תורה!
מי יורה דעה? — כלנו פה נוהים —
מי במבוכות הדת יפיץ עוד אורה?
גדול בתלמוד, אין בדורו כמותו
וביראח ובטוב לבב רפה יקרתו;
פצאן בלתי רועה נשארנו בתהו —
אבד גאון ישראל — איך תמורתו? —
נבחר פה למורה לפני מעט ירחים —
הה, לקח הנזר מעל ראש העדה!
מי ירפה תלמידים? ירוה הפרחים? —
צור ישראל יחמול, ישיב אבדה!

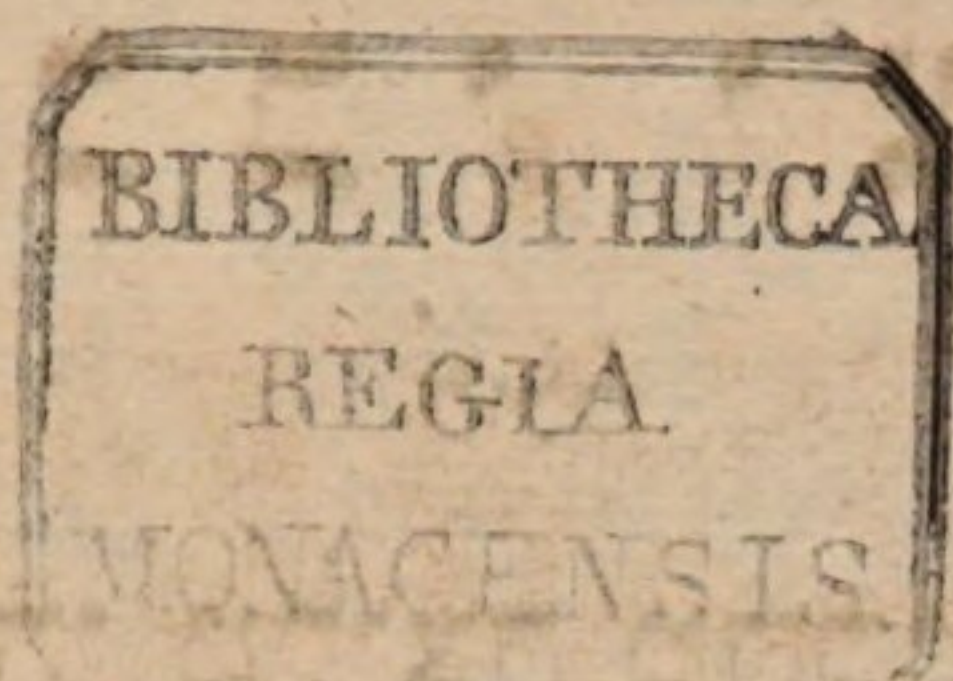
Lied für Simchath Thora.

Von Dr. M. Jellinek, Prediger in Leipzig.

(Mit Beziehung auf den von den israelitischen Frauen Leipzig's geschenkten
Vorhang).

Simchath Thora, welche Wonne!
Neu geschmückt ist Gottes Lade,
Golden strahlet dort die Sonne
Ueber des Gesetzes Pfade *)

*) Anspielung auf die Sonne und die Thora-Rolle, die auf dem Vorhang gestickt sind.

משפט חרוץ על המחברים .

Von Marcus Weissmann.

ואל מחבר ספר אמר אלהים בחזיון:
כי עשית ספרים בכתב עלי גליון
ותאכל מן עץ הדעת חכמה והגיון.
בזעת אפך תקטור מלוח עלי קיקיון.
בינה ובין האשה אשית איבת גליון —
הרבה ארבה עצבונה בתתי לה הריון.
תוליד בני שרעפיה בעמל ידי בזיון.
ואל הקורא תשוקתך במוצא מים בציון.
והמבקר ימשל בך, יחפוש עלילה ושגיון!

 Die zweite Auflage von M. G. Stern's
חובות הלבבות (Chowoth Halwawoth)
hat bereits die Presse verlassen.

כ ו כ ב י צ ח ק

כולל

פרי מחקר וילדי מליצה מחכמי הדור ומנעימי
השיר בזמננו.

להועיל וללמד בני יהודה קסת הסופר

ולהדריכם בנתיב ההגיון, להבין דברי חכמים משליהם וחידותם, לעורר
קנאתם לשפת קודש, ונחתה קסת נחושה זרועותם, לאמת ולאמונה
ולהרים קרנה כמקדם.

נאספו לאגודה אחת מאת

מענדל ברי שטערן.

Zweiundzwanzigstes Heft.

KOCHBE JIZCHAK.

Eine Sammlung

ebräischer Aufsätze, literarhistorischen, philologischen, exegetischen und
poetischen Inhalts, zur Förderung des ebräischen Sprachstudiums,

herausgegeben

von

M. G. Stern.

Mitglied der deutschen morgenländischen Gesellschaft zu Leipzig und Halle und
Inhaber der k. k. österreichischen goldenen Medaille für Wissenschaft und Kunst.

Wien, 1856.

Druck von U. Klopfs u. Alex. Gurrich.

Adresse: M. G. Stern, Stadt, Kohlmeßergasse Nr. 475, 2. Stock.

Stern, Max Emanuel

<...> Kochbe Jizchak Eine Sammlung ebräischer Aufsätze,
literarhistorischen, exegetischen ... poetischen Inhalts zur Förderung des
ebr. Sprachstudiums

Wien 1856

A.hebr. 582 lk

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10239901-4